

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

OBECNÁ ČÁST

A) ZHODNOCENÍ PLATNÉHO PRÁVNÍHO STAVU

Věcná problematika, která je obsahem navrhovaného zákona o vybraných výrobcích s ukončenou životností, je v současné době z podstatné části již zahrnuta v platném **zákoně o odpadech č. 185/2001 Sb.**, o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a v prováděcích právních předpisech k tomuto zákonu.

Zákon o odpadech, který byl schválen již v roce 2001, byl koncipován jako systematická a komplexní právní úprava odpadového hospodářství, která zajišťuje též povinnou implementaci platných předpisů EU v této oblasti. Zákon o odpadech byl od doby svého schválení mnohokrát novelizován. Postupně tak byla nově zavedena, upravena nebo doplněna zejména problematika integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností, poplatků za komunální odpad, autovraků, přeshraniční přepravy odpadů, PCB, elektrozařízení a elektroodpadu, baterií a akumulátorů, kolektivního plnění v oblasti zpětného odběru pneumatik a hierarchie způsobů nakládání s odpady. V důsledku tohoto značného zásahu do původní koncepce, resp. rozsahu zákona, se jeví současné znění zákona jako velmi komplikované, nepřehledné a obtížně aplikovatelné. V rámci aplikace stávajícího zákona se některé zavedené instituty neosvědčily nebo potřebují upravit, jiné instituty naopak zcela chybí. Zároveň se stále v souladu s rozvojem vědeckých poznatků operativně vyvíjí a mění i již transponované evropské právní předpisy. Tím je dána potřeba zcela nové koncepce i detailní úpravy problematiky odpadového hospodářství. S novou právní úpravou v této oblasti počítají také Rozšířené teze rozvoje odpadového hospodářství v ČR schválené usnesením vlády ČR ze dne 25. srpna 2010 č. 604. Vyčlenění pravidel pro nakládání s výrobky s ukončenou životností do samostatného zákona vychází také z materiálu „Návrhy na řešení opatření k posílení konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání v České republice z pohledu ochrany životního prostředí“ (tzv. „ekoaudit“), který byl dne 31. května 2010 schválen vládou ČR (usnesení č. 419) a který je cílený na zjednodušení environmentální legislativy, resp. na snížení administrativní náročnosti procesů spojených s ochranou životního prostředí.

Podrobnosti ke zhodnocení platného právního stavu jsou uvedeny v Závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

- **Zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen**

Platná právní úprava neupravuje vztahy, které by se dotýkaly zákazu diskriminace ve smyslu antidiskriminačního zákona (tj. nerovného zacházení či znevýhodnění některé osoby z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru). Lze proto konstatovat, že stávající právní

úprava, jež je obsažena v zákoně o odpadech, nemá žádné dopady ve vztahu k zákazu diskriminace. Z hlediska rovnosti mužů a žen je návrh nového zákona o vybraných výrobcích s ukončenou životností neutrální, neboť navrhovaná právní úprava je pro obě pohlaví stejná.

B) ODŮVODNĚNÍ HLAVNÍCH PRINCIPŮ NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Základem pro přípravu navrhovaného zákona byl věcný záměr zákona o výrobcích s ukončenou životností, který byl schválen usnesením vlády ze dne 13. května 2015 č. 347.

Vybranými výrobky, kterých se navrhovaná právní úprava týká, jsou **elektrická a elektronická zařízení (elektrozařízení), baterie a akumulátory, pneumatiky a vozidla**. Účelem nové právní úpravy je komplexně upravit problematiku vybraných výrobků v celém jejich životním cyklu, tedy od jejich výroby a uvedení na trh až po jejich zpracování poté, kdy se staly odpadem (vybrané výrobky s ukončenou životností).

Předmětem úpravy navrhovaného zákona je tedy **regulace obsahu nebezpečných látek ve vybraných výrobcích, prevence vzniku odpadů z vybraných výrobků, regulovaný zpětný odběr či sběr výrobků s ukončenou životností s cílem zajistit co největší podíl jejich opětovného použití a recyklace a zvláštní pravidla pro nakládání s výrobky s ukončenou životností včetně jejich využití a odstranění**. Navrhovaný zákon rovněž **sjednocuje a komplexně upravuje pravidla pro vznik a fungování kolektivních systémů**, která jsou v současnosti zejména v oblasti elektrozařízení zcela nedostatečná.

Cílem předkládaného návrhu zákona je především zajištění vysoké úrovně ochrany životního prostředí a zdraví lidí před negativními dopady odpadů z vybraných výrobků, a to v souladu s příslušnými předpisy Evropské unie. Zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností má ve vztahu k (novému) zákonu o odpadech postavení zvláštní právní normy, která se použije přednostně. Zákon o odpadech jako obecná právní norma bude aplikován subsidiárně, tj. nestanoví-li zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností jinak.

- **Zhodnocení navrhované právní úpravy ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen**

Navrhovaná právní úprava nemá žádné dopady ve vztahu k zákazu diskriminace. Z hlediska rovnosti mužů a žen je návrh neutrální, neboť navrhovaná právní úprava je pro obě pohlaví stejná.

C) VYSVĚTLENÍ NEZBYTNOSTI NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Ministerstvo životního prostředí spolu s Ministerstvem průmyslu a obchodu předložili návrh zákona na základě Plánu legislativních prací vlády na rok 2016.

Problematika výrobků s ukončenou životností je v současnosti upravena zákonem o odpadech (č. 185/2001 Sb.). Zákon o odpadech je základním právním předpisem, kterým se řídí

odpadové hospodářství v České republice již 15 let, přičemž tento zákon byl za dobu své existence již mnohokrát novelizován, a to zejména z důvodu potřeby transpozice příslušných směrnic Evropské unie. Základním unijním předpisem, ze kterého právní úprava nakládání s odpady včetně výrobků s ukončenou životností vychází, je směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2008/98/ES o odpadech a o zrušení některých směrnic (tzv. rámcová směrnice o odpadech). Konkrétně pro oblast výrobků s ukončenou životností jsou relevantní zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech a o odpadních bateriích a akumulátorech a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/53/ES o vozidlech s ukončenou životností.

Zákon o odpadech se tak postupem času stal značně komplikovaným a nepřehledným. Mimo jiné i z těchto důvodů je vhodné vytvořit novou právní úpravu, která tu platnou v celém rozsahu nahradí. Takové řešení přináší i možnost provést změny koncepčního charakteru, které v rámci jednotlivých dílčích novel nebylo vhodné a v některých případech ani možné provést. Oblast odpadového hospodářství by přitom již neměla být komplexně upravena jednou právní normou, ale bude rozdělena, a to na zákon o odpadech a zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností. Samostatně je pak vyčleněn změnový zákon. Důvodem pro vytvoření dvou samostatných předpisů není jen snaha o zpřehlednění právní úpravy, ale také důvody praktické. V první řadě jsou to specifika problematiky výrobků s ukončenou životností, která se v mnoha ohledech vymyká systematickému základnímu odpadovému režimu (zejm. rozšířená odpovědnost výrobce, zpětný odběr atd.). Dalším praktickým důvodem je skutečnost, že směrnice EU týkající se výrobků s ukončenou životností jsou velmi často novelizovány a pro provedení jejich transpozice dosud musel být vždy novelizován celý zákon o odpadech, i když se změny týkaly pouze části zákona upravující výrobky s ukončenou životností.

D) ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S ÚSTAVNÍM POŘÁDKEM ČESKÉ REPUBLIKY

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a vychází ze zásad uvedených v Ústavě České republiky a v Listině základních práv a svobod. Jedná se zejména o zásady uplatňování státní moci pouze v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon (čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a ukládání povinností jen na základě zákona a v jeho mezích a při zachování základních práv a svobod (čl. 4 Listiny základních práv a svobod).

Navrhovaná právní úprava se dále dotýká práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost zakotveného v čl. 26 Listiny základních práv a svobod a práva na příznivé životní prostředí podle čl. 35 Listiny základních práv a svobod. Návrh zákona stanoví v souladu s čl. 26 odst. 2 Listiny základních práv a svobod podmínky a omezení pro výkon určitých činností, a to právě s ohledem na ústavně garantovanou ochranu životního prostředí a zdraví lidí. Čl. 35 odst. 3 Listiny základních práv a svobod stanoví, že při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem. Navrhovaným zákonem je především

omezována činnost výrobců při uvádění vybraných výrobků na trh a jsou jim ukládány povinnosti zajistit za stanovených podmínek zejména zpětný odběr a zpracování výrobků s ukončenou životností. Dále jsou navrhovaným zákonem upraveny podmínky pro kolektivní plnění povinností výrobců a vznik a fungování kolektivních systémů tak, aby nedocházelo k neplnění či obcházení těchto povinností nebo ke zneužívání kolektivních systémů ve prospěch některých výrobců na úkor ostatních. Podmínky a omezení jsou dále kladeny na osoby nakládající s výrobky s ukončenou životností (zejm. provozovatele míst zpětného odběru, zpracovatele a provozovatele zařízení ke sběru nebo zpracování vozidel s ukončenou životností) nebo provozovatele solárních elektráren. Některé povinnosti navrhovaný zákon ukládá rovněž posledním prodejcům vybraných výrobků s cílem zvýšit úroveň zpětného odběru a tím přispět k vyšší ochraně životního prostředí.

Navrhovaná právní úprava podmínek a omezení pro výkon uvedených činností splňuje ústavní požadavek úpravy na úrovni zákona a vyhovuje též zásadám pro stanovení mezí základních práv a svobod podle čl. 4 Listiny základních práv a svobod.

E) ZHODNOCENÍ SLUČITELNOSTI NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S PŘEDPISY EVROPSKÉ UNIE, JUDIKATUROU SOUDNÍCH ORGÁNŮ EVROPSKÉ UNIE NEBO OBECNÝMI PRÁVNÍMI ZÁSADAMI PRÁVA EVROPSKÉ UNIE, POPŘÍPADĚ I S LEGISLATIVNÍMI ZÁMĚRY A S NÁVRHY PŘEDPISŮ EVROPSKÉ UNIE

Navrhovaný zákon obsahuje právní úpravu, kterou budou do vnitrostátního právního řádu České republiky (znovu) transponovány některé směrnice EU a zajištěna adaptace na některá unijní nařízení. Jde o tyto předpisy EU:

- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic (dále jen „rámcová směrnice o odpadech“),
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU ze dne 4. července 2012 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ),
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/66/ES ze dne 6. září 2006 o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech a o zrušení směrnice 91/175/EHS, ve znění směrnice 2013/56/EU,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/53/ES ze dne 18. září 2000 o vozidlech s ukončenou životností,
- nařízení Komise (EU) č. 493/2012 ze dne 11. června 2012, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro výpočet recyklační účinnosti procesů recyklace odpadních baterií a akumulátorů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/66/ES,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 517/2014/EU ze dne 16. dubna 2014 o fluorovaných skleníkových plynech a o zrušení nařízení (ES) č. 842/2006.

Uvedené předpisy EU byly dosud implementovány dosavadním zákonem o odpadech, s výjimkou nařízení o fluorovaných skleníkových plynech. Toto nařízení je navrhovaným zákonem implementováno pouze zčásti, a to v rozsahu, v jakém se dotýká působnosti tohoto zákona. Zajištěna je konkrétně implementace článku 9 nařízení, podle kterého mají členské státy podporovat vytvoření režimů odpovědnosti výrobce, pokud jde o znovuzískávání fluorovaných skleníkových plynů a jejich recyklaci, regeneraci nebo zneškodnění (§ 70 odst. 1 písm. d) návrhu zákona).

V případě rámcové směrnice o odpadech je hlavním transpozičním předpisem zákon o odpadech, nicméně tato směrnice se dotýká oblasti regulované navrhovanou právní úpravou, která z ní v některých ustanoveních vychází. Týká se to zejména použití některých definic pojmů (čl. 3; např. zpracování, využití, odstranění, opětovné použití aj.), podpory opětovného použití a recyklace (čl. 11), podmínek pro vydávání povolení a registraci (čl. 23 a 26) nebo vedení záznamů (čl. 35). Oporu v rámcové směrnici o odpadech má rovněž navrhovaná právní úprava zpětného odběru odpadních pneumatik. Tato oblast, na rozdíl od ostatních odpadních toků z vybraných výrobků (odpadní elektrozařízení, odpadní baterie a akumulátory a vozidla s ukončenou životností), není na úrovni EU přímo upravena žádným speciálním předpisem. Právní úprava zpětného odběru odpadních pneumatik proto vychází zejména z čl. 8 rámcové směrnice o odpadech, který členským státům umožňuje přijímat opatření, na základě kterých budou výrobci odpovídat za sběr a další nakládání s odpady z výrobků, které uvedli na trh (zásada rozšířené odpovědnosti výrobce).

Ostatní výše uvedené předpisy EU v oblastech odpadních elektrozařízení, odpadních baterií a akumulátorů a vozidel s ukončenou životností jsou navrhovaným zákonem implementovány plně, s výjimkou ustanovení, která budou do právního řádu ČR promítnuta prováděcími předpisy vydanými k jeho provedení.

Navrhovaná právní úprava ponechává v platnosti odpovědnost provozovatele solární elektrárny za financování nakládání s odpadními solárními panely uvedenými na trh do dne 1. ledna 2013, která vychází ze zásady „znečišťovatel platí“ zakotvené v čl. 14 odst. 1 rámcové směrnice o odpadech. Jelikož solární panely před přijetím směrnice 2012/19/EU nespadaly do rozsahu působnosti unijní legislativy pro nakládání s odpadními elektrozařízeními, nevztahují se na solární panely uvedené na trh před datem stanoveným pro transpozici této směrnice (tj. i na solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013), s ohledem na zásadu zákazu retroaktivity, pravidla stanovená touto směrnicí pro financování nakládání s „nehistorickými“ odpadními elektrozařízeními (tj. uvedenými na trh po 13. srpnu 2005).

Na přeshraniční přepravu výrobků s ukončenou životností se vztahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1013/2006 ze dne 14. června 2006 o přepravě odpadů, které je přímo použitelným předpisem, a navazující ustanovení zákona o odpadech. Toto nařízení se použije i v případě přeshraniční přepravy použitých elektrozařízení, vozidel nebo pneumatik, nebudou-li splněny podmínky stanovené v navrhovaném zákoně. V takovém případě se bude jednat o nedovolenou přepravu odpadů podle citovaného nařízení.

Navrhovaná právní úprava se dále dotýká práva usazování podle čl. 49 Smlouvy o fungování Evropské unie, pokud jde o podmínky, za nichž lze získat oprávnění k provozování kolektivního systému. Žadatel o vydání tohoto oprávnění musí být společností s ručením omezeným nebo akciovou společností, může však být také právnickou osobou obdobné právní formy založenou podle práva jiného členského státu EU, případně smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru. Rovněž podmínka sídla se vztahuje k členskému státu EU nebo smluvnímu státu EHP. Další podmínky pro získání oprávnění k provozování kolektivního systému nemají vazbu na stát usazení či státní příslušnost a platí bez rozdílu pro každého žadatele o vydání oprávnění a jeho společníky. Nezbytnost a přiměřenost těchto podmínek je vysvětlena ve zvláštní části důvodové zprávy. Na základě uvedeného lze konstatovat, že navrhovaná právní úprava je s uvedenými předpisy i s právem Evropské unie jako celkem plně v souladu.

F) ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S MEZINÁRODNÍMI SMLOUVAMI, JIMIŽ JE ČESKÁ REPUBLIKA VÁZÁNA

Oblasti regulované navrhovanou právní úpravou se dotýká Basilejská úmluva o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování (vyhlášená sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 100/1994 Sb.), která je provedena právě výše citovaným nařízením o přepravě odpadů. Navrhovaná právní úprava je s touto mezinárodní smlouvou v souladu.

G) PŘEDPOKLÁDANÝ HOSPODÁŘSKÝ A FINANČNÍ DOPAD NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY NA STÁTNÍ ROZPOČET, OSTATNÍ VEŘEJNÉ ROZPOČTY, NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY, DÁLE SOCIÁLNÍ DOPADY, VČETNĚ DOPADŮ NA SPECIFICKÉ SKUPINY OBYVATEL, ZEJMÉNA OSOBY SOCIÁLNĚ SLABÉ, OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A NÁRODNOSTNÍ MENŠINY, A DOPADY NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Hospodářský a finanční dopad navrhované úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí ČR

Navrhovaný zákon bude mít dopad na kapitolu MŽP v podobě nezbytného rozšíření Registru míst zpětného odběru nejen pro oblast odpadních elektrozařízení, kde je již Registr v současné době funkční a náklady spojené s administrativní a kontrolní činností (zlepšení kontrolní činnosti míst zpětného odběru, náklady spojené s novými žádostmi o oprávnění k provozování KS, náklady spojené se zápisem a evidencí míst zpětného odběru, náklady na vytvoření nového informačního systému atd.). V případě kapitoly MPO půjde o navýšení nákladů na provoz ČOI.

Veškeré dopady do platové oblasti a úpravy systemizovaných míst v kapitolách MŽP a MPO budou zajištěny v rámci dosavadních limitů objemu prostředků na platy a personálních kapacit dotčených kapitol, tzn. s neutrálním rozpočtovým dopadem v platové oblasti.

V případě dopadů na územní samosprávné celky (obce a kraje) se předpokládá snížení nákladů na likvidaci černých skládek, a to zlepšením informovanosti spotřebitele, zpřísněním podmínek pro založení kolektivních systémů a novou kontrolní činností České obchodní inspekce (ČOI). Dále by mělo na základě návrhu zákona vzniknout více míst zpětného odběru odpadních elektrozařízení, což opět přispěje ke snížení nákladů za odstraňování nelegálně uloženého odpadu mimo místa k tomu určená.

U krajů se předpokládá navýšení administrativní zátěže z důvodu vydávání nových povolení zpracovatelům autovraků.

Co se týče dopadu na **podnikatelské prostředí**, očekává se mírné navýšení administrativní zátěže v případě míst zpětného odběru a rovněž v souvislosti se zapojením do Registru míst zpětného odběru. Na druhé straně dojde celkově ke zjednodušení povinného informování spotřebitelů.

V oblasti kolektivních systémů se očekává v důsledku jednoznačného stanovení povinností pro kolektivní systémy eliminace parazitování některých z nich na těch, které své povinnosti řádně plní. Dále je očekáváno zlepšení transparentního prostředí při obchodování s komoditami, přičemž je zde i možnost, že v důsledku toho dojde ke zvýšení příjmů z obchodování pro kolektivní systémy. Na druhé straně se očekávají náklady spojené s novými žádostmi o oprávnění k provozování kolektivních systémů, náklady spojené s povinnými audity a ověřováním dat nebo povinností vytvářet finanční rezervu.

V případě výrobců či akreditovaných zástupců v oblasti autovraků dojde ke snížení administrativní zátěže v podobě zrušení povinnosti zasílat ministerstvu roční zprávy.

Sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádné negativní sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

Návrh přinese zlepšení dostupnosti míst zpětného odběru zpřísněním podmínek pro založení kolektivních systémů a zjednodušení přístupu k informacím o místech zpětného odběru. Předpokládá se rovněž navýšení míst zpětného odběru odpadních pneumatik pro spotřebitele. Návrh by měl rovněž zvýšit příležitosti zaměstnání osob se zdravotním postižením. Cílem návrhu je dále lepší informovanost spotřebitelů o recyklačním příspěvku a riziko promítnutí skrytých zvýšených nákladů výrobců.

Dopady na životní prostředí

Návrh povede ke snížení potenciálních negativních dopadů na životní prostředí, neboť podstatnělepší dohled nad subjekty nakládajícími s vybranými výrobky, a tedy ke snížení

rizika nesprávného nakládání s odpady vznikajícími z výrobků s ukončenou životností a odkládání tohoto odpadu mimo místa k tomu určená.

Zvýší se rovněž objem sebraného odpadu z vybraných výrobků a dojde i ke zvýšení míry jejich skutečné recyklace. Cílem je dále snížení rizika negativních dopadů na životní prostředí nedostatečnou kontrolou či použitím nevhodných technologií při zpracování autovraků. Návrh celkově směřuje k podpoře oběhového hospodářství.

Podrobné zhodnocení všech výše uvedených dopadů je uvedeno v Závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

H) ZHODNOCENÍ DOPADŮ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K OCHRANĚ SOUKROMÍ A OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Návrh zákona předpokládá shromažďování osobních údajů ministerstvem při vkládání údajů do Registru míst zpětného odběru a do informačního systému pro vedení informací o vozidlech s ukončenou životností, přijímání a zpracování žádostí o zápis do Seznamu výrobců, žádostí o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému, ročních zpráv o výrobcích s ukončenou životností, zpráv o plnění povinností provozovatelů solárních elektráren, zpráv o ověření a závěrečných shrnutích o provedených ověřeních, zpráv o sběru a zpracování vozidel s ukončenou životností a jejich částí, o produkci a nakládání s odpady. Shromažďovány a zpracovávány jsou zejména tyto osobní údaje: jméno (ve smyslu § 77 odst. 1 občanského zákoníku), obchodní firma, adresa místa trvalého pobytu, adresa sídla, identifikační číslo osoby, daňové identifikační číslo a kontaktní údaje (telefon a elektronická adresa).

Účel zpracování uvedených osobních údajů je především identifikační, evidenční a kontrolní. Na základě žádosti o zápis do Seznamu je výrobce zapsán a veden v tomto seznamu po celou dobu, po kterou uvádí na trh v České republice vybrané výrobky. Údaje obsažené v žádosti o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému slouží k vedení řízení o této žádosti a k vydání rozhodnutí; ministerstvo dále vede pro účely dohledu seznam vydaných oprávnění k provozování kolektivního systému a rozhodnutí o jejich změnách nebo zrušení. Údaje obsažené v ročních zprávách o výrobcích s ukončenou životností, ve zprávách o plnění povinností provozovatelů solárních elektráren a ve zprávách o sběru a zpracování vozidel s ukončenou životností a jejich částí, o produkci a nakládání s odpady jsou nezbytné pro účely evidence a kontroly plnění zákonem stanovených povinností.

Ministerstvo zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup a ve stanoveném rozsahu aktuální Seznam výrobců, Registr míst zpětného odběru a informační systém pro vedení informací o vozidlech s ukončenou životností. Rozsah zveřejňovaných údajů je stanoven tak, aby nebyly zveřejňovány např. údaje o adrese místa trvalého pobytu nebo kontaktní údaje nepodnikajících fyzických osob. Podobně je zveřejňován seznam vydaných oprávnění k provozování kolektivního systému a rozhodnutí o jejich změnách nebo zrušení, avšak vyjma údajů, které jsou předmětem obchodního tajemství nebo na které se vztahuje zákon o ochraně

osobních údajů. Jinak jsou osobní údaje zpracovávány neveřejně (zejm. veškeré údaje obsažené v ročních zprávách o výrobcích s ukončenou životností, ve zprávách o plnění povinností provozovatelů solárních elektráren a ve zprávách o sběru a zpracování vozidel s ukončenou životností, jejich částí, o produkci a nakládání s odpady). Osobní údaje nejsou zveřejňovány při zveřejňování souhrnných údajů získaných z ročních zpráv o výrobcích s ukončenou životností.

Údaje ze Seznamu výrobců, Registru míst zpětného odběru a informačního systému pro vedení informací o vozidlech s ukončenou životností, které nejsou veřejně přístupné, poskytuje ministerstvo pouze zákonem stanoveným subjektům. Kromě správních úřadů vykonávajících státní správu na úseku upravovaném tímto zákonem jde o některé další správní orgány, které příslušné údaje potřebují k plnění svých zákonem svěřených úkolů (Policie České republiky, obecní úřady obcí s rozšířenou působností při zápisech skutečností do registru silničních vozidel a Státní fond životního prostředí České republiky). Ministerstvo vnitra a Policie České republiky pak poskytují správním úřadům vykonávajícím státní správu na úseku upravovaném tímto zákonem pro potřeby plnění jejich úkolů referenční údaje ze základního registru obyvatel, údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a údaje z agendového informačního systému cizinců.

Doba uchování osobních údajů se bude řídit platnými ustanoveními zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a Spisovým a skartačním řádem ministerstva.

Každý subjekt, který by zjistil nebo se domníval, že zpracování jeho osobních údajů je prováděno v rozporu s ochranou soukromého nebo osobního života nebo v rozporu se zákonem, zejména pokud by zjistil, že jeho údaje jsou s ohledem na jejich zpracování nepřesné, bude moci požádat ministerstvo o vysvětlení nebo se domáhat nápravy tohoto stavu. Přístup subjektu údajů k informacím o zpracování svých osobních údajů bude jinak obecně řešen v souladu s § 12 zákona o ochraně osobních údajů.

D) ZHODNOCENÍ KORUPČNÍCH RIZIK

Oproti dosavadní právní úpravě se navrhovaným zákonem mění kompetence správních úřadů v některých oblastech včetně úpravy rozhodovacích postupů, v jiných oblastech jsou upravovány kompetence správních úřadů zcela nově.

Návrh zákona sjednocuje pravidla pro vedení Seznamu výrobců a zápisy do něj pro všechny druhy vybraných výrobků, které podléhají zpětnému odběru (elektrozařízení, baterie a akumulátory a pneumatiky). Nová právní úprava Seznamu výrobců je postavena na principu, že ve správním řízení je ministerstvem rozhodováno o žádosti o zápis, o změnách zápisu nebo o vyřazení ze Seznamu jen tehdy, jestliže se nevyhovuje žádosti nebo se nepostupuje podle oznámení skutečností zapsanou osobou. Tím je rozhodovací proces zjednodušen, aniž by zároveň mohlo docházet k zásahům do zákonem chráněných práv dotčených osob. Je-li tedy například na základě žádosti proveden zápis výrobce do Seznamu (žádosti je vyhověno), rozhodnutí o tom se nevydává. Blíže k rozhodovacím procesům v případě Seznamu výrobců viz zvláštní část důvodové zprávy.

Ministerstvo dále po vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu rozhoduje o žádosti o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému, změnách a zrušení tohoto oprávnění a o souhlasu k přeměně provozovatele kolektivního systému fúzí nebo rozdělením, při nichž nedochází k jeho zrušení. Rozhodování o oprávnění k provozování kolektivního systému příslušelo ministerstvu již podle dosavadní právní úpravy, v případě elektrozařízení však mělo podobu rozhodnutí o zápisu provozovatele kolektivního systému do Seznamu výrobců. Oprávnění k provozování kolektivního systému bude vydáváno na základě žádosti, jejíž povinné náležitosti stanoví zákon. Žadatel musí doložit splnění podmínek stanovených zákonem pro vydání oprávnění a musí kromě jiného předložit ministerstvu s žádostí projekt zajišťování kolektivního plnění, který obsahuje zejména popis způsobu, jakým žadatel hodlá zajišťovat společné plnění povinností výrobců (zpětný odběr a zpracování výrobků s ukončenou životností atd.). Při splnění zákonem stanovených podmínek má žadatel na vydání oprávnění nárok. Oprávnění k provozování kolektivního systému ministerstvo zruší po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu, nastane-li některý ze zákonem stanovených důvodů (bez možnosti správního uvážení). V případě zrušení oprávnění z důvodu porušení povinností provozovatele kolektivního systému jsou zkoumány a vyhodnocovány okolnosti a závažnost daného porušení s tím, že zákon stanoví pro tento postup konkrétní vodítka včetně demonstrativního výčtu závažných porušení povinností. Před samotným zrušením oprávnění, které je třeba považovat až za prostředek ultima ratio, musí ministerstvo poskytnout provozovateli kolektivního systému lhůtu ke zjednání nápravy.

Správní uvážení se uplatní pouze v případě rozhodování o souhlasu k přeměně provozovatele kolektivního systému fúzí nebo rozdělením a dále při rozhodování ministerstva o souhlasu k uzavření dohody o vzájemné spolupráci mezi provozovateli kolektivních systémů. V těchto případech by vzhledem k těžko předvídatelným okolnostem, které v praxi mohou nastat, bylo velmi obtížné, ne-li nemožné vymezit přesné podmínky pro udělení příslušného souhlasu, který je pojistkou proti možnému narušení schopnosti kolektivních systémů plnit řádně povinnosti stanovené tímto zákonem. Míra správního uvážení je zde přiměřená potřebě zajistit efektivní nástroje k vynucování zákonem stanovených povinností. Součástí souhlasu k uzavření dohody o sdílení míst zpětného odběru proto mohou být i podmínky nezbytné pro řádné vedení evidencí a provádění auditů.

Ministerstvo dále rozhoduje na základě žádosti výrobce plnicího své povinnosti v individuálním systému o souhlasu k čerpání peněžních prostředků ze zvláštního vázaného účtu, který je výrobce povinen zřídit. V případě prokázání splnění stanovených podmínek má výrobce na udělení souhlasu nárok. Pokud jde o povolení provozu zařízení ke sběru nebo zpracování vozidel s ukončenou životností, budou krajské úřady vydávat tato povolení podle zákona o odpadech s tím, že zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností stanoví pouze některé speciální odchylky od obecného povolovacího režimu.

Kontrolní pravomoci svěřuje navrhovaný zákon ministerstvu, pokud jde o dohled nad činností provozovatelů kolektivních systémů, a dále speciálním dozorovým orgánům, kterými jsou Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) a Česká obchodní inspekce (ČOI). Ty vykonávají kontrolní činnost v oblastech vymezených navrhovaným zákonem na základě již zavedených

mechanismů. Při porušení povinností stanovených tímto zákonem budou ukládat osobám nápravná opatření a pokuty za přestupky, s výjimkou přestupků spáchaných nepodnikajícími fyzickými osobami, které projednávají v prvním stupni obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Pravomoc zakázat uvádět na trh nebo do oběhu baterie nebo akumulátory, které nesplňují zákonem stanovené požadavky, a uložit výrobci povinnost zajistit stažení nevyhovujících baterií nebo akumulátorů z trhu, je zakotvena již v dosavadním zákoně o odpadech, navrhovaným zákonem je pouze přenesena z ČIŽP na ČOI. Splnění stanovených podmínek při dovozu vybraných výrobků do České republiky budou kontrolovat celní úřady. Lze konstatovat, že veřejná správa bude schopna plošně kontrolovat a vynucovat dodržování předmětné regulace.

Úpravu kompetencí příslušných správních úřadů a zejména rozhodovacích postupů lze považovat za přiměřenou množině vztahů, které navrhovaný zákon upravuje. Tyto kompetence nepřekračují rámec toho, co je nezbytné k zajištění efektivní kontroly a vymáhání zákonem stanovených povinností jednotlivých osob. Navrhovanou právní úpravou nedochází ani k nadměrnému soustředění pravomocí u některého správního úřadu, zejména u ministerstva, jemuž návrh zákona svěruje nejvíce kompetencí jakožto ústřednímu správnímu úřadu na daném úseku. Příslušné pravomoci jsou vždy svěřeny tomu správnímu úřadu, který je schopen je efektivně vykonávat s ohledem na dosavadní kompetence a rozsah věcné a místní působnosti. Tak například rozhodování o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému, jeho změnách a zrušení přísluší ministerstvu, neboť kolektivní systémy působí zpravidla na území celé ČR a jsou klíčovými subjekty pro plnění povinností výrobců a závazků státu vyplývajících z příslušných předpisů EU (zejm. závazné cíle pro sběr odpadních elektrozařízení a odpadních baterií a akumulátorů). Na rozhodování ve věcech kolektivních systémů se bude nově podílet též Ministerstvo průmyslu a obchodu v souvislosti s jeho působností v oblastech surovinové politiky a výrobků obecně.

Z organizačního řádu ministerstva lze přesně určit útvar, který je příslušný k rozhodování ve věci, přičemž lze určit i osobu, která je odpovědná za konkrétní rozhodnutí. O právech a povinnostech účastníků se rozhoduje ve správním řízení, proti rozhodnutí věcně příslušného útvaru ministerstva v prvním stupni může účastník řízení podat rozklad, o němž rozhoduje ministr životního prostředí na návrh rozkladové komise ministerstva. O odvolání proti rozhodnutí ČIŽP rozhoduje ministerstvo, o odvolání proti rozhodnutí ČOI rozhoduje její ústřední ředitel. Účastník se může také bránit již v průběhu řízení proti nesprávnému postupu orgánu veřejné správy, a to na základě § 175 správního řádu, dle něhož může uplatnit stížnost proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu. Správní řízení jsou zahajována na žádost účastníka, náležitosti žádostí jsou jednoznačně stanoveny zákonem. Navrhovatel se rovněž může domáhat ochrany proti nečinnosti správního orgánu postupem podle § 80 správního řádu. Dále je mu poskytována ochrana na základě zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, kdy se může za stanovených podmínek domáhat náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím, anebo nesprávným úředním postupem, jímž se rozumí též porušení povinnosti učinit úkon nebo

vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Právní předpis dostatečně jasným způsobem nastavuje systém odpovědnosti jednotlivých subjektů, kdy již existuje funkční systém vnitřní kontroly a přezkoumávání rozhodnutí.

Navrhovaná právní úprava má pozitivní vliv na dostupnost informací. Ministerstvo bude zveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup informace ze Seznamu výrobců, Registru míst zpětného odběru, informačního systému pro vedení informací o vozidlech s ukončenou životností, seznam vydaných oprávnění k provozování kolektivního systému a rozhodnutí o jejich změnách nebo zrušení a souhrnné údaje získané z ročních zpráv o výrobcích s ukončenou životností. Návrh předpokládá omezení zpřístupnění některých informací z důvodu ochrany obchodního tajemství, avšak toto omezení je zcela v souladu s právní úpravou v zákoně o svobodném přístupu k informacím. Správní orgán posuzuje v každém jednotlivém případě, zda jsou dány podmínky, za nichž je obchodní tajemství chráněno (§ 504 občanského zákoníku).

Lze konstatovat, že prostor pro korupci je v případě navrhované právní úpravy zcela minimální, neboť veškeré kompetence a rozhodovací procesy jsou uskutečňovány dle jednoznačně nastavených pravidel, s možností uplatnění opravných prostředků a dalších prostředků nápravy, je minimalizována míra správního uvážení při rozhodování a jsou nastaveny účinné mechanismy kontroly. Korupční rizika jsou v dané oblasti zjišťována v souladu s úkoly stanoveným vnitřním předpisem ministerstva o systému řízení korupčních rizik.

J) ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA BEZPEČNOST NEBO OBRANU STÁTU

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na bezpečnost nebo obranu státu.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

V úvodním ustanovení zákona jsou vymezeny základní cíle a předmět navrhované právní úpravy a současně je odkazováno na předpisy Evropské unie, které jsou zákonem implementovány.

K § 2

Ustanovení o působnosti zákona vymezuje jednak vybrané výrobky, na které se zákon vztahuje, a dále jeho vztah k současně předkládanému, novému zákonu o odpadech. Vybranými výrobky jsou elektrická a elektronická zařízení (elektrozařízení), baterie a akumulátory, pneumatiky a vozidla. Zákon se na ně vztahuje bez ohledu na jejich tvar, objem, hmotnost, materiálové složení, použití a značku a bez ohledu na to, zda jsou na trh uváděny samostatně nebo jako součást či příslušenství jiných výrobků, a to v celém jejich životním cyklu od jejich výroby a uvedení na trh až po zpracování odpadu z nich vzniklého. Kdy se vybraný výrobek stává odpadem, se posuzuje dle obecné definice pojmu odpad upravené v zákoně o odpadech. Od tohoto okamžiku zákon hovoří o výrobku s ukončenou životností.

Zákon má ve vztahu k zákonu o odpadech postavení zvláštní právní normy a použije se přednostně. Zákon o odpadech se jako obecná právní norma použije při nakládání s výrobky s ukončenou životností subsidiárně, tj. nestanoví-li zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností jinak.

V souvislosti s možností přípravy k opětovnému použití některých výrobků s ukončenou životností či jejich částí je dále přímo odkazováno na zákon o odpadech, pokud jde o podmínky, za nichž odpad může přestat být odpadem.

K § 3

Elektrozařízení, baterie nebo akumulátor, pneumatika, vozidlo

Ustanovení vymezující základní pojmy používané v zákoně definuje na prvním místě pojmy jednotlivých vybraných výrobků v souladu s příslušnými předpisy Evropské unie (směrnice 2012/19/EU, pokud jde o elektrozařízení, a směrnice 2006/66/ES, pokud jde o baterie a akumulátory). Přestože dosavadní zákon o odpadech upravoval zpětný odběr použitých pneumatik, definice pneumatiky neobsahoval, proto je nyní tento pojem definován nově (oblast zpětného odběru pneumatik přitom není dosud regulována legislativou EU). Definicí vozidla podle směrnice 2000/53/ES o vozidlech s ukončenou životností odpovídá vymezení pojmu vybrané vozidlo v hlavě III dílu 4, zatímco pojem vozidlo je definován širěji v tom smyslu, že zákon se vztahuje na všechna silniční motorová vozidla podle zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Odpadní elektrozařízení, odpadní baterie nebo akumulátor, odpadní pneumatika, vozidlo s ukončenou životností

Dále jsou vymezeny pojmy odpadní elektrozařízení, odpadní baterie nebo akumulátor, odpadní pneumatika a vozidlo s ukončenou životností, a to tak, že jde o uvedené vybrané výrobky, které se staly odpadem (ve smyslu zákona o odpadech – viz výše). V případě odpadních elektrozařízení je v návaznosti na směrnici 2012/19/EU výslovně stanoveno, že odpadním elektrozařízením jsou i všechny komponenty, konstrukční díly a spotřební díly elektrozařízení. Vzhledem k tomu, že v praxi činila obtíže aplikace ustanovení dosavadního zákona o odpadech umožňujícího provozovateli místa zpětného odběru odmítnout převzít nekompletní elektrozařízení, nový zákon již s touto možností nepočítá a zároveň neklade podmínku, aby za odpadní elektrozařízení byly považovány pouze komponenty a díly, které byly součástí elektrozařízení v okamžiku jeho vyřazení, což prakticky není možné prokázat.

Výrobce

Zákon dále definuje pojmy výrobců jednotlivých vybraných výrobků a pojem výrobce, jímž se rozumí výrobce kteréhokoliv vybraného výrobku.

Výrobce elektrozařízení

Pojem výrobce elektrozařízení je definován v souladu se směrnicí 2012/19/EU. S ohledem na tuto směrnici pojem výrobce elektrozařízení zahrnuje rovněž „zahraniční internetové prodejce“, tj. osoby, které prodávají elektrozařízení prostřednictvím prostředků komunikace na dálku přímo konečným uživatelům do České republiky z jiného státu, kde jsou usazeny. Kromě tohoto případu je výrobcem elektrozařízení vždy osoba usazená v České republice, přičemž způsob prodeje elektrozařízení (prostřednictvím prostředků komunikace na dálku nebo jinými způsoby) není rozhodující. Podnikatelem je třeba rozumět osobu uvedenou v § 420 občanského zákoníku. K definičnímu znaku usazení viz dále odůvodnění k pojmu osoba usazená v členském státě.

Při určení, kdo je výrobcem elektrozařízení, je nutné postupovat od bodu 1 k bodu 3 definice. Není-li výrobcem elektrozařízení osoba podle bodu 1, je třeba posoudit, zda jím není osoba podle bodu 2. Jestliže žádná osoba nespĺňuje definiční znaky podle bodů 1 nebo 2, je výrobcem vždy osoba podle bodu 3, nejde-li o specifický, výše uvedený případ zahraničního internetového prodejce.

Pokud by výjimečně nastala situace, že elektrozařízení v rámci své podnikatelské činnosti přepravuje do České republiky z jiné členské země EU osoba, kterou nelze považovat za usazenou v České republice, je výrobcem elektrozařízení v návaznosti na definici pojmu uvedení na trh ten, kdo elektrozařízení od takové osoby ze zahraničí nabyt za účelem další distribuce (český prodejce). Soustavné dodávání elektrozařízení do České republiky přímo konečným uživatelům osobou, která není v České republice usazena, nelze předpokládat jinými způsoby, než za použití prostředků komunikace na dálku.

Vzhledem k tomu, že v případě výrobce elektrozařízení podle bodu 2 jde již o následné uvedení elektrozařízení do oběhu poté, co již bylo v České republice uvedeno na trh osobou, která je vyrobila (viz definice obou těchto pojmů), je stanoveno, že uvedení elektrozařízení výrobcem do oběhu podle tohoto ustanovení se považuje pro účely tohoto zákona za jeho uvedení na trh. To má význam pro řadu povinností, které zákon výrobcům stanoví v souvislosti s uvedením vybraného výrobku na trh.

Výrobce baterií nebo akumulátorů

Pojem výrobce baterií nebo akumulátorů je definován v souladu se směrnicí 2006/66/ES. Výrobcem baterií nebo akumulátorů může být rovněž výrobce vozidel, elektrozařízení nebo jiných výrobků, pokud jsou v nich baterie nebo akumulátory zabudovány nebo k nim přiloženy. K pojmu podnikatel viz odůvodnění definice pojmu výrobce elektrozařízení.

Výrobce pneumatik

Obdobně jako v případě baterií a akumulátorů může být výrobcem pneumatik rovněž podnikatel, který uvádí v rámci své podnikatelské činnosti jiné výrobky (funkční celky, zpravidla půjde o automobily či jiná vozidla), jejichž součástí nebo příslušenstvím jsou pneumatiky. V reakci na běžnou praxi, které není důvod bránit, kdy výrobci automobilů vyvázejí či dodávají do zahraničí spolu s jimi vyrobenými vozy pneumatiky uvedené na trh v České republice, obsahuje definice výjimku v tom smyslu, že výrobcem pneumatik není osoba, která uvádí na trh pouze pneumatiky přímo určené k dalšímu uvedení na jakýkoliv jiný trh mimo Českou republiku jako součást či příslušenství funkčního celku. Z takových pneumatik se prokazatelně nestane na území České republiky odpad, a proto není zapotřebí, aby vůči nim byly plněny povinnosti výrobce. K pojmu podnikatel viz odůvodnění definice pojmu výrobce elektrozařízení.

Výrobce vozidel

Vzhledem k tomu, že směrnice 2000/53/ES vymezuje výrobce pouze velmi obecně, definuje zákon pojem výrobce vozidel odkazem na zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého lze vozidla uvádět na trh pouze za podmínky, že byla stanoveným postupem schválena jejich technická způsobilost. Podle tohoto zákona se výrobcem vozidla, systému vozidla, konstrukční části vozidla nebo samostatného technického celku vozidla rozumí osoba, která odpovídá za dodržení technických požadavků stanovených tímto zákonem a podmínek stanovených v rozhodnutí o schválení typu vozidla, systému vozidla, konstrukční části vozidla nebo samostatného technického celku vozidla a za zajištění shody vyráběných vozidel s typem vozidla, systému vozidla, konstrukční části vozidla, samostatného technického celku vozidla, jehož typ byl schválen. Definice výrobce vozidel podle navrhovaného zákona dále zahrnuje akreditovaného zástupce, kterého může podle zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích pověřit zahraniční výrobce uváděním jím vyrobených vozidel na trh na území České republiky a který vykonává svoji činnost na základě povolení Ministerstva dopravy.

Uvedení na trh, uvedení do oběhu

Oproti dosavadnímu zákonu o odpadech se upouští od definičního znaku předání výrobku jiné osobě v České republice, s čímž byly spojeny určité výkladové obtíže. Jedná se v první řadě o výše popsanou situaci, kdy výrobek (elektrozařízení) přepraví do České republiky osoba, která zde není usazena, a výrobek zde předá jiné osobě. Použití výrazu „dodání výrobku na území České republiky k distribuci, spotřebě nebo použití“ tuto situaci řeší, neboť za toho, kdo výrobek dodal, bude považován ten, kdo ho od takové osoby ze zahraničí nabyt za účelem další distribuce a je zde usazen. Dále bylo sporné, zda například solární panely, které si za účelem instalace ve vlastní solární elektrárně dovezl sám ze zahraničí její provozovatel, byly vůbec uvedeny na trh v České republice, což je podstatné pro plnění zákonem stanovených povinností, jestliže byly solární panely uvedeny na trh do dne 1. ledna 2013. Definice pojmů uvedení na trh a uvedení do oběhu v neposlední řadě lépe korespondují s příslušnými ustanoveními směrnic 2012/19/EU a 2006/66/ES.

Poslední prodejce

Poslední prodejce představuje u vybraného výrobku poslední článek distribučního řetězce. Dodáním vybraného výrobku konečnému uživateli nemusí být jen prodej, ale například i pronájem formou leasingu apod. Není ani podstatné, zda jde o dodání v „kamenné prodejně“ nebo prostřednictvím prostředků komunikace na dálku (internetoví a podobní prodejci). Posledním prodejcem baterií nebo akumulátorů je rovněž např. prodejce automobilů nebo elektrozařízení se zabudovanými nebo přiloženými bateriemi a posledním prodejcem pneumatik např. prodejce automobilů.

Konečný uživatel

Ve vztahu ke konečnému uživateli stanoví zákon některé povinnosti výrobců a posledních prodejců, a to zejména informační povinnosti a povinnosti zajistit zpětný odběr výrobků s ukončenou životností od konečného uživatele. Konečný uživatel je definován jako osoba užívající vybraný výrobek před ukončením jeho životnosti a odevzdáním osobě oprávněné k jeho převzetí podle tohoto zákona. Neznamená to však, že například v případě plnění povinnosti zajistit zpětný odběr by měl výrobce zkoumat, zda osoba, která výrobek s ukončenou životností odevzdává, ho skutečně před ukončením jeho životnosti užívala. Konečným uživatelem je třeba rozumět každého, kdo měl vybraný výrobek před ukončením jeho životnosti u sebe a mohl ho užívat, a to bez ohledu na to, zda je jeho vlastníkem a zda ho skutečně používal či nikoliv. Konečným uživatelem však není ten, v jehož držení se stane odpadem vybraný výrobek, který je předmětem jeho podnikatelské činnosti spočívající v dodávání takových výrobků nebo služeb spojených s takovými výrobky.

Osoba usazená v členském státě

Za osobu usazenou v členském státě je třeba ve světle práva EU (zejm. svoboda usazování podle čl. 49 Smlouvy o fungování EU a navazující sekundární legislativy a judikatury Soudního dvora EU) považovat nejen právnickou nebo fyzickou osobu se sídlem na území

členského státu (primární usazení, právnická osoba založená podle českého práva), ale i každou osobu, která má na území daného státu zřízenou organizační složku, pobočku, stálou provozovnu nebo stálé zastoupení (sekundární usazení). V kontextu definice členského státu uvedené v odst. § 2 písm. a) se za takovouto osobu považuje i ta, která má sídlo v některém smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru.

K § 4

Zákon stanoví povinnosti každého pro předcházení vzniku odpadů z vybraných výrobků a při nakládání s výrobky s ukončenou životností, které mají spíše povahu obecných zásad než právně vynutitelných povinností. Tu mají až konkrétní povinnosti stanovené tímto zákonem, zákonem o odpadech a jinými právními předpisy vydanými na ochranu životního prostředí a zdraví lidí. Pro nakládání s výrobky s ukončenou životností platí hierarchie odpadového hospodářství tak, jak je stanovena zákonem o odpadech.

K § 5

Zákon dále stanoví obecné povinnosti každého při zbavování se výrobku s ukončenou životností. Základní povinností každého, kdo se zbavuje výrobku s ukončenou životností, je předat takový výrobek pouze osobě oprávněné k jeho převzetí podle tohoto zákona. V případě elektrozařízení, baterií a akumulátorů a pneumatik, pro které jsou výrobci po ukončení jejich životnosti povinni vytvářet systémy zpětného odběru, určuje zákon osoby oprávněné k jejich převzetí v hlavě II (§ 12), některá specifická pravidla jsou stanovena rovněž v hlavě III. V případě vozidel s ukončenou životností, které nejsou předmětem zpětného odběru, určuje zákon osoby oprávněné k jejich převzetí v hlavě III dílu 4 (§ 104).

Zákon stanoví výjimku, kdy výrobek s ukončenou životností může být předán i jiné osobě, a to v případě, jde-li o předání nezbytného množství kusů pro účely vědy a výzkumu nebo předání k muzejním účelům.

Odpovědností každého, kdo předává výrobek s ukončenou životností, je zjistit, zda osoba, které výrobek s ukončenou životností předává, je k jeho převzetí podle tohoto zákona oprávněna.

K § 6

Prevence proti negativním dopadům odpadů z výrobků s ukončenou životností směřuje v rámci životního cyklu výrobku i do fáze výroby. Povinnosti osob, které navrhují a vyrábějí vybrané výrobky, jsou zde koncipovány převážně jako obecné zásady směřující k předcházení vzniku odpadů z vybraných výrobků, snižování jejich množství a nebezpečných vlastností a umožnění jejich efektivního využití, které neohrožuje zdraví lidí a je šetrné k životnímu prostředí. Zákon například stanoví, že vybrané výrobky musí být navrženy a konstruovány tak, aby výrobky byly snadno demontovatelné a daly se z nich snadno vyjmout nebezpečné látky, aby při jejich výrobě bylo použito co největší množství recyklovatelných materiálů či aby po ukončení jeho životnosti byla umožněna jejich recyklace nebo jiné využití. Konkrétní

podmínky týkající se omezení nebezpečných látek a značení obsahu nebezpečných látek ve vybraných výrobcích jsou stanoveny v hlavě III.

K § 7

Zákon stanoví v hlavě I obecně povinnost výrobce uvádět na trh pouze takové vybrané výrobky, které splňují požadavky tohoto zákona. Ty jsou stanoveny pro jednotlivé druhy vybraných výrobků v hlavě III. Při tom nejsou dotčeny požadavky zvláštních právních předpisů na ochranu životního prostředí a veřejného zdraví, technické požadavky na výrobky a jejich bezpečnost podle zvláštních právních předpisů (například zákon o technických požadavcích na výrobky, zákon o obecné bezpečnosti výrobků, nařízení vlády o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních aj.) a požadavky na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie. Dále je stanovena obecná informační povinnost vůči konečným uživatelům, pokud jde o informace o způsobu sběru, opětovného použití, využití nebo odstranění výrobku s ukončenou životností, které mohou být obsaženy například v průvodní dokumentaci výrobku, na obalu či v návodu k použití. Další informační povinnosti výrobců stanoví zákon v hlavě III.

K § 8

Věcná působnost celé hlavy II je omezena pouze na odpadní elektrozařízení, odpadní baterie nebo akumulátory a odpadní pneumatiky, resp. jsou z ní vyňata vozidla s ukončenou životností, neboť v jejich případě se neuplatňuje koncept zpětného odběru založený na principu rozšířené odpovědnosti výrobce. Předmětem úpravy hlavy II jsou tedy práva a povinnosti výrobců a dalších osob při zpětném odběru odpadních elektrozařízení, odpadních baterií a akumulátorů a odpadních pneumatik, některá další navazující práva a povinnosti a způsob plnění povinností výrobců stanovených tímto zákonem (individuální nebo kolektivní). Používá-li zákon v této hlavě pojem výrobce, je tím míněn výrobce elektrozařízení, výrobce baterií nebo akumulátorů nebo výrobce pneumatik (nikoliv tedy výrobce vozidel).

K § 9

Zjednodušený odpadový režim spočívá v omezení povinností při nakládání s odpady, pokud jde o nakládání s výrobky s ukončenou životností ve fázi od jejich zpětného odběru do okamžiku jejich předání zpracovateli nebo k přeshraniční přepravě podle přímo použitelného předpisu Evropské unie o přepravě odpadů. V této fázi nakládání s výrobky s ukončenou životností se odchylně od § 2 odst. 4 nepoužije zákon o odpadech, ale pouze zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností. Koncept zjednodušeného odpadového režimu nahradí pravidlo upravené v dosavadním zákoně o odpadech, podle něhož se zpětně odebraný výrobek stal odpadem až ve chvíli předání osobě oprávněné k jeho využití nebo odstranění, což ovšem může být považováno za problematické ve vztahu k právu Evropské unie (zejména směrnice 2008/98/ES o odpadech a o zrušení některých směrnic).

Smyslem zjednodušeného odpadového režimu je umožnit výrobcům zpětný odběr výrobků s ukončenou životností prostřednictvím co nejširší sítě míst zpětného odběru bez nadměrné zátěže v podobě některých povinností při nakládání s odpady. K tomu je třeba, aby místa zpětného odběru mohla být výrobci zřizována například též na úřadech, v prodejnách, ve školách či v podobě sběrných boxů apod., tedy nikoliv vždy jako standardní zařízení určené pro nakládání s odpady splňující všechny požadavky stanovené zákonem o odpadech. Ve zjednodušeném odpadovém režimu tedy především nebudou místa zpětného odběru podléhat povolení provozu zařízení určeného pro nakládání s odpady podle zákona o odpadech, nebude třeba zařazovat zpětně odebrané výrobky s ukončenou životností podle Katalogu odpadů a do kategorií nebezpečný a ostatní odpad, nebude vyžadováno vedení průběžné evidence odpadů a zasílání hlášení o odpadech a zařízeních určených pro nakládání s odpady a neuplatní se povinnosti stanovené zákonem o odpadech při (vnitrostátní) přepravě odpadů.

To však neznamená, že nakládání se zpětně odebranými výrobky s ukončenou životností ve zjednodušeném odpadovém režimu zůstane bez jakékoliv zákonné regulace. Zákon stanoví v rámci zjednodušeného odpadového režimu povinnosti osob při zpětném odběru a následném nakládání s výrobky s ukončenou životností včetně (vnitrostátní) přepravy v § 15. Zdůraznit je třeba zejména povinnost nakládat se zpětně odebranými výrobky s ukončenou životností odděleně od ostatních druhů odpadů a tak, aby v nich případně obsažené nebezpečné látky neunikly do životního prostředí, a zákaz tyto výrobky rozebírat nebo do nich jinak zasahovat.

Povinnosti stanovené zákonem o odpadech pro nakládání s odpady se tedy při nakládání se zpětně odebranými výrobky s ukončenou životností uplatní až v okamžiku jejich předání zpracovateli nebo k přeshraniční přepravě podle nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů. Zároveň je třeba uvést, že dokud výrobek s ukončenou životností není předán ke zpětnému odběru nebo nebyl-li vůbec ke zpětnému odběru předán (zákon umožňuje v některých případech odevzdání výrobků s ukončenou životností mimo systémy zpětného odběru), aplikace zákona o odpadech vyloučena není. Ten se v takových případech použije vždy, neobsahuje-li zákon o vybraných výrobcích s ukončenou životností odchylnou úpravu.

Výrobky s ukončenou životností by ve fázi zjednodušeného odpadového režimu neměly být započítávány do objemu produkce a nakládání s odpady, který je rozhodný pro plnění ohlašovacích povinností podle zákona o odpadech. To má význam tehdy, jestliže osoba, která takto se zpětně odebranými výrobky s ukončenou životností nakládá, je kromě toho původcem jiných odpadů nebo nakládá i s jinými odpady.

K § 10

Zákon přebírá institut pověřeného zástupce, který již byl upraven v dosavadním zákoně o odpadech pro zpětný odběr elektrozařízení. Pověřeného zástupce si může určit za účelem plnění povinností stanovených tímto zákonem výrobce, který není usazen v České republice. Pověřeného zástupce si budou moci nově určit i zahraniční výrobci baterií nebo akumulátorů a zahraniční výrobci pneumatik. Povinnost určit si pověřeného zástupce však zákon stanoví v hlavě III pouze zahraničním internetovým prodejcům elektrozařízení (ostatně jiní výrobci elektrozařízení jsou vždy osoby usazené v České republice), a to v návaznosti na směrnici

2012/19/EU. V případě zahraničních výrobců baterií nebo akumulátorů a zahraničních výrobců pneumatik by bez harmonizační úpravy na úrovni EU mohlo být stanovení povinnosti určit si pověřeného zástupce vnímáno jako odporující pravidlům volného pohybu zboží, proto zákon těmto výrobcům dává pouze možnost určit si pověřeného zástupce. To pro ně může mít přínos v podobě snazšího plnění povinností podle tohoto zákona, které by jinak museli plnit sami.

Pověřeným zástupcem lze určit pouze právnickou osobu nebo podnikající fyzickou osobu, která je usazená v České republice, a to na základě písemného pověření (nejedná se o plnou moc, neboť pověřený zástupce jedná svým jménem). Pověřeným zástupcem nemůže být samotná fyzická osoba, neboť se v tomto případě předpokládá, že pověřený zástupce bude od zahraničního výrobce inkasovat finanční prostředky na zajištění plnění povinností zpětného odběru jeho výrobků, tudíž se bude jednat o podnikatelskou činnost.

Zákon neumožňuje určit si jako pověřeného zástupce provozovatele kolektivního systému, neboť jeho posláním je zajišťovat kolektivní plnění povinností výrobců stanovených pro zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění výrobků s ukončenou životností a informování konečného uživatele o zpětném odběru, nikoliv vystupovat jako zástupce výrobce pro plnění veškerých jeho povinností podle tohoto zákona, včetně například povinností při uvádění vybraných výrobků na trh. Zákon nicméně nevylučuje, aby pověřený zástupce plnil povinnosti zahraničního výrobce prostřednictvím provozovatele kolektivního systému.

Pověřený zástupce se zapisuje do Seznamu výrobců a odpovídá za plnění povinností výrobce od okamžiku jeho zápisu do tohoto seznamu po celou dobu, po kterou je v něm zapsán. Pověřený zástupce plní všechny povinnosti výrobce stanovené tímto zákonem, z povahy věci je vyloučeno pouze plnění povinností týkajících se výroby vybraných výrobků. Pověřený zástupce tedy uzavře smlouvu se zahraničním výrobcem ve věci plnění povinností vyplývajících ze zákona. Tento pověřený zástupce na základě této smlouvy pak uzavírá smlouvu s příslušným kolektivním systémem. Pro případ, že pověřený zástupce nebude řádně plnit tyto povinnosti, zákon stanoví, že odpovědnost výrobce za jejich plnění nezaniká.

V případě, že osoba usazená v jiném členském státě, která současně není usazena v České republice a dodává do České republiky své výrobky prostřednictvím distributorů, se rozhodne plnit povinnosti v České republice namísto těchto distributorů v rámci pověřeného zástupce, uzavře s tímto pověřeným zástupcem v této věci smlouvu. Tento pověřený zástupce pak dále ve věci kolektivního plnění uzavírá smlouvu s kolektivním systémem. V případě, že je výše uvedená osoba neusazená v České republice společníkem kolektivního systému, kdy povinnosti této osoby plní pověřený zástupce, pak tento má povinnost podle § 43 odst. 1 zákona uzavřít smlouvu pouze s tím kolektivním systémem, jehož společníkem je osoba, jejíž povinnosti plní. Obecně tedy platí, že pověřený zástupce si tedy může pro plnění povinností zvolit libovolný kolektivní systém (popř. může povinnosti plnit individuálně). Toto ale neplatí pro pověřeného zástupce (§ 64 odst. 2 věta první), který plní povinnosti společníka kolektivního systému.

K § 11

Základní povinností každého výrobce je zajistit na vlastní náklady zpětný odběr výrobků s ukončenou životností, které uvádí na trh, a jejich následné zpracování a využití nebo odstranění. Výrobky, které výrobce uvádí na trh, se zde rozumí druh vybraných výrobků (elektrozařízení, baterie a akumulátory nebo pneumatiky) a jejich skupina (viz dále). Zpětný odběr výrobku s ukončenou životností nesmí být vázán na koupi nového výrobku. Konkrétní rozsah povinnosti výrobce zajistit zpětný odběr výrobků s ukončenou životností, jakož i další podmínky, za nichž je výrobce povinen zpětný odběr zajistit, stanoví zákon v hlavě III.

V některých případech zákon v hlavě III vyžaduje, aby výrobce nebo poslední prodejce zajistil zpětný odběr výrobků s ukončenou životností bezplatně, resp. bez nároku na úplatu. Pro vyloučení jakýchkoliv pochybností je stanoveno, že v těchto případech není dotčena možnost finanční motivace konečného uživatele k odevzdání výrobku s ukončenou životností formou výkupu nebo jiným obdobným způsobem (např. vratné zálohy účtované při prodeji nového vybraného výrobku motivující k jeho odevzdání ke zpětnému odběru po ukončení jeho životnosti). Zároveň zákon výslovně stanoví, že v těchto případech nesmí být konečnému uživateli účtovány jakékoliv náklady či jiné platby, které přímo či nepřímo souvisejí se zpětným odběrem (typicky například účtování dopravného, čímž je *de facto* obcházen zákaz požadování úplaty za zpětný odběr).

Ustanovení zakazující nabízení nebo poskytování úplaty za odevzdání demontovaných částí výrobků s ukončenou životností nebo takových, u kterých je zjevné, že v důsledku demontáže nejsou kompletní, ke zpětnému odběru má za cíl omezit nežádoucí praktiky spočívající v nedovolené demontáži výrobků s ukončenou životností a odebírání pouze jejich hodnotných částí.

Základní informační povinností výrobce, pokud jde o zpětný odběr, je informovat prostřednictvím distributorů konečné uživatele o způsobu provedení zpětného odběru výrobků s ukončenou životností. Na tuto povinnost navazují informační povinnosti výrobců určitých vybraných výrobků stanovené v hlavě III.

K § 12

Zákon stanoví, že konečný uživatel se smí zbavit výrobku s ukončenou životností jen jeho předáním na místo zpětného odběru nebo poslednímu prodejci, případně jiné osobě určené výrobcem, není-li stanoveno jinak. Jinou osobu, které může být odevzdán výrobek s ukončenou životností, určuje výrobce například v případech podle § 15 odst. 5. Výjimky, kdy se konečný uživatel smí zbavit výrobku s ukončenou životností jiným způsobem, stanoví zákon například pro automobilové a průmyslové baterie a akumulátory nebo pneumatiky. Zákonem stanovené omezení pro zbavování se výrobku s ukončenou životností je třeba logicky vztahovat i na jakoukoliv jinou osobu, které konečný uživatel výrobek světil nebo kterou zmocnil k tomu, aby se za něj výrobku s ukončenou životností zbavila. V opačném případě by bylo toto omezení v praxi neúčinné, neboť by ho bylo možné snadno obejít.

Zákon dále ukládá, že zpětně odebraný výrobek s ukončenou životností musí být předán za podmínek stanovených tímto zákonem pouze zpracovateli určenému výrobcem, není-li stanoveno jinak. Do předání zpracovateli nesmí být výrobek s ukončenou životností předmětem úpravy, využití nebo odstranění. Podmínky pro předávání výrobků s ukončenou životností zpracovatelům stanoví zákon v hlavě II především v případě kolektivních systémů (veřejná soutěž o nejvhodnější nabídku). Předání zpětně odebraného výrobku s ukončenou životností jiné osobě než zpracovateli předpokládá zákon u posledních prodejců, kteří jsou povinni předat tyto výrobky s ukončenou životností do systému zpětného odběru výrobce – to znamená buďto výrobcem určenému zpracovateli, nebo na místo zpětného odběru zřízené výrobcem.

S vymezením osob, kterým smí být výrobek s ukončenou životností předán, koresponduje zákaz kohokoliv jiného výrobek s ukončenou životností převzít. Současně je stanoveno, že vlastnické právo k výrobku s ukončenou životností je oprávněn nabývat také výrobce, resp. provozovatel kolektivního systému, což výrobcí (provozovateli kolektivního systému) umožňuje vyhradit si nabytí vlastnictví k zpětně odebraným výrobkům s ukončenou životností v případě, že tyto výrobky v rámci systému výrobce zpětně odebírá jiná osoba (např. smluvně zajištěný provozovatel místa zpětného odběru).

Okruh osob, které smějí převzít výrobek s ukončenou životností, je zákonem omezen, neboť v souladu s předpisy Evropské unie nese odpovědnost za sběr a nakládání včetně financování těchto činností výrobce (princip rozšířené odpovědnosti výrobce). Výrobce rovněž odpovídá za dosažení minimální úrovně zpětného odběru, která v případě odpadních elektrozařízení a odpadních baterií a akumulátorů vychází z příslušných evropských směrnic. Z těchto důvodů je nutné vytvořit výrobcům takové podmínky, aby své odpovědnosti na základě zákona mohli dostát. Je proto třeba zamezit tomu, aby výrobky s ukončenou životností mohly mimo systémy výrobců sbírat i jiné subjekty, které se pochopitelně zaměřují pouze na výrobky s ukončenou životností nebo jejich části obsahující hodnotné materiály, aniž by nesly náklady spojené s využitím nebo odstraněním ostatních výrobků s ukončenou životností nebo jejich částí, které jsou ekonomicky nerentabilní.

K § 13

Zpětný odběr výrobků s ukončenou životností zajišťuje výrobce v tzv. místech zpětného odběru, což je jakékoliv místo, které výrobce za tím účelem zřídí. Místo zpětného odběru může být zřízeno jak v zařízení určeném pro nakládání s odpady, tak jinde, například v kamenné prodejně u posledního prodejce, na úřadě či v jiné veřejné budově, na ulici apod. Zpětný odběr nicméně musí v místě zpětného odběru probíhat za podmínek stanovených v § 15. Má-li například místo zpětného odběru charakter sběrné nádoby bez stálé obsluhy, musí v něm být výrobky s ukončenou životností zabezpečeny před nežádoucím znehodnocením, zneužitím nebo odcizením. Místa zpětného odběru může zřizovat pouze výrobce. Provozovatelem místa zpětného odběru je buď sám výrobce (pokud jde o jeho vlastní zařízení, nádobu apod.), nebo osoba, s níž o zřízení místa zpětného odběru uzavře výrobce smlouvu.

Místa zpětného odběru mohou být veřejná, tj. celoročně volně přístupná každému konečnému uživateli, který zde může v průběhu určené provozní doby odevzdat výrobek s ukončenou životností, nebo neveřejná, která výrobce zřídí pouze pro určité konečné uživatele (např. své zákazníky v případě elektrozařízení pro profesionální použití). Požadavky na minimální hustotu veřejných míst zpětného odběru se liší pro jednotlivé druhy či skupiny vybraných výrobků a jsou stanoveny v hlavě III.

Výrobce je povinen informovat vhodným způsobem o jím zřízených místech zpětného odběru konečné uživatele. Pokud jde o veřejná místa zpětného odběru, splní výrobce tuto povinnost tím, že údaje o těchto místech vloží do registru míst zpětného odběru (viz dále). Jako další vhodný způsob informování spotřebitele o existenci zřízených míst zpětného odběru ze strany výrobce může být realizace různých informačních kampaní.

Místa zpětného odběru mohou výrobci téhož druhu vybraného výrobku (elektrozařízení, baterie nebo akumulátory nebo pneumatiky) společně sdílet, pokud se tak dohodnou. Tato dohoda musí být vždy podložena písemnou smlouvou. Tím je výrobcům usnadněno plnění požadavků na minimální hustotu veřejných míst zpětného odběru.

Za účelem zamezení obcházení povinností zajistit zpětný odběr ze strany výrobců, kteří nabízejí vybrané výrobky zejména formou internetového prodeje, zákon stanoví, že za veřejné místo zpětného odběru nemůže být považováno místo dodávky vybraného výrobku u konečného uživatele.

K § 14

Místo zpětného odběru může výrobce zřídit také ve spolupráci s obcí uzavřením písemné smlouvy o využití systému nakládání s komunálním odpadem stanoveného touto obcí (např. v obecním sběrném dvoře). Touto smlouvou nesmí být zakotveno, že obec již nemůže uzavřít smlouvu s jinými výrobci. Obec však není povinna uzavřít tuto smlouvu s každým výrobcem, který o to požádá.

V případě, že více výrobců chce provozovat místo zpětného odběru ve spolupráci s obcí (tzv. sdílené místo zpětného odběru), je nezbytné, aby s tímto obec vyslovila souhlas. Smyslem ustanovení přitom je, aby obec vždy měla informaci o všech zřizovateliích míst zpětného odběru.

Ve výše uvedeném případě dochází fakticky ke zpětnému odběru výrobků s ukončenou životností v rámci systému sběru komunálního odpadu, nicméně stále se jedná o odpad, za který nese odpovědnost výrobce a se kterým má být nakládáno v souladu s tímto zákonem (požadavky na zpracování atd.). Je však stanoveno, že přestože se jedná o komunální odpad, neuplatní se zde povinnosti původce odpadů definované v § 58 odst. 3 zákona o odpadech (obec v tomto případě není původcem ani vlastníkem tohoto odpadu). Obec nicméně může takto zřízená místa zpětného odběru, i další místa zpětného odběru zřízená výrobcem v jejím katastrálním území, zahrnout do své obecně závazné vyhlášky, kterou stanoví systém

nakládání s komunálním odpadem, aby tak informovala občany o možnostech odevzdávání výrobků s ukončenou životností v této obci.

Zároveň je stanoveno, že výrobce, který zřídil místo zpětného odběru na území obce, je povinen poskytnout dané obci na vyžádání informace o množství zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností, včetně informací o jejich využití. Na základě takto formulované povinnosti výrobce budou mít obce přístup k informacím nezbytným pro potřeby plnění cílů sběru komunálního odpadu.

K § 15

Zákon upravuje povinnosti při zpětném odběru a dalším nakládání s výrobky s ukončenou životností v tzv. zjednodušeném odpadovém režimu, tj. ve fázi od zpětného odběru do předání výrobku s ukončenou životností zpracovateli nebo k přeshraniční přepravě. Primárním nositelem většiny povinností je provozovatel místa zpětného odběru, který provádí zpětný odběr výrobků s ukončenou životností a zpravidla i další činnosti jako např. dočasné uskladnění, případně přepravu atd. Až na několik výjimek se však tyto povinnosti vztahují na každou osobu, která se zpětně odebraným výrobkem s ukončenou životností nakládá do okamžiku jeho předání zpracovateli.

Zpětný odběr výrobků s ukončenou životností, jejich přeprava a předání zpracovateli musejí být prováděny tak, aby nebylo ztíženo opětovné použití těchto výrobků nebo jejich recyklace, včetně jejich komponentů. Dále zákon upravuje konkrétní povinnosti pro oddělené a bezpečné nakládání se zpětně odebranými výrobky s ukončenou životností, z nichž některé budou dále upřesněny stanovením požadavků vyhláškou ministerstva (např. požadavky na shromažďovací prostředky a plochy v místech zpětného odběru a stavebně technické provedení míst zpětného odběru, požadavky na jednotlivé způsoby nakládání se zpětně odebranými výrobky s ukončenou životností, povinnost nakládat s výrobky s ukončenou životností tak, aby z nich nemohly unikat nebezpečné látky ohrožující zdraví lidí nebo životní prostředí atd.). Nejde-li o zpracovatele, nesmějí osoby nakládající s výrobky s ukončenou životností tyto výrobky rozebírat nebo do nich jinak zasahovat.

Provozovatel místa zpětného odběru nemusí převzít výrobek s ukončenou životností, který z důvodu kontaminace nebo závažného poškození ohrožuje zdraví osob, které zpětný odběr provádějí, nebo pokud obsahuje přidaný odpad. Dále může odmítnout převzetí výrobků s ukončenou životností tehdy, jestliže vzhledem k jejich množství a typu či jiným okolnostem lze mít důvodné pochybnosti, že jde o výrobky s ukončenou životností od konečného uživatele. Toto ustanovení má za cíl zamezit zneužívání systémů zpětného odběru osobami, které nejsou konečnými uživateli, ale nositeli povinností podle tohoto zákona (například výrobce, který by z důvodu úspory nákladů na zpracování výrobků s ukončenou životností předával tyto výrobky dále ke zpětnému odběru do systému provozovaného jiným výrobcem; jde v podstatě o formu free-ridingu). Odmítnutí převzetí výrobků s ukončenou životností ze strany místa zpětného odběru je možné i případě, že množství materiálu nabízeného ke zpětnému odběru přesahuje okamžitou kapacitu daného místa. Bez této výjimky by se místo zpětného odběru mohlo dostat do rozporu s jinými povinnostmi, a to např. povinnostmi

vyplývajícími z provozního řádu daného zařízení, nebo by nebylo schopno zajistit manipulaci s odpadními výrobky při dodržení odpovídajících standardů. V případě, že však místo zpětného odběru odmítlo spotřebiteli převzít výrobek s ukončenou životností, musí provozovatel daného místa informovat spotřebitele o možnosti odevzdání výrobku v jiném nejbližším místě. K zajištění této povinnosti je nezbytná součinnost výrobce a provozovatele místa zpětného odběru v oblasti sdílení potřebných informací.

Zpětně odebraný výrobek s ukončenou životností musí být předán pouze zpracovateli určenému výrobcem, neboť v souladu se zásadou rozšířené odpovědnosti výrobce vycházející z příslušných předpisů Evropské unie by měly být výrobky s ukončenou životností nejen sbírány, ale také zpracovávány v rámci systémů výrobců, kteří mají povinnost tyto činnosti financovat. Problematika přístupu zpracovatelů k zakázkám na zpracování výrobků s ukončenou životností za rovných, nediskriminačních podmínek je řešena v dílu 5 oddílu 3 této hlavy v ustanoveních věnovaných kolektivním systémům, které mohou mít vzhledem ke své tržní síle potenciál ovlivňovat soutěžní prostředí na trhu zpracovatelů odpadů.

K § 16

Poslední prodejce vybraných výrobků může být provozovatelem místa zpětného odběru, pokud u něj výrobce na základě smlouvy s ním místo zpětného odběru zřídil, případně může mít za určitých podmínek stanovených v hlavě III povinnost přijímat některé výrobky s ukončenou životností ke zpětnému odběru bez ohledu na to, zda u něj výrobce zřídil místo zpětného odběru či nikoliv. Nejde-li o žádnou z těchto situací, je poslední prodejce oprávněn zpětně odebírat výrobky s ukončenou životností podobného typu a použití jako vybrané výrobky, které dodává konečnému uživateli, ať už samostatně nebo jako součást či příslušenství jiných výrobků. To má význam např. v případě autoservisů při výměnách autobaterií nebo pneuservisů při výměnách pneumatik na vozidlech. Zpětný odběr výrobků s ukončenou životností zajišťovaný posledním prodejcem, a to jak povinný, tak zmíněný odběr z vlastní vůle, musí být vždy prováděn bez nároku na úplatu od konečného uživatele.

V prvním z uvedených případů je poslední prodejce součástí systému výrobce, který na základě smluvního vztahu s ním určuje, jak má být prováděn zpětný odběr a komu mají být zpětně odebrané výrobky s ukončenou životností předávány.

Ve druhém a třetím z uvedených případů poslední prodejce provádí zpětný odběr některých výrobků s ukončenou životností na základě povinnosti nebo oprávnění stanovených tímto zákonem. Poslední prodejce je v tomto případě nezávislý na konkrétním systému výrobce. Zákon nicméně z důvodu zachování principu rozšířené odpovědnosti výrobce stanoví poslednímu prodejci povinnost předat bez zbytečného odkladu zpětně odebraný výrobek s ukončenou životností do systému zpětného odběru výrobce. Nejedná se ovšem o konkrétní systém, takže je na posledním prodejci, do kterého systému výrobek s ukončenou životností předá. Aby nenastala situace, že žádný z výrobců (resp. provozovatelů kolektivních systémů) nebude mít zájem výrobek s ukončenou životností od posledního prodejce převzít, dává zákon poslednímu prodejci právo požadovat, aby od něj zpětně odebraný výrobek s ukončenou

životností převzal ten výrobce, který ho uvedl na trh (resp. kolektivní systém, do něhož je takový výrobce zapojen).

Zákon ukládá každému poslednímu prodejci vybraných výrobků (tedy nejen těm, kteří mají povinnost provádět zpětný odběr) písemně informovat konečného uživatele o způsobu zajištění zpětného odběru těchto výrobků po ukončení jejich životnosti. Další povinnosti posledních prodejců týkající se informování konečných uživatelů stanoví zákon v hlavě III.

K § 17

Ustanovení rozšiřuje povinnost výrobců, která platí od 1. června 2015 pouze pro oblast elektrozařízení, také na oblasti baterií a akumulátorů a pneumatik. Je navrhováno rozšíření stávajícího veřejně přístupného registru míst zpětného odběru v oblasti elektrozařízení na jednotný Registr míst zpětného odběru, do kterého budou nejen výrobci elektrozařízení určených k použití v domácnostech, ale i výrobci baterií nebo akumulátorů a výrobci pneumatik vkládat dálkovým přístupem údaje o jimi zřízených místech zpětného odběru ve stanoveném rozsahu a formátu. Registr by měl přispět zejména ke zvýšení informovanosti konečných uživatelů a umožnit jim snadno dohledat nejbližší místa zpětného odběru pro výrobky s ukončenou životností. Konečný uživatel tak bude mít přehled o jemu nejnáze dostupném místě zpětného odběru a nikoliv pouze o sběrných sítích jednotlivých provozovatelů kolektivních systémů či jednotlivých výrobců. Registr míst zpětného odběru se zřizuje jako informační systém veřejné správy, jehož správcem je ministerstvo.

K § 18

Zákon sjednocuje pravidla vedení Seznamu výrobců pro jednotlivé druhy vybraných výrobků (podle dosavadního zákona o odpadech se odlišuje zejména Seznam výrobců elektrozařízení od Seznamu výrobců baterií a akumulátorů a Seznamu povinných osob v oblasti zpětného odběru pneumatik). Půjde o jeden informační systém veřejné správy sloužící k vedení údajů o výrobcích a pověřených zástupcích, jehož správcem bude ministerstvo, nicméně skládat se bude ze tří oddělených databází: Seznamu výrobců elektrozařízení, Seznamu výrobců baterií nebo akumulátorů a Seznamu výrobců pneumatik.

K § 19 a 20

Výrobce je povinen podat ministerstvu návrh na zápis do Seznamu nejpozději v den, kdy poprvé uvedl vybrané výrobky na trh. Jestliže si zahraniční výrobce (nebo osoba podle § 64 odst. 2) určila pověřeného zástupce, podává návrh na zápis do Seznamu namísto výrobce, jehož povinnosti podle tohoto zákona plní. Zákon upravuje podmínky, za nichž v takovém případě výrobce není povinen podat návrh na zápis do Seznamu. Platí zásada, že za plnění povinností výrobce odpovídá pouze ten pověřený zástupce, který je zapsán v Seznamu. Není-li tato podmínka splněna, odpovídá za plnění těchto povinností výrobce.

Zákon stanoví povinné náležitosti, které musí obsahovat návrh na zápis do Seznamu. Jde jak o údaje o osobě výrobce nebo pověřeného zástupce, tak také údaje o vybraných výrobcích uváděných na trh a především údaje o způsobu zajištění zpětného odběru, zpracování

a využití nebo odstranění výrobků s ukončenou životností a informování konečných uživatelů a o způsobu financování těchto činností. V případě pověřeného zástupce se předkládají rovněž písemné pověření a identifikační údaje zahraniční osoby, která si pověřeného zástupce určila.

Pokud výrobce nebo pověřený zástupce plní své povinnosti prostřednictvím provozovatele kolektivního systému, návrh na zápis do Seznamu nepodává. Veškeré požadované údaje o takovém výrobcí nebo pověřeném zástupci a způsobu plnění jejich povinností za ně vkládá do Seznamu provozovatel kolektivního systému dálkovým přístupem. Výjimkou jsou údaje o způsobu zajištění plnění povinností a financování, neboť ty jsou v případě kolektivního plnění společné v rámci celého kolektivního systému a jsou součástí projektu zajišťování kolektivního plnění, který předkládá provozovatel kolektivního systému se žádostí o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému.

Oproti dosavadní právní úpravě v zákoně o odpadech ve vztahu zejména k Seznamu výrobců elektrozařízení nový zákon opouští koncept zapisování do Seznamu na základě rozhodnutí vydaného ministerstvem ve správním řízení. Zápis do Seznamu nově probíhá v režimu vymezeném částí čtvrtou správního řádu. Podáním návrhu na zápis tedy není zahájeno správní řízení (právě s ohledem na tuto skutečnost je namísto termínu „žádost“ použit termín „návrh“). Pokud je návrh neúplný nebo nedostatečný pro posouzení, zda je navrhovatelem zajištěno plnění povinností stanovených tímto zákonem, na rozdíl od dosavadní právní úpravy to není překážkou provedení zápisu do Seznamu. Ministerstvo v takovém případě nejprve navrhovatele vyzve, aby ve stanovené lhůtě návrh doplnil nebo upřesnil, a zároveň jej poučí, jak to má učinit. Po vzoru úpravy v zákoně č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů, pak ministerstvo v případě, že navrhovatele stanovené lhůtě svůj návrh nedoplní nebo neupřesní, provede zápis do Seznamu na základě dostupných údajů spolu s touto informací a může případně podat podnět ČIŽP ke kontrole, zda je žadatelem zajištěno plnění povinností stanovených tímto zákonem. Uvedené změny vycházejí z premisy, že zápis do Seznamu má mít povahu registrační a nikoliv konstitutivní (výrobce je výrobcem již ze zákona). Vydávání kladného rozhodnutí o zápisu do Seznamu se jeví jako nadbytečné a představuje časově náročnější a zbytečně formalistický postup. Kromě toho je třeba, aby výrobce, který uvádí na trh vybrané výrobky, byl co nejdříve zapsán v Seznamu pro účely kontroly a vymáhání plnění povinností stanovených tímto zákonem a nemohl se těmito povinnostem snadno vyhýbat. Z toho důvodu zákon ani nepočítá s tím, že by na základě podaného návrhu na zápis do Seznamu výrobce nebyl zapsán. Jiná situace ovšem je, je-li navrhovatelem pověřený zástupce. Nejsou-li splněny podmínky stanovené tímto zákonem, za nichž je možné pověřeného zástupce určit, nebo jestliže žadatel nedoložil písemné pověření, na jehož základě byl jako pověřený zástupce určen, ministerstvo zápis pověřeného zástupce neprovede a vydá o tom rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení. Není-li totiž pověřený zástupce zapsán do Seznamu, odpovídá za plnění povinností podle tohoto zákona stále výrobce. Vady bránící zápisu může takový výrobce vždy napravit novým určením pověřeného zástupce, který následně podá novou žádost o zápis. Ministerstvo stanoví vyhláškou vzor návrhu na zápis do Seznamu a způsob zajištění dálkového přístupu pro vkládání údajů do Seznamu.

Oproti dosavadní právní úpravě v zákoně o odpadech v oblasti elektrozařízení se již provozovatelé kolektivních systémů nebudou zapisovat do Seznamu. Namísto toho nový zákon obsahuje podrobnou úpravu vydávání povolení k provozování kolektivního systému (viz dále).

K § 21 a 22

Zákon navazuje na dosavadní právní úpravu v zákoně o odpadech v oblasti elektrozařízení a v souladu s požadavkem čl. 16 odst. 2 směrnice 2012/19/EU umožňuje osobám zapsaným v Seznamu provádět změny zapsaných údajů samostatně dálkovým přístupem (prostřednictvím uživatelského účtu, který jim bude za tím účelem zřízen). Nevyužije-li zapsaná osoba této možnosti, změny údajů oznamuje ministerstvu, které na základě oznámení změny v zápisu v Seznamu provede. V obou případech má zapsaná osoba povinnost změnu údajů provést nebo oznámit ministerstvu do 30 dnů ode dne, kdy nastala skutečnost, která tuto změnu odůvodňuje. Výjimkou jsou změny údajů o zapsaných osobách, které ministerstvo provádí na základě údajů získaných ze základních registrů (zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů).

V případě samostatného provádění změn údajů zapsanými osobami je upraven mechanismus, který má zamezit vkládání nesprávných, neúplných nebo nepravdivých údajů, který je koncipován obdobně jako postup v případě neúplného nebo nedostatečného návrhu na zápis do Seznamu. Ministerstvo v případě pochybností vyzve zapsanou osobu, aby správnost, úplnost nebo pravdivost údajů doložila. Neučiní-li tak ve lhůtě 30 pracovních dnů od provedení změny, je změna automaticky potvrzena. Jinak změnu údajů provede ministerstvo na základě dokladů předložených na jeho výzvu zapsanou osobou. V případě pochybností, zda je v důsledku změny žadatelem zajištěno plnění povinností stanovených tímto zákonem, ministerstvo vyrozumí o této skutečnosti zapsanou osobu a podá ČIŽP podnět ke kontrole.

Ministerstvo může provést změnu údajů zapsaných v Seznamu také na základě vlastního zjištění. V tom o případě, jakož i v případě neprovedení změny údajů iniciované zapsanou osobou, vydá ministerstvo rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení. Tím je zajištěna ochrana práv osob, jichž se zapsané údaje týkají. Naopak je-li změna údajů iniciovaná zapsanou osobou potvrzena, rozhodnutí by bylo jen zbytečným formalismem, proto se v takovém případě správní řízení nevede.

Popsané postupy změn údajů zapsaných v Seznamu se týkají pouze výrobců a pověřených zástupců, kteří jsou v Seznamu zapsáni jako osoby plnící své povinnosti v individuálním systému. Změny údajů o výrobcích a pověřených zástupcích, kteří plní své povinnosti prostřednictvím provozovatele kolektivního systému, nebo jejich výmaz provádí příslušný provozovatel kolektivního systému dálkovým přístupem. I v tomto případě ale platí provádění změn údajů o zapsaných osobách ministerstvem na základě údajů získaných ze základních registrů a možnost ministerstva provést rozhodnutím změnu údajů na základě vlastního zjištění.

Výrobce nebo pověřený zástupce, který plní své povinnosti v individuálním systému, je dále povinen oznámit ministerstvu, že zanikly důvody pro její zápis v Seznamu, a to do 30 dnů ode dne, kdy tato skutečnost nastala. Tuto povinnost mají i v případě, že se uzavřením smlouvy o kolektivním plnění (viz dále § 30) zapojí do kolektivního systému. Takového výrobce nebo pověřeného zástupce totiž již nelze vést v Seznamu samostatně, ale údaje o něm bude vkládat do Seznamu a aktualizovat příslušný provozovatel kolektivního systému.

O vyřazení zapsané osoby ze Seznamu na základě jejího oznámení ministerstvo nevede správní řízení. Pokud ale na základě oznámení zapsané osoby ministerstvo tuto osobu ze Seznamu nevyřadí (zejm. zjistí-li ministerstvo, že důvody pro vedení osoby v Seznamu stále trvají), jakož i v případě vyřazení osoby na základě vlastního zjištění ministerstva, je nutné z důvodu ochrany jejích práv vydat rozhodnutí. Toto rozhodnutí je prvním úkonem v řízení. Výjimkou je případ vyřazení z důvodu smrti fyzické osoby nebo zániku právnické osoby, neboť touto skutečností výrobce, resp. pověřený zástupce ve smyslu zákona přestává existovat, k žádnému zásahu do práv zde nemůže docházet a rozhodnutí by ani nebylo komu doručit.

K § 23

Vzhledem k tomu, že ve věcech zápisu do Seznamu se vede správní řízení a vydává rozhodnutí pouze v některých zákonem stanovených případech (viz výše) stanoví zákon, že rozhodnutí v těchto věcech je prvním úkonem v řízení. Účastník bude moci uplatnit v plném rozsahu svá procesní práva, podá-li proti rozhodnutí ministerstva rozklad. Navržené řešení je nezbytné z důvodu požadavku na pružnost a rychlost provádění zápisů v Seznamu a jejich změn tak, aby zapsané údaje odpovídaly skutečnostem a nebyla znesnadněna kontrola a vynucování povinností výrobců stanovených tímto zákonem. S ohledem na povahu zápisu do Seznamu jako aktu nikoliv konstitutivního a s tím spojený relativně jednoduchý postup v řízení vyžadující zpravidla pouze minimální dokazování na základě předložených listin, lze takové řešení považovat za přiměřené.

Jelikož zápis v Seznamu se vždy týká jedné konkrétní osoby, stanoví zákon za účelem zamezení případným neodůvodněným nárokům jiných osob na účastenství v řízení, o nichž by muselo být rozhodováno, že účastníkem řízení o neprovedení zápisu pověřeného zástupce do Seznamu je pouze návrhovátelem a účastníkem řízení týkajícího se změny zápisu v Seznamu nebo vyřazení osoby ze Seznamu je pouze osoba, které se změna nebo vyřazení ze Seznamu týká.

K § 24

Seznam je veřejně přístupnou databází, v níž může každý zjistit, zda se konkrétní výrobce „přihlásil“ k plnění povinností zpětného odběru, zpracování, využití nebo odstranění výrobků s ukončenou životností, pro jaké výrobky s ukončenou životností a jakým způsobem tyto povinnosti plní, zda tyto povinnosti plní namísto výrobce pověřený zástupce, jakož i některé

další údaje o výrobcí, resp. pověřeném zástupci v souvislosti s plněním povinností podle tohoto zákona. Seznam bude veřejně přístupný na internetových stránkách ministerstva (obdobně jako dnes Seznam výrobců elektrozařízení, Seznam výrobců baterií a akumulátorů a Seznam povinných osob v oblasti zpětného odběru pneumatik), a to v rozsahu zákonem stanovených údajů. Zveřejňovány tedy nebudou všechny údaje, které se předkládají v žádosti o zápis do Seznamu.

K § 25

Pro případ, že na trh nebo do oběhu bude uveden vybraný výrobek, který nepochází od výrobce, jenž je zapsán v Seznamu, nebo je místo něj v Seznamu zapsán pověřený zástupce, stanoví zákon, že práva a povinnosti výrobce má distributor takového výrobku. Povinnost zajistit zpětný odběr a následné nakládání s takovým výrobkem po ukončení jeho životnosti by pak mohla být vynucována na distributorovi. Neznamená to však, že by se výrobce odpovědnosti za plnění povinností stanovených tímto zákonem zbavil. Výrobce bude mít stále povinnosti zapsat se do Seznamu a zajistit zpětný odběr a další nakládání s výrobky s ukončenou životností, které uvádí na trh. Předmětné ustanovení má význam především v případech, pokud by distributor namítal, že není výrobcem ve smyslu tohoto zákona, avšak vzhledem k okolnostem by nebylo možné zjistit, která jiná osoba je výrobcem pro daný vybraný výrobek.

K § 26 až 29

Ačkoliv dosavadní zákon o odpadech nestanoví samostatně plnicím výrobcům, s výjimkou oblasti elektrozařízení, evidenční povinnosti, je již dnes vedení evidencí množství vybraných výrobků uvedených na trh, toku zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností a osob, které pro výrobce zajišťují nakládání s výrobky s ukončenou životností, fakticky nezbytné pro vypracování roční zprávy o plnění povinností zpětného odběru a zpracování odpadních elektrozařízení, baterií a akumulátorů nebo pneumatik. Aby údaje zpracovávané jednou ročně v podobě roční zprávy byly i průběžně kontrolovatelné a aby byla zajištěna jejich spolehlivost tím, že budou evidovány ve stanovených intervalech v požadovaném rozsahu a stanoveným způsobem, stanoví nový zákon výrobcům povinnost tyto evidence vést. Jedná se o evidenci množství vybraných výrobků, které výrobce uvedl na trh, evidenci osob, které pro výrobce zajišťují zpětný odběr, soz, zpracování či jiné nakládání se zpětně odebranými výrobky s ukončenou životností, a evidenci toku zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností od místa zpětného odběru až po jejich konečné využití, včetně přípravy k opětovnému použití, nebo odstranění.

Rozsah vedení evidence toku zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností bude stanovovat prováděcí právní předpis. Výrobce bude evidovat mj. množství sebraných výrobků z jednotlivých míst zpětného odběru, množství výrobků zpracovaných a využitých jednotlivými subjekty, množství opětovně použitých výrobků tak, aby bylo možné údaje vykazované výrobcem v roční zprávě efektivně a jednoduše zkontrolovat. Tato zjednodušená

odpadová evidence nahrazuje v plném rozsahu průběžnou odpadovou evidenci, kterou vedou původci odpadů a subjekty nakládající s odpady podle zákona o odpadech.

V návaznosti na výše uvedené je výrobci stanovena povinnost zpracovat roční zprávu o plnění povinností stanovených pro zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění výrobků s ukončenou životností za uplynulý kalendářní rok („roční zpráva o výrobcích s ukončenou životností“) a tuto zprávu do 31. března zaslat ministerstvu. Tuto povinnost mají výrobci elektrozařízení, výrobci baterií nebo akumulátorů a povinné osoby v oblasti zpětného odběru pneumatik již podle stávající právní úpravy.

Povinnost vedení evidence a zpracování a zaslání ministerstvu roční zprávu o výrobcích s ukončenou životností se nevztahuje na výrobce, kteří plní své povinnosti pro všechny vybrané výrobky, jež uvádějí na trh, prostřednictvím provozovatele kolektivního systému. Tito výrobci pouze vykazují provozovateli kolektivního systému množství vybraných výrobků uvedených na trh; povinnost vést výše uvedené evidence a zpracovat a zaslat ministerstvu roční zprávu o výrobcích s ukončenou životností pak má pouze provozovatel kolektivního systému (viz § 46, § 55 a § 56). Rozsah a způsob vedení evidencí a obsahové náležitosti a rozsah roční zprávy o výrobcích s ukončenou životností stanoví ministerstvo vyhláškou.

Povinnost výrobce uchovávat údaje z evidencí a roční zprávu o výrobcích s ukončenou životností nejméně po dobu 7 let je stanovena s ohledem na potřebu kontroly splnění povinnosti dosáhnout minimální úroveň zpětného odběru, která se v případě elektrozařízení počítá z údajů za 4 kalendářní roky [daný rok a 3 předcházející roky – viz § 63 písm. c)], a s přihlédnutím k tříleté promlčecí době podle návrhu zákona o přestupcích.

Údaje získané z ročních zpráv o výrobcích s ukončenou životností budou ministerstvem zveřejňovány prostřednictvím internetu, avšak pouze v podobě sumarizovaných dat, které nebudou spojeny s konkrétním výrobcem.

K § 30

Zákon umožňuje výrobcům dva základní způsoby, jakými mohou plnit povinnosti stanovené pro zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění výrobků s ukončenou životností, informování konečného uživatele o zpětném odběru a další povinnosti s tím související. Jde o samostatné plnění povinností a kolektivní plnění povinností. Vedle těchto dvou možností si výrobci mohou zvolit též solidární formu plnění povinností, ale tato je přípustná pouze pro odpadní olověné automobilové baterie nebo akumulátory a odpadní olověné průmyslové baterie nebo akumulátory.

V rámci samostatného plnění povinností výrobce vytváří individuální systém, a provozuje ho samostatně a na vlastní náklady. Systémem se v souladu s definicí obsaženou v § 3 rozumí síť míst zpětného odběru a zařízení ke zpracování výrobků s ukončenou životností a smluvní vztahy mezi jejich provozovateli a výrobcí, resp. provozovateli kolektivního systému, jejichž cílem je zajištění zpracování a využití zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností.

Druhou z uvedených možností je kolektivní plnění povinností společně s jinými výrobci v kolektivním systému. K tomu je zapotřebí, aby výrobce uzavřel s provozovatelem kolektivního systému písemnou smlouvu o kolektivním plnění. Obsah smlouvy není zákonem přímo stanoven, nicméně z jeho ustanovení vyplývá, že předmětem smlouvy je na jedné straně závazek provozovatele kolektivního systému zajistit pro výrobce plnění jeho povinností zpětného odběru, zpracování a využití nebo odstranění výrobků s ukončenou životností, včetně povinnosti informovat konečného uživatele o zpětném odběru a některých dalších povinností (např. zpracovat a zaslat ministerstvu roční zprávu o výrobcích s ukončenou životností) a na druhé straně závazek výrobce zaplatit provozovateli kolektivního systému za tuto službu úhradu v podobě příspěvku podle § 47 odst. 1. Provozovatel kolektivního systému tedy na základě smluv o kolektivním plnění uzavřených s jednotlivými výrobci zajišťuje pro tyto výrobce společné plnění uvedených povinností. Za plnění těchto povinností v rozsahu uzavřených smluv o kolektivním plnění je provozovatel kolektivního systému přímo odpovědný (viz § 45 odst. 1). Odpovědnost výrobce za plnění těchto povinností nicméně nezaniká, pokud provozovatel kolektivního systému jejich plnění nezajistí. Vyloučen je v takovém případě pouze postih výrobce za přestupek, pokud se výrobce odpovědnosti zproští za podmínek stanovených v § 120 odst. 6 ve spojení s úpravou liberačních důvodů v zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich („osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila“).

Dále zákon výrobcům umožňuje také solidární formu plnění povinností, ale tato je přípustná pouze pro odpadní olověné automobilové baterie nebo akumulátory a odpadní olověné průmyslové baterie nebo akumulátory. Pro tento okruh výrobků byl solidární systém zachován, ale je definován odlišným způsobem, než stanovoval původní zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech. Důvodů pro zachování solidárního plnění pro konkrétní uvedené výrobky je několik. Zejména je zde výrazně kladná výkupní hodnota odpadů (baterií či akumulátorů) s obsahem olova a zároveň zde nejsou stanoveny závazné (minimální) cíle sběru. Dalším důvodem je neexistence plurality zpracovatelů olověných odpadů, přičemž v současnosti je valná většina výrobců přímo zapojena v solidárním systému či spolupracuje s jediným zpracovatelem těchto odpadů v ČR. Tato spolupráce spočívá především ve sdílení sběrných míst zpracovatele a logistiky svozu. Smluvní strany v tomto případě odpovídají za plnění povinností zpětného odběru, zpracování a využití nebo odstranění těchto odpadních baterií nebo akumulátorů společně a nerozdílně. Tento systém funguje dlouhodobě a bezproblémově, tudíž nevzniká potřeba jej zásadním způsobem měnit.

Možnost plnění povinností v solidárním systému jako podle dosavadní právní úpravy v oblasti elektrozařízení již není zákonem umožněna. Solidární formu plnění povinností lze v ostatních případech považovat za nadbytečnou platformu, s níž jsou spojena rizika obcházení povinností, nefunkčnosti systémů a problémů s kontrolou, resp. nejsou zde splněny tři zásadní předpoklady pro funkčnost solidárního systému, jako je tomu v případě olověných automobilových baterií nebo akumulátorů a odpadních olověných průmyslových baterií nebo akumulátorů, viz výše. Zákon nicméně při splnění určitých předpokladů nebrání tomu, aby se výrobci, kteří plní své povinnosti samostatně, dohodli na společném postupu při plnění těchto povinností, například na sdílení sítě sběrných míst nebo na společném vypracování ročních

zpráv. Zákon dokonce počítá s tím, že individuálně plnící výrobci mohou mít společného zástupce, který pro každého z nich bude zajišťovat plnění některých povinností podle tohoto zákona. Taková forma spolupráce má však svá zákonem stanovená omezení, aby tímto způsobem nemohl být fakticky provozován kolektivní systém bez potřebného oprávnění a splnění všech zákonných podmínek (§ 34). Dále je třeba zdůraznit, že odpovědnost za plnění svých povinností nese bez ohledu na formu spolupráce či zmocnění dané třetí osobě každý výrobce samostatně.

K § 31 a 32

V oddílu 2 jsou upraveny pouze ty povinnosti, které se vztahují specificky na individuálně plnící výrobce. Ostatní povinnosti výrobců stanovené v hlavách II a III se vztahují jak na samostatně plnící výrobce, tak na výrobce zapojené do kolektivního systému, za něž plnění těchto povinností zajišťuje provozovatel kolektivního systému.

Jednou z povinností vztahujících se specificky na samostatně plnící výrobce, je povinnost poskytnout před uvedením vybraného výrobku na trh finanční kauci, resp. určitou záruku prokazující, že nakládání s výrobky s ukončenou životností bude finančně zajištěno. Tuto kauci poskytne výrobce tak, že zřídí zvláštní vázaný účet v bance se sídlem na území České republiky nebo pobočce zahraniční banky na území České republiky, na který bude ukládat peněžní prostředky. Zákon nestanoví konkrétní výši kauce, ale pouze požadavek, že kauce musí být dostatečná k pokrytí financování zpětného odběru, zpracování a využití nebo odstranění všech výrobků s ukončenou životností, které výrobce uvedl na trh. Způsob ukládání peněžních prostředků na zvláštní vázaný účet včetně obecného způsobu určení jejich výše a intervalů jejich ukládání stanoví ministerstvo vyhláškou. Odlišně je řešena problematika u solárních panelů, kde naopak výše kauce bude prováděcím právním předpisem pevně stanovena. Uvedená výjimka se týká výhradně solárních panelů uvedených na trh po 1. lednu 2013, přičemž tato úprava také odpovídá současnému stavu vymezenému zákonem o odpadech. Stanovení výše kauce pro výrobce plnící povinnosti individuálním způsobem je zde navrhována z toho důvodu, že výrobce ve vztahu k solárním panelům není povinen plnit minimální cíle sběru [viz § 67 odst. 1 písm. c)], a zároveň životnost solárních panelů je významně delší než ostatních výrobků s ukončenou životností. Při ponechání určení výše kauce na výrobci by hrozilo významné riziko obcházení plnění povinností prostřednictvím individuálního plnění. Výrobce solárních panelů by např. 20 let uváděl solární panely na trh, přičemž by si na vázaný účet ukládal finanční prostředky v minimální výši. Tím, že by nemusel solární panely během daných 20 let sbírat, vztahovaly by se na něj pouze marginální povinnosti. Po ukončení činnosti výrobce, např. po uplynutí zmíněných 20 let či později, by bylo nezbytné zajistit zpětný odběr a zpracování solárních panelů, které výrobce uvedl na trh, ale na účelově vázaném účtu by na tuto činnost byly vyčleněny finanční prostředky v neodpovídající výši. Nakládání se solárními panely by pak šlo k tíži jiných výrobců, zejména těch plnících povinností prostřednictvím kolektivních systémů. Účelem kauce je obecně vytvoření dostatečné finanční rezervy k pokrytí nákladů na zpětný odběr a další nakládání s výrobky s ukončenou životností, které výrobce uvedl na trh, vzhledem k rizikům momentálního nedostatku prostředků k financování těchto činností na straně výrobce

a především k riziku ukončení činnosti výrobce nebo jeho zániku bez právního nástupce, aniž by před tím výrobce zajistil splnění svých povinností podle tohoto zákona ke všem výrobkům, které uvedl na trh.

Peněžní prostředky uložené na zvláštním vázaném účtu jsou vyloučeny z nařízení a provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, i z majetkové podstaty výrobce v případě insolvenčního řízení, neboť jejich jediným účelem je zabezpečit, že vybrané výrobky uvedené výrobcem na trh budou po ukončení jejich životnosti zpětně odebrány a zpracovány tak, aby se nestaly zátěží pro životní prostředí.

Použití peněžních prostředků kauce je možné pouze za účelem financování zpětného odběru, zpracování a využití nebo odstranění výrobků s ukončenou životností, které výrobce uvedl na trh, a je podmíněno souhlasem ministerstva. Podmínkou udělení souhlasu je dostatečný zůstatek na zvláštním vázaném účtu, který musí po navrženém čerpání prostředků dostačovat alespoň k pokrytí financování uvedených činností ve vztahu ke všem výrobkům s ukončenou životností, které výrobce uvedl na trh a které nebyly dosud zpětně odebrány a využity nebo odstraněny.

Od povinnosti poskytnutí kauce při uvedení výrobku na trh jsou osvobozeni výrobci, kteří plní povinnosti stanovené zákonem v rámci kolektivního systému. Kauci neposkytují ani individuálně plnící výrobci automobilových baterií nebo akumulátorů, a výrobci průmyslových baterií nebo akumulátorů. Tato výjimka se vztahuje i na výrobce, kteří plní své povinnosti v rámci solidárního systému. Důvody k zavedení této výjimky jsou uvedeny v textu k § 86 a § 87.

K § 33

Výrobce může ukončit plnění povinností stanovených zákonem v individuálním systému, jestliže se rozhodl tyto povinnosti dále plnit prostřednictvím provozovatele kolektivního systému, nebo pokud přestane být výrobcem ve smyslu tohoto zákona (tím, že přestane uvádět vybrané výrobky na trh). Zpravidla ale jsou v tomto okamžiku stále v oběhu vybrané výrobky, které výrobce uvedl na trh a pro které dosud nezajistil zpětný odběr, zpracování a využití nebo odstranění. Zákon proto stanoví, že v takovém případě výrobce, neprokáže-li, že splnil požadovanou minimální míru sběru [stanovenou § 67 odst. 1 písm. c), § 85 odst. 1 písm. b) resp. § 95 odst. 1 písm. b)] ve vztahu ke všem výrobkům jím dříve uvedeným na trh, musí za tím účelem uzavřít smlouvu o kolektivním plnění s provozovatelem kolektivního systému. Toto ustanovení platí obdobně pro ukončení plnění povinností výrobce také v solidárním systému.

Výrobce, který zajišťuje plnění povinností zpětného odběru pro oblast solárních panelů, na něhož se nevztahuje povinnost dosažení minimální míry sběru, musí při žádosti o vyřazení ze Seznamu též prokázat, že splnil požadovanou míru sběru ve vztahu ke všem výrobkům jím dříve uvedeným na trh.

Smlouvu o kolektivním plnění, ať už uzavřenou na základě vlastního rozhodnutí pokračovat v plnění povinností v kolektivním systému, nebo na základě uvedené zákonné povinnosti při ukončení činnosti výrobce, je výrobce povinen předložit ministerstvu spolu s oznámením, na základě kterého bude výrobce vyřazen ze Seznamu. Totéž obdobně platí pro pověřeného zástupce za podmínek uvedených v odstavci 2.

Současně s vyřazením výrobce nebo pověřeného zástupce ze Seznamu dochází k převedení peněžních prostředků ze zvláštního vázaného účtu tvořících finanční záruku tak, aby tyto prostředky bylo možné použít k jejich původnímu účelu, tedy k financování zpětného odběru, zpracování a využití nebo odstranění výrobků s ukončenou životností, které výrobce uvedl na trh a pro které tyto povinnosti nebyly dosud zajištěny. Peněžní prostředky ze zvláštního vázaného účtu jsou tedy převáděny provozovateli kolektivního systému, který převzal plnění povinností výrobce k uvedeným výrobkům s ukončenou životností, a to ve výši celého zůstatku na účtu, není-li ve smlouvě o kolektivním plnění uvedena částka nižší. Je-li na zvláštním vázaném účtu více prostředků, než je třeba k financování těchto povinností, mělo by být ponecháno na dohodě mezi výrobcem a provozovatelem kolektivního systému, zda převezme prostředky všechny, nebo pouze část. Pokud by provozovatel kolektivního systému nepřevzal peněžní prostředky z finanční záruky výrobce v dostatečné výši, půjde to k jeho tíži, neboť na základě uzavřené smlouvy o kolektivním plnění odpovídá za zajištění splnění uvedených povinností výrobce. Zbývající část peněžních prostředků je uvolněna ve prospěch výrobce nebo jeho právního nástupce.

Peněžní prostředky ze zvláštního vázaného účtu tvořící finanční záruku výrobce mohou být převedeny také do Státního fondu životního prostředí České republiky, a to v případě, že výrobce nebo pověřený zástupce nesplní svou povinnost předložit ministerstvu výše uvedenou smlouvu o kolektivním plnění ani na výzvu ministerstva ve lhůtě jím stanovené, anebo v případě, že výrobce zanikl a jeho právní nástupce není znám nebo neexistuje.

K § 34

V souvislosti s možností individuálně plnících výrobců, kteří zmocní k zajišťování plnění svých povinností společného zástupce, stanoví zákon, že takové plnění povinností nesmí vykazovat znaky provozování kolektivního systému. Jelikož je velmi obtížné, ne-li nemožné, přesně definovat, kdy takový způsob plnění povinností vykazuje znaky provozování kolektivního systému, vyjmenovává zákon formou demonstrativního výčtu pouze obecné znaky, které by měly být v těchto případech považovány za znaky provozování kolektivního systému. Pokud ministerstvo zjistí, že samostatné plnění povinností výrobců prostřednictvím společného zástupce vykazuje znaky provozování kolektivního systému, uloží všem zúčastněným výrobcům i jejich společnému zástupci, aby ve stanovené lhůtě, která nesmí být kratší než 30 dnů, zjednali nápravu. Nápravu lze v takovém případě zjednat především ukončením nebo změnou tohoto způsobu spolupráce a v případě výrobců dále pokračováním v plnění povinností řádným způsobem v individuálním systému nebo uzavřením smlouvy o kolektivním plnění s provozovatelem kolektivního systému. Nezjednání nápravy ve lhůtě stanovené ministerstvem bude postihováno pokutou jako přestupek.

K § 35

Zákon stanovuje, že provozování kolektivního systému je možné pouze na základě platného oprávnění vydaného ministerstvem. Rozhodování o udělení tohoto oprávnění probíhá podle správního řádu.

Ustanovení odstavce 2 dále brání tomu, aby jedna a táž osoba mohla provozováním více než jednoho kolektivního systému zajišťovat kolektivní plnění pro více druhů vybraných výrobků (např. současně pro elektrozařízení a pneumatiky). Hlavním důvodem pro toto omezení je snaha zabránit křížovému financování mezi systémy kolektivního plnění povinností pro různé vybrané výrobky a snaha zamezit spekulativnímu provozování více kolektivních systémů jedním provozovatelem. Ustanovení má tedy zabránit situacím, kdy by např. provozovatel kolektivního systému, který by byl oprávněn zajišťovat kolektivní plnění současně pro elektrozařízení, baterie a akumulátory a pneumatiky, částečně financoval systémy zpětného odběru odpadních baterií a akumulátorů a odpadních pneumatik z finančního zisku vzniklého v rámci provozování systému zpětného odběru odpadních elektrozařízení. Takováto situace by měla významný dopad na fungování ostatních kolektivních systémů a vznikaly by tak nerovné podmínky na trhu. Provozovatel kolektivního systému tedy může provozovat pouze jeden kolektivní systém pro plnění povinností výrobců téhož druhu vybraných výrobků.

K § 36

Vydání rozhodnutí ministerstva k provozování kolektivního systému je podmíněno žádostí osoby (žadatele), která prokáže splnění podmínek stanovených tímto zákonem. Zákon pak vymezuje konkrétní podmínky, které musí žadatel splnit, včetně požadavků na osobu žadatele, resp. potenciálního provozovatele kolektivního systému. Většinu ze stanovených podmínek musí provozovatel kolektivního systému splňovat i po vydání oprávnění k provozování kolektivního systému. Pokud by některou z těchto podmínek následně splňovat přestal, stanoví zákon postup směřující k nápravě takového stavu a jestliže k nápravě nedojde, může být oprávnění k provozování kolektivního systému ministerstvem zrušeno (viz dále).

Provozování kolektivního systému je specifickou činností, jejímž cílem není podnikání za účelem dosažení zisku, ale plnění zákonných povinností výrobců pro zpětný odběr a nakládání s výrobky s ukončenou životností. Z toho důvodu jsou stanoveny zvláštní požadavky na právnickou osobu, která je žadatelem o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému. V první řadě se musí jednat o společenství výrobců – korporaci, která má povahu kapitálové společnosti (vytváří základní kapitál tvořený podíly společníků, resp. akcionářů), což je nezbytné z hlediska záruky dostatečné finanční stability kolektivního systému, který musí být vždy schopen zajistit splnění povinností zapojených výrobců.

Třebaže ne všichni výrobci zapojení do kolektivního systému musí být společníky či akcionáři (zákon hovoří souhrnně o „společnicích“) právnické osoby, která je jeho provozovatelem (ostatní jsou pouze klienty), je nutné, aby společenství výrobců vytvářející tuto právnickou osobu fungovalo na dostatečně pluralitní bázi, kde všichni společníci mají stejná práva a povinnosti. Z toho důvodu není například vhodná forma komanditní společnosti

a nejsou připuštěny podíly, resp. akcie, s nimiž by byla spojena zvláštní práva a povinnosti, ani rozdílná váha hlasů. Míra účasti na rozhodování o záležitostech provozovatele kolektivního systému, tj. hlasovací síla by přitom měla odpovídat výši podílu každého společníka. Provozovatelem kolektivního systému proto může být pouze společnost s ručením omezeným nebo akciová společnost. Z hlediska zachování svobody usazování a respektování pravidel pro volný pohyb služeb vyplývajících z práva Evropské unie zákon připouští, aby kolektivní systém mohla provozovat rovněž právnická osoba obdobné právní formy založená podle práva jiného členského státu EU, případně smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru, která má sídlo v tomto členském nebo smluvním státě.

Kolektivní systém musí být založen minimálně třemi výrobci nebo osobami vymezenými v § 64 odst. 2, tedy osobami, které jsou usazeny v jiných členských státech EU, kde uvádějí výrobky s ukončenou životností na trh, a tyto výrobky jsou následně uváděny na trh v ČR prostřednictvím jiných dodavatelů. Zákon za tím účelem stanoví, že podíl žádného společníka žadatele nebo společníků žadatele jednajících ve shodě na základním kapitálu žadatele (resp. na hlasovacích právech) nesmí přesáhnout 34 %. Tuto podmínku lze chápat jako minimální požadavek z hlediska zabezpečení pluralitní vlastnické struktury této výrobcí vytvořené právnické osoby, který má současně minimalizovat riziko ovládnutí a možného zneužití kolektivního systému jediným společníkem či společníky jednajícími ve shodě v neprospěch jiných výrobců, kteří jsou společníky nebo klienty provozovatele kolektivního systému. Jedná se tedy o významný autokontrolní mechanismus činnosti kolektivního systému. V souvislosti s tím zákon rovněž stanoví, že společenská smlouva, zakladatelská listina nebo stanovy žadatele nemohou připustit rozdílný počet hlasů ve vztahu k výši vkladu společníka žadatele nebo vydávání akcií s rozdílnou vahou hlasů. Zároveň je stanoveno, že osobami jednajícími ve shodě jsou též osoby ovládané stejnou ovládající osobou. Toto ustanovení doplňuje příslušná ustanovení zákona o obchodních korporacích.

Dále je třeba zajistit, zejména z důvodu ochrany finančních prostředků pocházejících od výrobců, dostatečné kontrolní mechanismy pro fungování a hospodaření kolektivního systému, a to jak ze strany státu, tak mechanismy vnitřní kontroly, což se odráží kromě jiného v požadavku povinného zřízení dozorčí rady. V neposlední řadě je nutné trvat na transparentní vlastnické struktuře provozovatele kolektivního systému, což je významné opět především z hlediska kontroly, zda provozovatel kolektivního systému dodržuje požadavky a omezení kladené na něj tímto zákonem, ale i pro samotné výrobce, kteří se do kolektivního systému zapojují.

Ze shora uvedených důvodů stanoví zákon podmínku minimální výše základního kapitálu bez ohledu na právní formu žadatele, která činí 2 000 000 Kč nebo 80 000 EUR, což odpovídá minimální výši základního kapitálu vyžadované zákonem o obchodních korporacích u akciové společnosti.

Ke dni podání žádosti o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému musí výrobci, kteří jsou společníky žadatele, uvádět vybrané výrobky v rámci daného druhu na trh v rámci ČR anebo i jiných států v rámci EU, a to minimálně po dobu tří let a v množstvích, které jsou individuálně stanoveny pro každý druh vybraných výrobků (rozdílně pak ještě pro přenosné

a ostatní baterie a akumulátory a solární panely). Smyslem tohoto omezení je zabránit zakládání kolektivních systémů ze strany účelových (minoritních) výrobců. U takovýchto kolektivních systémů existuje riziko, že mohou být založeny ze spekulativních důvodů, nebo proto, aby v rozporu se zákonem provozování kolektivního systému přinášelo výhody některému z účelových výrobců nebo jiným skupinám osob. Kolektivní systém by měl být založen a řízen pouze výrobcí, kteří soustavně (tedy ne na *ad hoc* bázi) a nikoliv v zanedbatelném množství uvádějí vybrané výrobky na trh, a kteří tudíž mají skutečný zájem na kolektivním zajištění plnění svých zákonných povinností pro zpětný odběr a nakládání s výrobky s ukončenou životností. Parametry tohoto omezení jsou nastaveny tak, aby nepředstavovaly pro výrobce nepřiměřenou bariéru pro založení kolektivního systému. Co se týče možnosti vstupu na trh kolektivních systémů ze strany nových výrobců, budou tito moci z počátku své povinnosti standardně plnit prostřednictvím již fungujících kolektivních systémů, a následně po uplynutí stanovené doby působení na trhu budou moci např. majetkově vstoupit do některého provozovatele kolektivního systému nebo společně s dalšími výrobci založit vlastní kolektivní systém a požádat ministerstvo o udělení oprávnění k jeho provozování. Určitá výjimka je stanovena pro provozovatele kolektivních systémů, kteří zajišťují povinnosti výhradně ve vztahu k solárním panelům. Pro tyto provozovatele je stanoveno významně nižší minimální množství výrobků, které má být uvedeno na trh ve srovnání s ostatními elektrozařízeními (10 tun), a současně je stanoveno delší, resp. pětileté, období, během kterého může daný výrobce limitu dosáhnout. Důvodem pro zavedení této výjimky je skutečnost, že výrobci solárních panelů v současné době neuvádějí na trh významnější množství solárních panelů, resp. v současnosti jsou oproti období „solárního boomu“, který lze datovat obdobím 2008 – 2012, realizovány především menší instalace. Pokud by se na výrobce solárních panelů, vztahoval stejný limit 10 tun, jako pro ostatní elektrozařízení, jednalo by se o neúměrnou diskriminaci této skupiny osob a jejich počet, které by se tak mohly stát společníky kolektivního systému, by se významně zúžil.

Vedle toho, že zákon omezuje předmět činnosti provozovatele kolektivního systému (viz dále § 41), klade také pro udělení oprávnění k provozování kolektivního systému podmínku v tom smyslu, že žadatel nesmí být společníkem nebo členem jiné právnické osoby nebo členem orgánu jiné právnické osoby. Tato podmínka odráží premisu, že provozovatel kolektivního systému by se neměl podílet na činnostech, které nesouvisejí s plněním zákonných povinností výrobců, jež *de facto* zastupuje. Omezení neplatí pro případy, kdy provozovatel kolektivního systému je členem právnické osoby sdružující osoby s obdobným předmětem činnosti. Provozovatelé kolektivních systémů se tedy mohou účastnit např. sdružení nebo asociací kolektivních systémů s mezinárodním přesahem apod.

Další podmínky pro vydání oprávnění k provozování kolektivního systému se týkají omezení podnikání jak žadatele samotného, tak jeho společníků a osob se zvláštním vztahem k němu. Z důvodu ochrany hospodářské soutěže je s provozováním kolektivního systému neslučitelné podnikání v oblasti nakládání s odpady z vybraných výrobků toho druhu, pro který žadatel hodlá zajišťovat kolektivní plnění povinností výrobců. Provozovatel kolektivního systému má vzhledem ke své zákonem vymezené činnosti velmi významnou úlohu na trhu v oblasti zpracování odpadů z vybraných výrobků. Není proto žádoucí, aby provozovatel kolektivního

systému mohl sám podnikat v oblasti nakládání s odpady ze zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností, obdobně není žádoucí, aby tuto činnost mohli vykonávat společníci kolektivního systému či osoby s kolektivním systémem jinak propojené. Ustanovení tedy zamezuje vertikální integraci, tzn., že kolektivní systém ani osoby se zvláštním vztahem k němu nejsou oprávněny vstupovat na trh zpracování odpadů z vybraných výrobků toho druhu, pro který zajišťuje kolektivní plnění povinností výrobců. Zpracování odpadů z těchto vybraných výrobků bude muset provozovatel kolektivního systému zajišťovat výhradně prostřednictvím externích subjektů (zpracovatelů), a to prostřednictvím organizovaného veřejného trhu nebo vyhlášením veřejné soutěže o nejvhodnější nabídku (detailněji je tato problematika upravena v § 51). S provozováním kolektivního systému je dále neslučitelné tiché společenství, a to jak v podobě podílu provozovatele kolektivního systému na podnikání jiného podnikatele, tak v podobě podílu jiné osoby na hospodářském výsledku provozovatele kolektivního systému. To je dáno především již výše popsanou povahou činnosti a posláním provozovatele kolektivního systému, ale i netransparentní formou účasti v případě tichého společenství.

Za klíčové podmínky udělení oprávnění k provozování kolektivního systému lze považovat dostatečnost projektu zajišťování kolektivního plnění a financování tohoto projektu. Předložený projekt zajišťování kolektivního plnění musí poskytovat dostatečné záruky, že kolektivní plnění bude provozováno řádně a dostatečně dlouhodobě, a žadatel musí současně doložit, že má dostatečné finanční prostředky na zajištění řádného a dlouhodobého financování projektu zajišťování kolektivního plnění. V rámci posouzení projektu zajišťování kolektivního plnění ministerstvo například zkoumá, zda žadatel má zajištěnou dostatečně hustou síť míst zpětného odběru dle zákonem stanovených požadavků, zda bude schopen zajistit realizaci zpětného odběru alespoň v zákonem stanoveném minimálním rozsahu (resp. zda dosáhne splnění stanovených sběrných kvót), zda bude schopen zajistit zpracování všech zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností v souladu se zákonem stanovenými požadavky atd. Dostatečnost finančního zajištění řádného a dlouhodobého financování projektu zajišťování kolektivního plnění se posuzuje s ohledem na rozsah zamýšlené činnosti provozovatele kolektivního systému a druh a skupiny vybraných výrobků, pro které žadatel hodlá zajišťovat kolektivní plnění povinností výrobců. Minimálně však musí finanční zajištění žadatele zahrnovat schopnost pokrýt okamžitě alespoň 25 % předpokládaných ročních nákladů na provozování kolektivního systému v plánovaném rozsahu (např. peněžní prostředky uložené na účtu nebo otevřený úvěr v dostatečné výši apod.).

K § 37 až 40

Zákon upravuje způsob podání a náležitosti žádosti o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému včetně jejích povinných příloh. Na základě těchto údajů a dokumentů má být především prokázáno, že žadatel splňuje požadavky pro vydání oprávnění k provozování kolektivního systému a že kolektivní plnění bude provozováno řádně a dostatečně dlouhodobě a bude pro ně zajištěno dostatečné financování. O žádosti rozhoduje Ministerstvo životního prostředí po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu, které v řízení podává vyjádření. Toto vyjádření má povahu podkladu pro správní rozhodnutí

ministerstva. K vydání daného rozhodnutí je z důvodu složitosti věci a nutnosti posoudit splnění mnoha podmínek stanovena odchylně od správního řádu lhůta 90 dnů od zahájení řízení (tím není vyloučena možnost přerušování řízení, jsou-li k tomu podle správního řádu důvody).

K vydání oprávnění k provozování kolektivního systému musí být splněny všechny podmínky uvedené § 36 odst. 2 až 4, jinak ministerstvo žádost zamítne. Oprávnění se vždy vydává pro zajišťování kolektivního plnění konkrétního druhu a skupin vybraných výrobků, které musejí být v rozhodnutí uvedeny, stejně jako v případě elektrozařízení též údaj o tom, zda jde o elektrozařízení určená k použití v domácnostech nebo mimo domácnosti. Dále musí být v rozhodnutí uvedeno, zda je oprávnění k provozování kolektivního systému výrobců elektrozařízení vydáno též pro zajišťování plnění povinností provozovatelů solárních elektráren, jejichž součástí jsou solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013. Oprávnění k provozování kolektivního systému se vydává na dobu neurčitou a nepřechází na jinou osobu (např. v případě zániku provozovatele kolektivního systému s právním nástupcem).

Změny oprávnění k provozování kolektivního systému je možné učinit rozhodnutím Ministerstva životního prostředí po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu na žádost provozovatele kolektivního systému, z důvodu změny v právním předpise mající vliv na kolektivní plnění povinností výrobců, nebo je-li ohroženo plnění závazných cílů v oblasti zpětného odběru a využití výrobků s ukončenou životností vyplývajících pro Českou republiku z předpisů Evropské unie. O změnu rozhodnutí o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému by měl jeho provozovatel požádat zejména v případě, že hodlá podstatným způsobem upravit projekt zajišťování kolektivního plnění, neboť ten je vydáním oprávnění *de facto* schvalován. Vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu má i v tomto případě povahu podkladu pro správní rozhodnutí.

V řízeních ve věcech vydání, změn nebo zrušení oprávnění k provozování kolektivního systému by měl být účastníkem vždy jen žadatel, resp. provozovatel kolektivního systému, neboť oprávnění provozovat kolektivní systém nezakládá žádné výhradní právo k vykonávání této činnosti. V případě kolektivních systémů si nicméně lze představit, že řada osob by mohla tvrdit, že rozhodnutím budou dotčeny na svých právech. Přestože tato tvrzení by měla být vždy možné vyvrátit, z důvodu zamezení případným neodůvodněným nárokům jiných osob na účastenství v řízení, o nichž by muselo být rozhodováno, zákon stanoví, že účastníkem řízení v těchto věcech je pouze žadatel, resp. pouze osoba, již bylo oprávnění vydáno.

Provozovatelé kolektivního systému se nezapisují do Seznamu výrobců. Aby byla k dispozici veřejně přístupná databáze kolektivních systémů včetně informací o obsahu jejich oprávnění, vede ministerstvo seznam vydaných oprávnění k provozování kolektivního systému a rozhodnutí o jejich změnách nebo zrušení, který zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup. Zveřejňován je i obsah těchto oprávnění a rozhodnutí s výjimkou údajů, které jsou předmětem obchodního tajemství nebo na které se vztahuje zákon o ochraně osobních údajů.

Provozovatel kolektivního systému má oznamovací povinnost vůči ministerstvu, jestliže on nebo některý z jeho společníků přestane splňovat některou z podmínek nutných pro vydání oprávnění k provozování kolektivního systému. Současně je povinen sdělit, jakým způsobem bude zjednána náprava. Na tuto povinnost navazují ustanovení o dohledu ministerstva nad činností provozovatele kolektivního systému.

K § 41

Ustanovení jednoznačně vymezuje rozsah činností, které smějí provozovatelé kolektivních systémů vykonávat. Stávající úprava v zákoně o odpadech bohužel reguluje tuto problematiku nedostatečně (v oblasti elektrozařízení dokonce vůbec), a není tedy zřejmé, zda provozovatel kolektivního systému může vykonávat i jiné činnosti, které s kolektivním plněním povinností výrobců třeba vůbec nesouvisejí. Vykonávání takových činností je přitom velmi problematické, neboť hrozí rizika střetu zájmů a vyvádění finančních prostředků výrobců mimo kolektivní systémy. Provozovatelé kolektivních systémů podle navrhované úpravy budou oprávněni pouze zajišťovat kolektivní plnění povinností výrobců v rozsahu oprávnění k provozování kolektivního systému, dále budou smět realizovat osvětovou a propagační činnost (tyto aktivity jsou podrobněji upraveny v § 50) a v neposlední řadě je provozovateli kolektivního systému umožněn výkon poradenské, výzkumné a publikační činnosti v oblasti zpětného odběru, opětovného použití a recyklace výrobků s ukončenou životností toho druhu, pro který zajišťuje kolektivní plnění povinností výrobců.

Specifickým předmětem činnosti provozovatele kolektivního systému může být také zajišťování plnění povinností provozovatelů solárních elektráren, jejichž součástí jsou solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013. Pro odpadní solární panely, které byly uvedeny na trh do dne 1. ledna 2013 (tzv. historické solární panely), stanoví zákon v § 74 zvláštní režim, pokud jde o financování jejich zpětného odběru a zpracování včetně plnění těchto povinností. Povinnou osobou v tomto případě totiž není výrobce, ale provozovatel solární elektrárny, jíž jsou tyto solární panely součástí, tedy *de facto* konečný uživatel. Provozovatel solární elektrárny přitom může splnit uvedené povinnosti k těmto solárním panelům pouze prostřednictvím provozovatele kolektivního systému, který je k zajišťování plnění těchto povinností oprávněn. Tento model vychází z již platné právní úpravy, která byla do stávajícího zákona o odpadech včleněna zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů. Dle navrhovaného zákona však nově může jít o dva typy kolektivních systémů. Prvním z nich je klasický kolektivní systém výrobců elektrozařízení, jehož provozovateli bylo vydáno oprávnění k provozování kolektivního systému vedle jiného elektrozařízení také pro historické solární panely. Druhým, specifickým typem je kolektivní systém vytvořený provozovateli solárních elektráren, jejichž součástí jsou historické solární panely, který však smí vykonávat pouze činnost spočívající v zajišťování plnění povinností provozovatelů solárních elektráren, pokud jde o historické solární panely (činnost podle § 41 odst. 2). Ustanovení zákona týkající se oprávnění k provozování kolektivního systému, včetně podmínek pro jeho vydání a náležitostí žádosti o jeho vydání, se aplikují i ve vztahu k tomuto předmětu činnosti v případě obou uvedených typů kolektivních systémů, přestože tato ustanovení hovoří o kolektivním plnění povinností výrobců a o smlouvách o kolektivním

plnění (například vedle projektu zajišťování kolektivního plnění, resp. namísto něj v případě kolektivního systému podle § 61, předkládá žadatel o vydání oprávnění projekt zajišťování plnění povinností provozovatelů solárních elektráren, jejichž součástí jsou historické solární panely).

K § 42 až 44

Vzhledem k podmínce minimální výše základního kapitálu, který má plnit i určitou garanční funkci, omezuje zákon možnosti zvyšování a snižování základního kapitálu provozovatele kolektivního systému. Zvýšení základního kapitálu bude možné pouze převzetím vkladové povinnosti ke zvýšení dosavadních vkladů nebo k novému vkladu nebo upsáním nových akcií. Navýšení základního kapitálu by mělo být vždy doprovázeno vkladem dodatečných finančních prostředků ze strany společníků. Proto zákon nepřipouští zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů nebo zvýšení podmíněným způsobem. Snižování základního kapitálu nesmí být prostředkem k vyvádění finančních prostředků z kolektivního systému. Zákon proto umožňuje snížení základního kapitálu pouze za účelem úhrady ztráty nebo v souvislosti s plněním povinností provozovatele kolektivního systému stanovených zákonem.

Vzhledem ke skutečnosti, že provozovatel kolektivního systému spravuje řadu informací, které mají významně citlivou povahu, je nezbytné, aby zákon stanovoval omezení, pokud jde o nakládání s nimi. Provozovatel kolektivního systému proto nesmí sdělovat třetím osobám informace o množství vybraných výrobků uvedených na trh jednotlivými výrobci, s nimiž uzavřel smlouvu o kolektivním plnění, informace o jejich podílech na trhu, ani informace o příspěvcích, které provozovateli kolektivního systému jednotliví výrobci hradí. Toto omezení se vztahuje i na sdělování informací společníků provozovatele kolektivního systému, neboť ti jsou současně výrobci a informace o jiných výrobcích by jim mohly poskytnout neoprávněnou konkurenční výhodu na trhu. Naopak ustanovení se nevztahuje na poskytování informací příslušným správním úřadům, které tyto informace využívají v rámci jejich kontrolní a dozorové činnosti.

Ustanovení § 42 odst. 3 má za cíl minimalizovat riziko vyvádění finančních prostředků z kolektivního systému směrem k samotným výrobcům – společníkům nebo jiným osobám majícím „zvláštní vztah“ k provozovateli kolektivního systému, které vymezuje § 44. Jde o členy statutárních orgánů provozovatele kolektivního systému a jeho společníků, členy dozorčí rady nebo správní rady provozovatele kolektivního systému, vedoucí pracovníky v přímé řídicí působnosti statutárního orgánu, osoby blízké ve smyslu občanského zákoníku uvedeným osobám, dále osoby určitým způsobem majetkově propojené s těmito osobami a v neposlední řadě o společníky a jimi ovládané právnické osoby. U těchto osob lze vzhledem k jejich vazbě na provozovatele kolektivního systému nebo jeho společníky předpokládat zvýšené riziko, že by jejich prostřednictvím mohlo docházet k nezákonnému vyvádění finančních prostředků z kolektivního systému. Provozovatel kolektivního systému nesmí uzavřít s takovou osobou smlouvu, která by vzhledem ke své povaze, účelu nebo riziku nebyla uzavřena při vynaložení péče řádného hospodáře s jinou osobou, nesmí zajišťovat dluhy této osoby ani na ni bezúplatně převádět majetek. Cílem tohoto omezení je zabránit tzv. *insider tradingu* a obecně tomu, aby příspěvky výrobců byly zneužívány k jinému účelu, než

ke kterému byly vybrány. Provozovatel kolektivního systému není oprávněn ani poskytovat z vybraných příspěvků půjčku nebo úvěr třetím osobám, a to opět z toho důvodu, aby nemohlo dojít k obohacení určitých osob, ale též z důvodu minimalizace rizika, že finanční prostředky výrobců budou postoupeny do rizikových investic.

Kolektivní systém by měl být výrobcí založen a provozován za tím účelem, aby pro ně zajišťoval společné plnění povinností stanových tímto zákonem. Pro společníka by provozování kolektivního systému mělo být výlučně prostředkem k plnění těchto povinností, nikoliv nástrojem k naplňování jiných cílů, například dosahování zisku za poskytování služeb. To i přesto, že kolektivní systém musí být otevřen i výrobcům, kteří nemají majetkovou účast na jeho provozovateli. Proto zákon stanoví, že společník provozovatele kolektivního systému musí své povinnosti stanovené tímto zákonem plnit prostřednictvím tohoto provozovatele, resp. musí s ním za tím účelem uzavřít smlouvu o kolektivním plnění. Uvedená povinnost zcela logicky neplatí pro společníka kolektivního systému, který není v České republice podle zákona výrobcem (je usazen mimo území České republiky a odpovědnost za výrobky nesou distributoři). Pokud je tedy společníkem provozovatele kolektivního systému tato osoba uvedená v § 64 odst. 2 větě první, a tato osoba si určila svého pověřeného zástupce namísto distributorů pro plnění zákonných povinností ve vztahu k výrobkům zahraniční osoby, které jsou distribuovány na území ČR, je tento pověřený zástupce povinen uzavřít s provozovatelem kolektivního systému, jehož je tato osoba společníkem, smlouvu o kolektivním plnění.

Obdobně jako u provozovatele kolektivního systému stanoví zákon i v případě jeho společníků omezení mající za cíl minimalizovat riziko vyvážení finančních prostředků výrobců mimo kolektivní systém. Konkrétně je zakázáno, aby kolektivní systém uzavřel se společníkem provozovatele kolektivního systému, s právnickou osobou jím ovládanou nebo s osobou ovládajícího některého z jeho společníků jinou smlouvu než smlouvu o kolektivním plnění nebo smlouvu na základě § 50.

K § 45

Provozovatel kolektivního systému nepřebírá pouze smluvní odpovědnost za plnění povinností výrobců, s nimiž uzavřel smlouvu o kolektivním plnění. Zákon v § 45 odst. 1 výslovně stanoví provozovateli kolektivního systému povinnost zajišťovat kolektivní plnění povinností výrobců, jestliže s nimi uzavřel smlouvu o kolektivním plnění, a to v souladu s podmínkami stanovenými tímto zákonem a v rozhodnutí o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému. Na základě tohoto ustanovení tedy provozovatel kolektivního systému odpovídá v rovině veřejnoprávní za řádné plnění povinností výrobců. O jaké povinnosti jde, vyplývá z § 30 – povinnosti stanovené pro zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění výrobků s ukončenou životností, informování konečného uživatele o zpětném odběru a další povinnosti s tím související. Přestože jde o povinnosti stanovené primárně výrobcí, jejich neplnění provozovatelem kolektivního systému může být skrze § 45 odst. 1 postihováno jako přestupek.

Provozovateli kolektivního systému ukládá zákon povinnost uzavřít smlouvu o kolektivním plnění s každým výrobcem, který o uzavření smlouvy projeví zájem a nemá vůči provozovateli kolektivnímu systému nesplněné splatné dluhy, a to pro všechny vybrané výrobky uváděné výrobcem na trh. Předpokladem samozřejmě je, že provozovatel kolektivního systému je oprávněn kolektivní plnění povinností k takovým výrobkům zajišťovat. Je třeba uvést, že jde o povinnost provozovatele kolektivního systému, takže není vyloučeno, aby smlouva o kolektivním plnění byla uzavřena jen pro část vybraných výrobků uváděných výrobcem na trh, jestliže výrobce nemá zájem uzavřít smlouvu pro všechny výrobky (plnění povinností ve vztahu k ostatním vybraným výrobkům si zajistí jinak). Zákon rovněž zakazuje provozovateli kolektivního systému diskriminovat výrobce tím, že jim stanoví nejednotné smluvní podmínky. To platí i pro případy zvýhodnění či znevýhodnění výrobce v závislosti na typu nebo značce vybraných výrobků, které uvádí na trh.

Provozovatel kolektivního systému může uzavírat s výrobcí, kteří jsou v úpadku nebo v insolvenčním řízení zvláštní smlouvu o kolektivním plnění, tzn. smlouvu odlišnou od standardních smluvních vztahů s výrobcí. Tato smlouva nicméně opět musí mít jednotný charakter, tzn., že kolektivní systém není oprávněn uzavírat s jednotlivými výrobcí v úpadku nebo v insolvenčním řízení smluvní vztahy, ze kterých by vyplývaly vždy zcela jiné podmínky.

Smlouva o kolektivním plnění uzavíraná s výrobcem by měla tomuto výrobcí ze strany kolektivního systému také vždy umožňovat její ukončení během roku tak, aby tento výrobce přejít k jinému kolektivnímu systému. Poněkud problematická je situace ukončení smlouvy o kolektivním plnění v případě plnění povinností pro solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013. Zde je teoreticky možné, že provozovatel solární elektrárny odvede finanční prostředky podle současně platné právní úpravy určitému kolektivnímu systému, přičemž po určité době bude požadovat přechod k jinému provozovateli kolektivního systému. Finanční vypořádání nákladů takového přestupu je ponecháno na vzájemné dohodě mezi samotnými provozovateli kolektivního systému, přičemž je samozřejmé, že původní kolektivní systém již spotřeboval určitou část nákladů minimálně na zajištění nezbytných administrativních úkonů. Současně ale zákon každému kolektivnímu systému ukládá povinnost, že musí uzavřít smlouvu o kolektivním plnění vždy s každým výrobcem, který o to projeví zájem, tzn., tedy i s každým provozovatelem solární elektrárny, jejíž součástí jsou solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013. Provozovatel kolektivního systému tedy de facto nesmí odmítnout uzavření smlouvy s provozovatelem solární elektrárny, ale vzhledem k tomu, že není zákonem stanovena výše finančních prostředků, které původní kolektivní systém převede za daného provozovatele elektrárny novému kolektivnímu systému (resp. nemohou být dopředu známy náklady za činnost, kterou ve vztahu k tomuto provozovateli solární elektrárny kolektivní systém již vykonal), je stanoveno, že při takovémto přechodu provozovatele solární elektrárny je tento provozovatel povinen doplatit novému provozovateli kolektivního systému finanční částku odpovídající výši rozdílu částky stanovené vyhláškou a částky, kterou převedl novému provozovateli kolektivního systému původní provozovatel kolektivního systému. Podrobnosti budou stanoveny vyhláškou. Navrhovaný zákon obdobně jako dosud platná právní úprava podle zákona o odpadech obsahuje institut zúčtování vymezený v § 74 odst. 3,

ze kterého vyplývá, že po zajištění všech zákonných úkonů ze strany kolektivního systému mohou být nespotřebované finanční prostředky provozovateli kolektivního systému po zajištění recyklace všech předmětných solárních panelů v poměrné výši vráceny.

Jestliže provozovatel kolektivního systému hodlá podstatným způsobem změnit systém zajišťování kolektivního plnění povinností výrobců, měl by postupovat podle § 39 odst. 1 písm. a) a požádat ministerstvo o změnu oprávnění k provozování kolektivního systému na základě pozměněného projektu zajišťování kolektivního plnění. K takovému postupu však není důvod, jestliže provozovatel kolektivního systému pouze mění podmínky smluv uzavíraných s výrobcí a jinými partnery (smlouvy o kolektivním plnění, smlouvy o zřízení místa zpětného odběru, smlouvy s obcemi a zpracovateli atd.). Zákon tedy ukládá provozovateli kolektivního systému pouze povinnost zaslat nový vzor takové smlouvy ministerstvu před tím, než ho poprvé použije. V zájmu transparentnosti fungování kolektivních systémů zároveň v případě smlouvy o kolektivním plnění stanoví provozovateli kolektivního systému povinnost vzor smlouvy zveřejnit na jeho internetových stránkách.

Ministerstvo by mělo průběžně dohlížet na to, zda provozovatel kolektivního systému a jeho společníci stále splňují podmínky pro vydání oprávnění k provozování kolektivního systému, zejména zda společníky jsou pouze výrobci daného druhu vybraných výrobků a zda podíl žádného ze společníků nebo společníků jednajících ve shodě na základním kapitálu nebo na hlasovacích právech provozovatele kolektivního systému nepřesahuje 34 %. Za tím účelem stanoví zákon provozovateli kolektivního systému povinnost předložit ministerstvu dokumenty, kterými splnění těchto podmínek doloží. Konkrétně je požadováno po konání každé valné hromady jakožto nejvyššího orgánu společnosti, v němž společníci vykonávají své právo podílet se na jejím řízení, předložit ministerstvu opis seznamu společníků s uvedením jejich podílu na základním kapitálu a na hlasovacích právech v případě společnosti s ručením omezeným a výpis z evidence emise zaknihovaných cenných papírů, výpis z evidence imobilizovaných cenných papírů nebo opis seznamu všech akcionářů, kteří jsou vlastníky akcií na jméno v případě akciové společnosti. Je-li provozovatel kolektivního systému právnickou osobou obdobné právní formy založenou podle práva jiného členského státu, předkládá kromě příslušného z uvedených dokumentů také výpis z veřejného rejstříku členského státu, v němž je zapsán, pokud není zapsán v českém obchodním rejstříku. Důležitým nástrojem kontroly je rovněž zápis z jednání valné hromady, který je provozovatel kolektivního systému povinen zaslat ministerstvu rovněž do 30 dnů ode dne jejího ukončení, a to v případě, že se na zápis vztahuje povinnost uložení do sbírky listin obchodního rejstříku podle zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, v rozsahu, v jakém se ukládá do sbírky listin obchodního rejstříku.

K § 46

Zákon stanoví některé zvláštní povinnosti výrobcům, kteří plní své povinnosti uvedené v § 30 v kolektivním systému. Povinnost vykazovat provozovateli kolektivního systému pravdivé a úplné údaje o množství vybraných výrobků, které uvedl na trh, by zpravidla měl provozovatel kolektivního systému zahrnout do smlouvy o kolektivním plnění. Tuto povinnost je ovšem třeba upravit zvlášť v zákoně s ohledem na povinnost provozovatele

kolektivního systému kontrolovat výrobce, pokud jde o vykázané množství vybraných výrobků uvedených na trh [§ 58 odst. 2 písm. a)]. Ze stejného důvodu je zákonem stanovena povinnost výrobce provedení těchto kontrol strpět. Zákon naopak nestanoví výslovně povinnost výrobce platit provozovateli kolektivního systému příspěvky na zajištění zpětného odběru a nakládání s výrobky s ukončenou životností, přestože placení těchto příspěvků se v zákoně předpokládá. Vzhledem k tomu, že tyto příspěvky by neměly být chápány jako poplatek či platba podobná dani, je stanovení povinnosti k jejich placení ponecháno smluvní úpravě vztahů mezi provozovatelem kolektivního systému a výrobcem s tím, že zákon upravuje pouze základní kritéria, podle kterých provozovatel kolektivního systému příspěvek stanoví (§ 47 odst. 1).

Za účelem zamezení spekulativního uzavírání smluv o kolektivním plnění je výrobcí zakázáno plnit povinnosti prostřednictvím více provozovatelů kolektivních systémů, pokud jde o elektrozařízení náležející do jedné skupiny, baterie nebo akumulátory náležející do jedné skupiny nebo pneumatiky. Výrobce tak může plnit své povinnosti např. k elektrozařízení jedné skupiny nebo ke všem pneumatikám pouze v jednom kolektivním systému. Výjimka je stanovena pouze v případě solárních panelů, a to vzhledem k jejich specifické povaze.

Důvodem uvedeného omezení je skutečnost, že např. pneumatiky nebo elektrozařízení náležející do jedné skupiny tvoří materiálově homogenní skupinu. Jednotlivé typy výrobků se mohou velmi významně lišit z hlediska jejich konstrukce, a tím se mohou významně lišit i náklady na provedení jejich zpětného odběru a zpracování (zejména recyklace, ale i odstranění). Bez zavedení navrhovaného omezení by mohlo docházet k situacím, kdy by někteří výrobci plnili své zákonné povinnosti k určitému typu vybraných výrobků v kolektivním systému, který by měl pro daný vybraný výrobek sice stanoven nejnižší „recyklační“ příspěvek, ale fakticky by zpětný odběr takových výrobků s ukončenou životností nezajišťoval, nebo by jej zajišťoval v minimální míře, zatímco faktický zpětný odběr by pak prováděli konkurenční provozovatelé kolektivních systémů na náklady jiných výrobců. Příkladem mohou být pneumatiky, které lze rozdělit na pneumatiky pro osobní vozidla a pneumatiky pro zemědělské či průmyslové stroje. Druhá skupina pneumatik je značně problematická z hlediska provádění zpětného odběru a též z hlediska zpracování (nutná speciální zpracovatelská linka). Pokud by na trhu existovalo více kolektivních systémů, přičemž jeden by tento typ pneumatik nesbíral vůbec nebo jen v minimální míře a zpětný odběr by nahrazoval odpadními pneumatikami z osobních automobilů, dostávaly by se dané pneumatiky do sběrné sítě takového kolektivního systému, který by měl rozvinutější síť zpětného odběru i pro daný typ pneumatik, a tento by musel jejich zpětný odběr a zpracování hradit k tíži svých výrobců. Obdobně lze uvažovat i v oblasti elektrozařízení, kdy by například některý kolektivní systém nedostatečně sbíral světelné zdroje na bázi rtuti, jejichž zpracování je značně nákladné, a namísto toho by odebíral jiná odpadní elektrozařízení. Kolektivní systém, který by pak světelné zdroje na bázi rtuti sbíral a předával ke zpracování, by nezískával od příslušných výrobců na tuto činnost žádné finanční prostředky, a opět by tato činnost šla k tíži jiných výrobců.

Dalším důvodem je skutečnost, že kdyby dané omezení neplatilo, výrobce by mohl být zapsán pro vybrané výrobky v rámci jedné skupiny u více kolektivních systémů, přičemž v jednotlivých kalendářních čtvrtletích by vždy vykázal své výrobky uvedené na trh tomu kolektivnímu systému, který by měl aktuálně stanoven nižší příspěvek. Tato situace by značně komplikovala kontrolní činnost samotných kolektivních systémů, (např. nemožnost použití automatických aplikací upozorňujících na významné odchylky v množství vykazovaných vybraných výrobků ze strany výrobce mezi jednotlivými čtvrtletími), ale také ČIŽP, nehledě ke skutečnosti, že by významně negativně ovlivňovala samotné investiční a provozní aktivity kolektivních systémů, neboť jejich příjmová stránka by byla v čase značně variabilní a nejistá.

K § 47

Zákon upravuje jednotná pravidla pro financování činnosti provozovatelů kolektivních systémů. V současnosti není tato problematika zákonem nijak upravena, což vede k tomu, že každý ze stávajících provozovatelů kolektivních systémů má nastaveno financování diametrálně odlišně. Jde zejména o přístup k tvorbě finančních rezerv.

Zdrojem financování činnosti kolektivního systému jsou příspěvky výrobců, pro které provozovatel kolektivního systému zajišťuje kolektivní plnění povinností. Konkrétní výše těchto příspěvků nemůže být určena zákonem, neboť je závislá na mnoha vnějších faktorech (náklady kolektivního systému, ceny na trhu druhotných surovin atd.). Zákon však vymezuje základní kritéria, podle nichž musí provozovatel kolektivního systému příspěvek stanovit, a to typ a množství vybraných výrobků, které výrobce uvádí na trh. To souvisí se zákazem diskriminace zakotveným v § 45 odst. 2. Pro stejný typ vybraného výrobku tedy musí být provozovatelem kolektivního systému stanovena stejná sazba příspěvku a výše příspěvku pak musí být přímo úměrná množství vybraných výrobků uváděných výrobcem na trh (případně již uvedených na trh podle toho, zda provozovatel kolektivního systému stanoví splatnost příspěvku zpětně nebo předem). Konkrétní výše příspěvku splňující tato kritéria bude součástí smlouvy o kolektivním plnění mezi provozovatelem kolektivního systému a výrobcem.

Účelem provozování kolektivního systému není dosahování zisku. Proto zákon zakazuje provozovateli kolektivního systému případný zisk ze své činnosti rozdělovat. Dosahuje-li provozovatel kolektivního systému při své činnosti zisku, měl by být tento zisk použit buď k úhradě předchozí ztráty anebo na provoz, rozvoj a zefektivnění kolektivního systému, což může znamenat například rozšíření sítě míst zpětného odběru, zvýšení kapacit pro zajištění zpětného odběru, zpracování a využití výrobků s ukončenou životností, ale i zintenzívnění osvětové a propagační činnosti, případně činnosti poradenské, výzkumné a publikační. Hospodaří-li tedy provozovatel kolektivního systému se ziskem, měli by z toho mít užitek všichni výrobci zapojení do kolektivního systému, nikoliv pouze ti, kteří mají v jeho provozovateli majetkovou účast (společníci).

Peněžní prostředky získané z příspěvků výrobců včetně výnosů z nich je zakázáno používat k jiným účelům než k financování zajišťování činností, které zákon provozovateli kolektivního systému dovoluje (resp. v případě některých činností ukládá) vykonávat. Tyto peněžní prostředky jsou vyloučeny z majetkové podstaty provozovatele kolektivního systému,

neboť i v případě jeho úpadku musí sloužit účelu, pro který byly vybrány, tedy k zajištění splnění povinností výrobců k vybraným výrobkům, které uvedli na trh. V opačném případě by pro tyto výrobky po ukončení jejich životnosti nebylo zajištěno financování nakládání s nimi, což by mohlo znamenat negativní dopady na životní prostředí, respektive náklady z toho plynoucí by nesla celá společnost. S peněžními prostředky vyloučenými z majetkové podstaty provozovatele kolektivního systému bude naloženo v souladu s § 60 poté, co dojde ke zrušení provozovatele kolektivního systému (§ 173 odst. 2 občanského zákoníku), což má podle § 59 odst. 1 písm. a) za následek zánik oprávnění k provozování kolektivního systému.

Zákon dále stanoví požadavek odděleného hospodaření s peněžními prostředky získanými z příspěvků výrobců a s výnosy z nich od jakýchkoliv jiných finančních prostředků. Při tom musí být zajištěna kontrolovatelnost nakládání s těmito prostředky. Za tím účelem je v návaznosti na zákon o účetnictví stanoveno, jakým způsobem provozovatel kolektivního systému člení odděleně náklady a výnosy, které se vážou k jednotlivým jím vykonávaným činnostem.

Zákon ukládá předmětným kolektivním systémům také povinnost odděleně evidovat náklady na zajištění splnění povinností jednotlivých provozovatelů solárních elektráren. Tuto povinnost již stanovuje současný zákon o odpadech, nicméně navrhovaná právní úprava obsahuje oproti stávajícímu stavu významný rozdíl ve vztahu k provozovatelům solárních elektráren s celkovým instalovaným výkonem do 30 kWp. U těchto malých provozovatelů je z důvodu snížení administrativní zátěže umožněno, aby kolektivní systém neevidoval náklady za každého z nich, neboť v reálných jednotlivých případech se jedná zejména o relativně nízké finanční prostředky. Zároveň se tedy odlišně uplatní i zúčtování nákladů po ukončení životnosti solárních panelů tvořících solární elektrárnu, které je uvedené v § 74 odst. 3. Vzhledem k tomu, že provozovatel kolektivního systému nebude znát průběžně náklady za jednotlivé provozovatele solárních elektráren, toto zúčtování může proběhnout až ve chvíli, kdy budou zajištěny povinnosti ve vztahu ke všem solárním panelům v dané skupině provozovatelů do 30 kWp. Následně, pokud by kolektivní systém hospodařil ve vztahu k této skupině provozovatelů solárních elektráren s přebytkem, vrátí kolektivní systém každému provozovateli v dané skupině stejnou část tohoto přebytku, resp. zprůměrovanou podle celkového počtu osob s instalovaným výkonem solárních elektráren do 30 kWp, za které kolektivní systém zajišťoval příslušné povinnosti.

K § 48

Ustanovení upravuje režim tzv. „refundací“, kdy ze strany výrobců je po kolektivních systémech nárokováno vrácení zaplacených příspěvků v případech, kdy vybrané výrobky původně uvedené na trh v ČR byly následně vyvezeny nebo v rámci EU dodány do jiného státu. Refundace předpokládá v případě elektrozařízení směrnice 2012/19/EU v čl. 12 odst. 5, zákon nicméně obsahuje jednotnou úpravu i pro baterie a akumulátory a pneumatiky. Jelikož příspěvek zaplatil výrobce a provozovatel kolektivního systému má smluvní vztah pouze s ním, navrhuje se stanovit, že pokud osoba požadující refundaci příspěvku není výrobcem, může provozovatel kolektivního systému vyžadovat doložení souhlasu výrobce. Zároveň se stanoví časové omezení pro uplatnění nároku na refundaci příspěvku, a to do 28. února

kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, v němž byl příspěvek uhrazen. Uplatnění tohoto nároku po již uzavřeném období, za které byla podána roční zpráva, by totiž mohlo zpětně ovlivnit údaje o množství vybraných výrobků uvedených na tuzemský trh. Za účelem eliminace rizika, že o vrácení příspěvků by mohlo být žádáno neoprávněně, zákon stanoví, že žadatel musí umožnit provozovateli kolektivního systému kontrolu oprávněnosti nároku. Toto ověření může provádět buď auditor, nebo jiná pověřená osoba kolektivním systémem, která ověření provede (např. ověřovatel podle § 57). V případě, že ověření prokáže nesplnění podmínek pro vrácení příspěvku, je žadatel povinen provozovateli kolektivního systému uhradit účelně vynaložené náklady na provedení kontroly. Zákon přitom nestanovuje lhůtu, do kdy musí kolektivní systém vývozci uhrazené příspěvky vrátit, neboť proces ověřování oprávněnosti refundací může být v řadě případů velmi zdlouhavý.

K § 49

Současná právní úprava prakticky nedefinuje způsob financování činnosti provozovatele kolektivního systému. Je tak umožněna paralelní existence různých systémů financování, které se obvykle rozdělují na dva základní modely obecně označované jako „zálohové“ a „průběžné“. Tento stav považuje ministerstvo za nežádoucí, neboť pokud kolektivní systémy v rámci své činnosti nevytváří prakticky žádnou finanční rezervu (průběžné systémy financování), pak zde existuje značné riziko, že v případě výskytu fluktuací na trhu, které se odrazí ve zvýšení nákladů na zajišťování kolektivního plnění (pokles cen druhotných surovin, zvýšení cen za zpracování, zvýšení cen pohonných hmot, snížení množství vybraných výrobků uváděných na trh apod.), kolektivní systém nemá vytvořeny dostatečné finanční prostředky, aby mohl nastalou situaci překlenout, a ve výsledku začne omezovat svoji činnost, což může být spojeno s poklesem míry zpětného odběru.

Příkladem může být např. situace začínající ekonomické recese, kdy mj. dochází k poklesu cen druhotných surovin, což má za následek zvýšení nákladů ze strany kolektivního systému (vyšší náklady na zpracování). Pokud kolektivní systém nemá vytvořenou finanční rezervu nebo ji má jen minimální, je nucen (za předpokladu, že má v úmyslu dále řádně fungovat) skokově zvýšit příspěvky stávajícím výrobcům, kteří do tohoto systému finančně přispívají. V době počátku ekonomické recese však obvykle zároveň klesají množství výrobků uváděných na trh, což obvykle zároveň vyvolá potřebu zvýšit příspěvky významněji než např. v případě pouhého poklesu cen druhotných surovin bez návaznosti na pokles množství prodávaných výrobků. V době počínající ekonomické recese je však jakékoliv zvyšování příspěvků vůči výrobcům ze strany kolektivních systémů krajně citlivé téma, a to platí o to více, pokud na trhu existuje více kolektivních systémů, které zajišťují kolektivní plnění v identické oblasti. Výsledkem takovéto situace je pak stav, že kolektivní systémy namísto zvyšování příspěvků výrobcům zavádějí různá „úsporná opatření“ (např. v oblasti osvěty, komunikace, vnitřní kontrolní činnosti, hustoty sběrné sítě), která však ve výsledku jdou proti samotnému cíli zákona, jímž je zvyšování množství zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností. Je zde i riziko snížení relevance vykazovaných dat, což se přímo dotýká povinností vyplývajících pro ČR v návaznosti na příslušné směrnice EU.

Ministerstvo životního prostředí se snaží výše uvedeným situacím předcházet, a z toho důvodu navrhuje model, který nese prvky zálohového financování, avšak současně předpokládá zavedení povinnosti provozovatelů kolektivních systémů vytvářet finanční rezervu v minimální výši stanovené zákonem. Uvedená minimální výše rezervy je pak stanovena jako 100 % ročních nákladů provozovatele kolektivního systému v návaznosti na schválenou účetní závěrku za předcházející účetní období. Provozovatel kolektivního systému finanční rezervu vytváří postupně tak, aby nejpozději po uplynutí 4 let od udělení oprávnění k provozování kolektivního systému byla rezerva vytvořena v požadované výši. Navrhovaným zákonem bude tolerováno snížení finanční rezervy pod stanovenou minimální hranici v jednom účetním období, jestliže v následujícím již bude tato hranice dosažena. Tato finanční rezerva je vytvářena na krytí budoucích nákladů a její tvorba bude v návaznosti na novou úpravu § 10 odst. 2 zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů daňově uznatelným výdajem. Příslušná novela zákona o rezervách je součástí návrhu zákona o odpadech, který je předkládán společně se zákonem o výrobcích s ukončenou životností. V návaznosti na úpravu § 49 je novelizován také zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. K jednotlivým novelizačním bodům tohoto zákona je odůvodnění detailně uvedeno v textu k důvodové zprávě samostatného změnového zákona. Peněžní prostředky tvořící finanční rezervu mohou být použity pouze za účelem zajištění kolektivního plnění povinností výrobců, s nimiž provozovatel kolektivního systému uzavřel smlouvu o kolektivním plnění. Vytvořená finanční rezerva nemůže být předmětem nařízení a provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, ani zahrnuta do majetkové podstaty provozovatele kolektivního systému. Čerpání prostředků finanční rezervy smí být prováděno pouze se souhlasem ministerstva. Údaje o stavu a čerpání rezervy jsou pak součástí roční zprávy, kterou provozovatel kolektivního systému každoročně zasílá ministerstvu.

K § 50

Realizace osvětové a propagační činnosti ze strany kolektivních systémů je nezbytným předpokladem k tomu, aby koneční uživatelé aktivně participovali na systému zpětného odběru výrobků s ukončenou životností. Osvětovou činnost musejí provozovatelé kolektivních systémů vykonávat také proto, aby byly schopni dosáhnout minimálních úrovní zpětného odběru požadovaných zákonem. Dosavadní právní úprava v oblasti elektrozařízení bohužel kolektivní systémy k provádění osvětové činnosti prakticky nijak nenutí. Od roku 2005 zde proto dochází k dlouhodobě neudržitelné situaci, kdy některé kolektivní systémy osvětové aktivity zodpovědně provádějí, ale jiné vůbec, nebo provádějí jen formální činnosti (např. vydávání jen elektronických informačních letáků). Navrhovaná právní úprava proto zakotvuje povinnost všech provozovatelů kolektivních systémů osvětovou činnost realizovat. Tato osvětová činnost musí cílit na změnu spotřebitelského chování za účelem většího zapojení konečných uživatelů do systémů zpětného odběru výrobků s ukončenou životností a dosažení co nejvyšší úrovně zpětného odběru. Osvětová činnost má zpravidla podobu informačních kampaní zaměřených na konečné uživatele, případně jiných aktivit, které naplňují uvedené cíle.

V souvislosti s prováděním osvětových aktivit ze strany kolektivních systémů je však nutné mít na zřeteli, že na činnost kolektivních systémů nelze nahlížet standardním prizmatem hospodářské soutěže a že není možné kolektivní systémy považovat za standardní soutěžitele. Vzniká zde totiž paradox, že ten kolektivní systém, který investuje finanční prostředky do osvěty, nezajišťuje potenciál pro vyšší míru zpětného odběru a pro rozvoj pouze v rámci svého systému, ale zároveň i systémů „konkurenčních“. Tato situace vede k tomu, že na trhu pak existují „parazitující“ kolektivní systémy, které do osvěty investují minimální finanční prostředky, ale jejich systémy zpětného odběru se rozvíjejí na úkor nákladů jiných kolektivních systémů, které osvětu řádně financují. „Parazitující“ kolektivní systém pak získává na trhu soutěžní konkurenční výhodu, neboť může výrobcům nabízet nižší příspěvky na zajištění plnění povinností stanovených tímto zákonem (má jen minimální náklady spojené s realizací osvětové činnosti ve srovnání s konkurenčními systémy).

Legislativně sice lze stanovit požadavky na rozsah osvětových aktivit pro kolektivní systémy, nicméně je velmi obtížně vyhodnotitelná jejich účinnost a efektivita. Potřebný rozsah a intenzita osvětových aktivit se v čase velmi rychle mění, proto je obtížné stanovovat zákonem konkrétní činnosti či způsoby provádění osvěty a musí zde být naopak ponechána určitá volnost (např. reklama prostřednictvím internetových sociálních sítí může být daleko efektivnější než televizní spoty). Navíc každý kolektivní systém má jiný podíl na trhu, proto by bylo problematické požadovat například po malém kolektivním systému, aby nutně realizoval sám celoplošná televizní sdělení, pokud by tato aktivita představovala významnou část jeho nákladů.

Lze nicméně požadovat, aby kolektivní systém například oslovil v určitém období určitý podíl populace v určité věkové kohortě, ale samotné provedení pak může být realizováno velmi různorodě, a to např. formou celoplošných televizních sdělení, lokálních mediálních sdělení, výstav, workshopů nebo prostřednictvím internetové reklamy či sociálních sítí. Lze ale velmi obtížně vyhodnotit, zda např. prostřednictvím internetu dosáhl jeden kolektivní systém obdobného výsledku jako kolektivní systém jiný.

Obecně platí, že použití více informačních kanálů je pro účinnou osvětu v oblasti nakládání s odpady žádoucí či dokonce nezbytné. Je ale nutné provádět zde určitou koordinaci a jednotlivé aktivity plánovat, a to nejen z důvodu zajištění optimálního oslovení požadovaného podílu občanů, ale i z hlediska efektivity vynaložených nákladů. Bez společné koordinace by tedy mohlo dojít k tomu, že každý kolektivní systém by sice realizoval určité osvětové aktivity spojené s vynaložením určitých nákladů, ale výsledný efekt by byl významně nižší, než kdyby při zachování stejných nákladů došlo ke koordinaci jednotlivých samostatných aktivit. Jako jednoduchý příklad může být uvedena situace, kdy tři kolektivní systémy inzerují v celoplošných televizních médiích, ale všechny předmětné spoty (reklamy) jsou vysílány v období květen až srpen, přičemž ostatní části roku již zůstávají nepokryty. Při společné koordinaci by vysílání spotů mohlo být rozloženo do celého roku, mohla by být i optimalizována jejich náplň v průběhu různých částí roku, a tím by došlo k zajištění významně vyššího informačního efektu.

Je proto žádoucí, aby kolektivní systémy mohly provádět osvětové aktivity v rámci společné platformy, a aby finanční náklady mohly sdílet na základě vzájemně dohodnutého spravedlivého modelu, např. na základě podílů výrobců na trhu. Toto jsou důvody, proč je v § 52 odst. 1 písm. c) navrhována možnost vzájemné spolupráce mezi kolektivními systémy.

Ministerstvo stanoví vyhláškou požadavky na rozsah realizovaných informačních kampaní, zejména se zřetelem na množství oslovených občanů, a dále stanoví i způsoby vedení těchto informačních kampaní. V tomto ohledu budou např. stanoveny určité způsoby komunikace, které by měly v určité minimální četnosti realizovat všechny kolektivní systémy.

Propagační činnost je zákonem chápána tak, že jde o jakoukoliv formu propagace vlastního kolektivního systému. Provozovatel kolektivního systému není povinen propagační činnost provádět, avšak pokud tak činí, musí být taková činnost prováděna tak, aby současně naplňovala cíle stanovené pro osvětu. Toto omezení by mělo bránit praktikám některých kolektivních systémů, které vedou klasické reklamní kampaně zaměřené čistě jen na propagaci vlastní značky a mohou být prostředkem neúčelného vyvádění peněžních prostředků získaných z příspěvků výrobců ven z kolektivního systému (například sponzorování sportovních klubů apod.). Lze tedy říci, že každá propagační činnost provozovatele kolektivního systému by současně měla být i činností osvětovou.

K § 51

Způsob výběru zpracovatele výrobků s ukončenou životností, resp. odpadů z vybraných výrobků je důležitým atributem, který má mj. nezanedbatelný vliv na hospodářskou soutěž. Dosavadní právní úprava nijak nedefinovala způsob ani povinnosti kolektivních systémů při výběru zpracovatele odpadů z vybraných výrobků, ani nezakazovala samotnému provozovateli kolektivního systému, aby odpady sám zpracovával. V oblasti elektrozařízení tak ze strany různých kolektivních systémů docházelo k nejednotné praxi, kdy některé kolektivní systémy zpracovávaly odpady v rámci vlastních zpracovatelských zařízení nebo zařízení provozovaných majetkově či personálně propojenými osobami, a jiné kolektivní systémy realizovaly zpracovávání pouze prostřednictvím externích zpracovatelů.

Jedním z cílů navrhované právní úpravy je vytvoření transparentního a kultivovaného tržního prostředí pro kolektivní systémy a zpracovatele, který povede k podpoře oběhového hospodářství. Účelem je zajistit co nejširší účast zpracovatelů při dodržení 3 základních zásad (rovné zacházení, transparentnost a zákaz diskriminace) a tím nahradit adresné obchody mezi provozovatelem kolektivního systému a zpracovatelem. K zajištění dodržení uvedených zásad je navrhováno využití obchodování na organizovaném veřejném trhu (obchod uzavřený na základě anonymní nabídky a poptávky) nebo výzvou neurčitému počtu zpracovatelů s cílem vyhledání nejvhodnější nabídky podle občanského zákoníku. Úprava neukládá postupovat podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Navrhovaný zákon vymezuje postavení provozovatele kolektivního systému jako operátora, který bude zajišťovat a zprostředkovávat plnění povinností, které zákon ukládá výrobcům vybraných výrobků (elektrozařízení, baterie a akumulátory a pneumatiky). Jedním z aspektů postavení operátora pak je, že nebude mít možnost sám o sobě nakládat s odpady vzniklými z vybraných výrobků (s výrobky

s ukončenou životností), resp. tyto odpady zpracovávat, a to ani prostřednictvím majetkově provázaných či personálně spřízněných společností nebo společností, které jsou ve vlastnictví jednotlivých společníků provozovatele kolektivního systému.

S ohledem na postavení provozovatelů kolektivních systémů jakožto výsadních subjektů zajišťujících zpětný odběr pro všechny výrobce, kteří jsou buď jejich akcionáři, společníky anebo klienty a uzavřeli s nimi smlouvu o kolektivním plnění, a vzhledem k neméně důležité skutečnosti, že na zajištění této činnosti vybírají příspěvky, promítané sekundárně výrobci do prodejních cen všem konečným uživatelům, existuje legitimní zájem na transparentnosti a uplatnění nediskriminačních kritérií při výběru zpracovatelů.

Návrh ponechává zcela na uvážení provozovatele kolektivního systému, jak bude strukturovat nabídky výrobků s ukončenou životností. Může tedy uplatňovat například regionální princip a nabízet předpokládanou produkci zpětně odebíraných výrobků z vymezené oblasti na určité období dopředu či po určitých opakujících se dodávkách, bude poptávat zpracování konkrétních již existujících.

Zákonná úprava se dále v souladu s věcným záměrem zákona zabývá mechanismy, které umožní zapojení zpracovatelů zaměstnávající osoby se zdravotním postižením na chráněných pracovních místech (tzv. chráněné dílny) do sféry zpracování zpětně odebraných vybraných výrobků s ukončenou životností. Vychází se z obecné premisy, že existuje veřejný zájem na zaměstnávání zdravotně indisponovaných osob. Taková podmínka může být vnímána jako omezení na straně jedné, ale existuje zde veřejný zájem na zaměstnávání zdravotně indisponovaných osob, a tento převažuje nad zájmem na plně funkční hospodářské soutěži. Konkrétně je navrhováno, že provozovatel kolektivního systému pro oblast elektrozařízení je povinen nabízet minimálně 15 % z celkového množství zpětně odebíraných výrobků s ukončenou životností pro zpracovatele zaměstnávající na chráněných pracovních místech (podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění) alespoň 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců. Rozhodné kritérium bylo navrženo v souladu s návrhem vládního zákona o zadávání veřejných zakázek. Obdobně navrhovatel postupoval i ohledně doložení podmínky zaměstnávání zdravotně indisponovaných osob.

Ne všechny odpady z výrobků s ukončenou životností jsou nicméně vhodné pro ruční demontáž či zpracování. Toto se týká výhradně určitých skupin či podskupin elektrozařízení, kde ruční demontáž je možná či dává určitý smysl – například demontáž určitých částí před drtící linkou, nebo demontáž částí, které lze následně zpracovávat a recyklovat s vyšší materiálovou účinností. Seznam výrobků s ukončenou životností, na které se nebude vztahovat povinnost výše uvedeného nabízení pro chráněné dílny na straně kolektivního systému, bude stanoven vyhláškou.

K § 52

Jedním z hlavních cílů navrhovaného zákona je zvyšování míry třídění odpadů z vybraných výrobků. Nezbytným předpokladem fungování všech systémů zpětného odběru jsou však samotní koneční uživatelé, pro které musí být vytvořena dostupná sběrná síť pro odevzdávání výrobků s ukončenou životností, a v neposlední řadě je nutné jejich participaci na využívání sběrné infrastruktury podpořit vhodnými informačními a osvětovými aktivitami. V současné době v České republice působí v oblasti elektrozařízení sedm kolektivních systémů, které se zabývají zpětným odběrem elektrozařízení (vyjma dalších kolektivních systémů, jejichž činnost se týká výhradně solárních panelů), v oblasti baterií a akumulátorů dva kolektivní systémy a v oblasti pneumatik jeden kolektivní systém. Pokud každý z těchto systémů vytváří a obhospodařuje sběrnou síť pro výrobky s ukončenou životností samostatně, dochází *de facto* k neefektivnímu vynakládání prostředků, nehledě ke skutečnosti, že v řadě případů může být existence více sběrných sítí matoucí pro konečné uživatele (např. odlišné barevné provedení kontejnerů, obdobná sběrná místa nemusí přijímat identické skupiny výrobků s ukončenou životností apod.)

Z tohoto důvodu je žádoucí, aby kolektivní systémy mohly v určitých oblastech svých činností vzájemně spolupracovat. Na základě vzájemné spolupráce kolektivních systémů zde existuje potenciál snížení nákladů na celý systém (míněno v rámci ČR) zajištění zpětného odběru vyplývající z rozšířené odpovědnosti výrobce. Snížení nákladů se pak musí pozitivně promítnout jak v potenciálním navýšení úrovně zpětného odběru a odděleného sběru, tak i ve formě nižších příspěvků výrobců.

Vzhledem ke skutečnosti, že spolupráce mezi kolektivními systémy se může významně dotýkat celého systému zajišťování kolektivního plnění povinností výrobců a může se týkat i relevance dat, která Česká republika potřebuje získávat v návaznosti na ohlašovací povinnosti vyplývající z předpisů Evropské unie, je nezbytné, aby ministerstvo vydávalo k dohodám o spolupráci mezi kolektivními systémy předchozí souhlas.

Spolupráce provozovatelů kolektivních systémů může spočívat ve společném sdílení míst zpětného odběru, čímž je v této souvislosti myšleno, že kolektivní systémy uzavírají společné smlouvy o zřízení a společném provozování míst zpětného odběru s jednotlivými provozovateli míst zpětného odběru (např. obcemi, výkupnami odpadu, posledními prodejci).

Jedním z nezbytných atributů této spolupráce musí být logicky i existence vnitřních podmínek vedení evidence, na jejímž základě si spolupracující kolektivní systémy budou např. rozdělovat množství zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností a též musí být definovány kontrolní mechanismy, a to zejména pro předcházení rizika vzniku evidenčních duplicit. Pokud kolektivní systémy provozují sběrné sítě samostatně, může nastat situace, kdy kolektivní systém, který zpětně odebral větší množství výrobků s ukončenou životností nad rámec svých potřeb pro splnění zákonného cíle, poskytne (převede, resp. prodá) určité množství těchto výrobků (bez jejich fyzického předání) jinému kolektivnímu systému, který pak toto množství vykáže v rámci roční zprávy. Tato spolupráce však může fungovat i způsobem, kdy určitý kolektivní systém fyzicky předá část zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností jinému kolektivnímu systému, který má následně zajistit jejich zpracování, přičemž zároveň mezi kolektivními systémy dojde k určitému finančnímu

vyrovnání („clearingu“), a to na základě toho, že kolektivní systém, který výrobky s ukončenou životností zpětně odebral, musel na tuto činnost vynaložit určité náklady, které by měl požadovat po systému, kterému tyto výrobky předává.

Vzájemné sdílení míst zpětného odběru mezi více kolektivními systémy přináší riziko možného duplicitního vykazování zpětně odebraných výrobků. Jde o situaci, kdy místo zpětného odběru, které je sdíleno např. dvěma kolektivními systémy, zpětně odebere určité množství výrobků s ukončenou životností, přičemž toto množství si následně započítají oba kolektivní systémy do své evidence jako zpětně odebrané výrobky s ukončenou životností. Tímto nelegálním jednáním by oba kolektivní systémy získávaly na trhu konkurenční výhodu oproti ostatním kolektivním systémům. Za účelem minimalizace rizika takového jednání je navrhováno, že součástí souhlasu k uzavření dohody o sdílení sběrné sítě mohou být podmínky nezbytné pro řádné vedení evidencí a provádění kontroly. Kontrola uvedených skutečností bude pak probíhat ze strany ministerstva nebo ČIŽP. Obdobné riziko ovšem existuje i v případě převodu určitého množství zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností, při kterém dochází k jejich fyzickému předání, proto má možnost stanovení uvedených podmínek podstatně i zde.

Dále je navrhována možnost spolupráce kolektivních systémů v oblasti realizace osvětových aktivit. Společný postup při provádění informačních kampaní ze strany více kolektivních systémů je žádoucí z toho důvodu, že povede k odstranění nerovností v množství investovaných nákladů ze strany nekooperujících kolektivních systémů (současný stav) a v konečném důsledku povede k vyšší efektivitě vynaložených nákladů a vyššímu efektu ve vztahu k cílům osvětových aktivit (zapojení maximálního počtu obyvatel do systémů třídění odpadů). Další důvody popisující pozitivní přínosy možnosti vzájemné spolupráce kolektivních systémů v této oblasti jsou uvedeny v textu k § 50.

K § 53 až 55

Ustanovení o povinnostech provozovatele kolektivního systému vést evidence jsou koncipována obdobně jako v případě výrobců (§ 26), neboť provozovatel kolektivního systému v podstatě plní evidenční povinnosti za výrobce, kteří s ním uzavřeli smlouvu o kolektivním plnění. Evidence množství vybraných výrobků uvedených na trh výrobci a evidence toku zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností od místa zpětného odběru až po jejich konečné využití, včetně přípravy k opětovnému použití, nebo odstranění jsou tedy vedeny souhrnně v rámci kolektivního plnění za všechny výrobce. Provozovatel kolektivního systému dále vede nejen evidenci osob, které pro něj zajišťují zpětný odběr, svoz, zpracování či jiné nakládání se zpětně odebranými výrobky s ukončenou životností, ale také evidenci výrobců, s nimiž má uzavřenou smlouvu o kolektivním plnění.

Z důvodu zvýšené potřeby dohledu nad fungováním kolektivních systémů jsou stanoveny povinnosti provozovatele kolektivního systému údaje z evidencí poskytnout ministerstvu na jeho vyžádání a některé z těchto údajů rovněž ministerstvu zasílat za každé kalendářní čtvrtletí. Výjimka z čtvrtletního zasílání údajů o celkovém množství vybraných výrobků, které byly uvedeny na trh, a o množství zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností v rámci

jednotlivých skupin je stanovena pro provozovatele kolektivních systémů, kteří zajišťují plnění povinností výrobců výhradně pro solární panely. Tato odlišnost je navrhována z toho důvodu, že životnost solárních panelů je významně delší než u ostatních výrobků (řádově až několik desítek let), a nebylo by proto účelné, aby každé čtvrtletí kolektivní systémy hlásil Ministerstvu údaje o množství zpětně odebraných solárních panelech.

V návaznosti na evidenční povinnosti a obdobně jako v případě samostatně plnících výrobců je provozovateli kolektivního systému stanovena povinnost zpracovat roční zprávu o plnění povinností stanovených pro zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění výrobků s ukončenou životností za uplynulý kalendářní rok (roční zpráva o výrobcích s ukončenou životností) a tuto zprávu do 31. března zaslat ministerstvu.

Rozsah a způsob vedení evidencí a obsahové náležitosti a rozsah roční zprávy o výrobcích s ukončenou životností stanoví ministerstvo vyhláškou. Součástí roční zprávy o výrobcích s ukončenou životností je vždy také přehled hospodaření provozovatele kolektivního systému v uplynulém kalendářním roce ve struktuře stanovené vyhláškou. Jestliže provozovatel kolektivního systému zajišťuje plnění povinností provozovatelů solárních elektráren, jejichž součástí jsou solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013, je součástí roční zprávy také seznam těchto provozovatelů. Další součástí roční zprávy stanoví navrhovaný zákon na jiných místech (např. informace o uzavřených dohodách o odchýlném způsobu financování nakládání s elektrozařízením nepocházejícím z domácností).

Povinnost provozovatele kolektivního systému uchovávat údaje z evidencí a roční zprávu o výrobcích s ukončenou životností nejméně po dobu 7 let je stanovena s ohledem na potřebu kontroly splnění povinnosti dosáhnout minimální úroveň zpětného odběru, která se v případě elektrozařízení počítá z údajů za 4 kalendářní roky [daný rok a 3 předcházející roky – viz § 63 písm. c)], a s přihlédnutím k tříleté promlčecí době podle návrhu zákona o přestupcích.

Údaje získané z ročních zpráv o výrobcích s ukončenou životností budou ministerstvem zveřejňovány prostřednictvím internetu, avšak pouze v podobě sumarizovaných dat odrážejících výsledky za jednotlivé kolektivní systémy nebo za celou ČR. Nebudou zveřejňována data spojená s konkrétními výrobci.

K § 56 a 57

Provozovatel kolektivního systému je povinen provádět každoročně audity a kontroly, za účelem ověření, zda řádně hospodaří a zda jsou vykazovány správné a úplné údaje o vybraných výrobcích uvedených na trh a zpětně odebraných výrobcích s ukončenou životností. Jde jednak o standardní účetní audit spočívající v ověření účetní závěrky a výroční zprávy provozovatele kolektivního systému a dále o ověření správnosti a úplnosti vedení evidencí podle § 53 odst. 1 písm. a) a c) a splnění podmínky podle písmene b). Dále je ověřována správnost a úplnost vedení evidence množství zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností, tedy nikoliv evidence celého toku zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností, což by bylo obtížně realizovatelné, ale namísto toho jsou prováděny tzv. „vnější audity a ověření údajů“.

Právě vnější auditní a ověřovací činnosti jsou nezbytným předpokladem k získání relevantních a navzájem srovnatelných dat. Povinnost tuto auditní a ověřovací činnost provádět je definována v § 56 odst. 2 písm. c) a odst. 4, tzn., jedná se o audity u výrobců, jejichž předmětem je ověření vykázaných množství výrobků uváděných na trh, a též o kontrolu dalších smluvních partnerů provozovatele kolektivního systému, které pro kolektivní systém zajišťují zpětný odběr. Provozovatel kolektivního systému je tedy povinen zajistit ověření údajů o množství vybraných výrobků, které výrobci uvedli na trh a vykážali provozovateli kolektivního systému, a údajů o zpětném odběru a nakládání s výrobky s ukončenou životností, které provozovateli kolektivního systému vykážali provozovatelé jeho míst zpětného odběru, zpracovatelé či jiní smluvní partneři. Jelikož výrobců zapojených do kolektivního systému, i dalších smluvních partnerů provozovatele kolektivního systému může být poměrně mnoho, nelze požadovat každoroční provádění auditů u každého z nich. Stanovení četnosti provádění auditů a kontrol přímo v zákoně by bylo značně nepružné, a nebylo by možné rychle reagovat na případné potřeby změn v realizaci frekvence auditů a ověření údajů. Minimální rozsah a četnost ověření jak u výrobců, tak dalších smluvních partnerů kolektivních systémů bude proto stanoven vyhláškou. Rozsahem a četností lze především v tomto kontextu chápat stanovení např. určitého procentuálně vyjádřeného množství „toku“ výrobků uvedených na trh nebo výrobků zpětně odebraných v rámci kolektivního systému, které má být v určitém časovém období ověřeno. Současně je zde předpoklad s ohledem na tzv. paretův princip, aby ověření dat probíhalo častěji u významnějších subjektů než u těch, které uvedou na trh, resp. zpětně odeberou, jen malá množství výrobků. Současně musí platit princip, aby kolektivní systémy, byly úměrně zatíženy povinností provádět audity či ověření v závislosti na množství výrobků, které souhrnně uvedli na trh jejich klienti (výrobci) nebo zpětně odebrali jejich smluvní partneři.

Zprávy o provedených auditech a závěrečné shrnutí ověření údajů podle odstavce 4 je provozovatel kolektivního systému povinen zasílat ministerstvu nejpozději do 6 měsíců od skončení ověřovaného období. Zákon v případě ověření (odst. 4) stanovuje, že ministerstvu má být zasíláno závěrečné shrnutí obsahující seznam osob, u kterých bylo provedeno ověření údajů. Souhrnné výsledky ověření si ministerstvo může v případě potřeby vyžádat. V tomto případě není nezbytné, aby ministerstvu byly úplné zprávy o ověření pravidelně zasílány s ohledem na významné množství dat.

Zákon stanovuje v § 57 požadavky na ověřovatele, který je oprávněn provádět kontrolu smluvních partnerů provozovatelů kolektivních systémů, kde budou kontrolovány údaje o množství výrobků s ukončenou životností, které byly zpětně odebrány, svezeny, zpracovány nebo s nimiž bylo jiným způsobem nakládáno. Musí jít o osobu, která má minimálně tříletou odbornou praxi v oblasti provádění auditů pod mezinárodně uznávanou akreditací, má též minimálně tříletou odbornou praxi v oblasti provádění auditů osob, které podnikají v oblasti nakládání s odpady, není právnickou osobou, jejímž společníkem či členem je společník provozovatele kolektivního systému, nemá k provozovateli kolektivního systému nebo k některému z jeho společníků zvláštní vztah podle § 44 a není personálně nebo majetkově propojena s provozovatelem kolektivního systému, s jeho společníkem nebo s osobou podnikající v oblasti nakládání s odpady. Kvalitativní požadavky na ověřovatele jsou

stanovovány z toho důvodu, aby tuto činnost nemohly vykonávat osoby bez náležité kvalifikace, a mohlo by tak vzniknout riziko, že nebude zajištěna důsledná kontrola odpadových toků vykazovaných pro potřeby plnění zákonných cílů. Určité minimální omezující požadavky na ověřovatele jsou pak stanovovány z toho důvodu, aby byla zajištěna nestrannost a nepropojenost ověřovatele a kolektivního systému či osoby podnikající v oblasti odpadů, která by tak mohla získat významné informace o trhu.

K § 58

Zákon svěřuje dohled nad činností provozovatele kolektivního systému ministerstvu. V rámci tohoto dohledu je ministerstvo oprávněno kontrolovat v omezeném rozsahu i společníky provozovatele kolektivního systému, neboť některé povinnosti a podmínky pro vydání oprávnění k provozování kolektivního systému stanoví zákon ve vztahu k nim.

V současné době je problematika dohledu nad kolektivními systémy regulována značně nejednotně, kdy v oblasti elektrozařízení možnost kontroly ze strany ministerstva zcela chybí. Naopak v oblastech baterií a akumulátorů a pneumatik obsahuje stávající zákon o odpadech funkční úpravu dohledu nad kolektivními systémy vykonávaného ministerstvem, která se stala základem i pro úpravu v navrhovaném zákoně. Ta je dále precizována a především sjednocena pro kolektivní systémy všech tří druhů vybraných výrobků podléhajících zpětnému odběru, tedy i pro elektrozařízení. Efektivní kontrola kolektivních systémů ze strany státu je s ohledem na současnou situaci v oblasti elektrozařízení zcela nezbytná.

V případě zjištění nedostatku může ministerstvo uložit provozovateli kolektivního systému, aby ve stanovené lhůtě zjednal nápravu, nebo podat podnět ČIŽP k zahájení řízení o uložení pokuty, případně může učinit obojí. Na rozdíl od dosavadní právní úpravy však zákon vymezuje, co se rozumí nedostatkem v činnosti provozovatele kolektivního systému, což brání ministerstvu ukládat provozovatelům kolektivních systémů nápravná opatření na základě správního uvážení při zjištění jakéhokoliv nedostatku v činnosti. Musí se tedy jednat o porušení nebo nesplnění povinností nebo nedodržení podmínek stanovených provozovateli kolektivního systému (včetně kolektivně zajišťovaných povinností výrobců) nebo společníkům provozovatele kolektivního systému, případně o porušení podmínek stanovených v rozhodnutí o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému.

Zvlášť je upraven postup v případě, že provozovatel kolektivního systému nebo jeho společník přestal splňovat některou z podmínek pro vydání oprávnění k provozování kolektivního systému. Výjimkou jsou podmínky podle § 36 odst. 2 písm. k) až m), neboť jejich splnění je vyžadováno pouze v okamžiku vydání oprávnění, nikoliv po celou dobu jeho platnosti. V případě následného neplnění uvedených podmínek nejde o porušení povinnosti, které by bylo postižitelné pokutou za přestupek, proto připadá v úvahu pouze uložení povinnosti zjednat ve stanovené lhůtě nápravu.

Nezjednání nápravy ve lhůtě stanovené ministerstvem může mít za následek zrušení oprávnění k provozování kolektivního systému, a to jak v případě nedostatku v činnosti

provozovatele kolektivního systému (je-li kvalifikován jako závažné porušení povinnosti), tak v případě následného neplnění podmínek pro vydání oprávnění (viz § 59).

Nově je stanovena také povinnost týkající se vnitřního auditu provozovatele kolektivního systému. Pokud kolektivní systém zjistí prostřednictvím auditora nedostatky, např. se bude chyba ve vnitřním systému evidence a vykazování dat, je provozovatel kolektivního systému povinen neprodleně informovat o této skutečnosti ministerstvo a též o přijatých opatřeních ke zjednání nápravy.

Specifickým nástrojem v rukou ministerstva v rámci dohledu nad činností provozovatele kolektivního systému je možnost podat návrh soudu, aby rozhodl o neplatnosti usnesení valné hromady, jestliže má za to, že toto usnesení je v rozporu s právními předpisy nebo stanovami provozovatele kolektivního systému. Tím však není vyloučena možnost standardního postupu ministerstva v případě zjištění nedostatku v činnosti provozovatele kolektivního systému.

K § 59

Současná právní úprava v zákoně o odpadech v oblastech baterií a akumulátorů a pneumatik řeší pouze dílčím způsobem ukončení činnosti kolektivního systému a zánik oprávnění k jeho provozování. Cílem navrhovaného zákona je upravit tuto problematiku komplexně.

Jelikož zákon klade konkrétní požadavky na osobu provozovatele kolektivního systému, je oprávnění k provozování kolektivního systému vydáváno jako nepřenositelné na jinou osobu (§ 38 odst. 3). Se zánikem provozovatele kolektivního systému by tedy mělo zaniknout i oprávnění k provozování kolektivního systému, neboť jeho přechod na právního nástupce zákon nepřipouští. Návrh zákona nicméně předpokládá, že oprávnění k provozování kolektivního systému zanikne již dnem zrušení provozovatele kolektivního systému (§ 168 a násl. občanského zákoníku), případně prohlášením příslušné právnické osoby za neplatnou (§ 129 občanského zákoníku), neboť v době mezi zrušením právnické osoby, resp. jejím prohlášením za neplatnou a jejím konečným zánikem by již nemělo být zajišťováno kolektivní plnění povinností výrobců, ale měly by být ze strany zanikajícího provozovatele kolektivního systému učiněny pouze kroky spojené s ukončením provozu kolektivního systému (zejména převedení peněžních prostředků na kolektivní plnění povinností podle § 60). Oprávnění k provozování kolektivního systému zanikne i tehdy, jestliže provozovatel kolektivního systému podstoupí fúzi nebo rozdělení, při nichž nedochází k jeho zrušení, avšak k této přeměně nebyl Ministerstvem životního prostředí po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu udělen předchozí souhlas.

Oprávnění k provozování kolektivního systému dále zanikne rozhodnutím Ministerstva životního prostředí po projednání s Ministerstvem průmyslu a obchodu. Na rozdíl od stávající právní úpravy v zákoně o odpadech však navrhovaný zákon v případě tohoto krajního opatření s dopady na plnění povinností mnoha výrobců nepřipouští správní uvážení, pokud jde o zrušení oprávnění k provozování kolektivního systému, nebo jeho ponechání v platnosti. Nově bude muset ministerstvo oprávnění k provozování kolektivního systému vždy zrušit, nastane-li některý ze zákonem stanovených důvodů. Na druhou stranu důvodem k jeho

zrušení již nebude porušení jakékoliv povinnosti stanovené tímto zákonem, ale pouze takové porušení, které je možno považovat za závažné. Zákon pro tento účel stanoví způsob, jak má být posuzováno, zda jde o závažné porušení povinnosti, přičemž dále formou demonstrativního výčtu uvádí některá porušení povinností, která by měla být považována za závažná v uvedeném smyslu. Dalšími důvody ke zrušení oprávnění k provozování kolektivního systému jsou uvedení nepravdivých údajů v žádosti o jeho vydání nebo v dokladech připojených k žádosti a také následného neplnění podmínek pro jeho vydání. Kromě zrušení oprávnění z důvodu uvedení nepravdivých údajů při podání žádosti o jeho vydání je vždy podmínkou zrušení oprávnění skutečnost, že provozovatel kolektivního systému nezjednal nápravu ve stanovené lhůtě nápravu, která mu byla před tím uložena. Zrušení oprávnění k provozování kolektivního systému je tedy třeba považovat skutečně až za poslední prostředek k vynucení plnění povinností a podmínek stanovených zákonem pro provozování kolektivního systému s tím, že provozovatel kolektivního systému by před tím měl mít vždy možnost závadný stav napravit.

Odstavec 5 se týká ukončení činnosti kolektivního systému z rozhodnutí jeho provozovatele. K tomu je zapotřebí zrušení oprávnění k provozování kolektivního systému na základě oznámení provozovatele, který musí ministerstvu doložit, že o zamýšleném ukončení činnosti informoval nejméně 6 měsíců předem výrobce, s nimiž uzavřel smlouvu o kolektivním plnění, a další smluvní partnery – především obce a zpracovatele. Po zrušení oprávnění k provozování kolektivního systému musí ještě provozovatel kolektivního systému učinit kroky podle § 60.

Ze stejných důvodů jako v případě řízení ve věcech vydání, změn nebo zrušení oprávnění k provozování kolektivního systému zákon stanoví, že účastníkem řízení o zrušení oprávnění je pouze provozovatel kolektivního systému.

K § 60

Dosavadní právní úprava neřeší, jak má být naloženo s peněžními prostředky získanými z příspěvků výrobců v případě ukončení činnosti kolektivního systému. V těchto případech zpravidla jsou na trhu vybrané výrobky, pro které provozovatel kolektivního systému dosud nezajistil za výrobce splnění povinností zpětného odběru a zpracování. Jsou-li proto v kolektivním systému v okamžiku ukončení jeho činnosti peněžní prostředky získané z příspěvků výrobců, neměly by zůstat bývalému provozovateli kolektivního systému nebo se v případě jeho zániku stát majetkem jeho právního nástupce nebo součástí likvidačního zůstatku, který se rozděluje mezi společníky. Zákon ostatně v § 47 odst. 3 vylučuje tyto peněžní prostředky z majetkové podstaty provozovatele kolektivního systému.

Navrhovaná právní úprava v § 60 vychází z teze, že při zániku oprávnění k provozování kolektivního systému (ať už k němu dochází z jakéhokoliv důvodu podle § 59 odst. 1) musí být s dosud nevyužitými peněžními prostředky získanými z příspěvků výrobců včetně výnosů z nich naloženo tak, aby i nadále sloužily účelu, pro který byly vybrány, tj. k zajištění splnění povinností výrobců ve vztahu k vybraným výrobkům, které uvedli na trh. Za tím účelem je navrhováno řešení, že tyto peněžní prostředky je povinna právnická osoba, jejíž oprávnění

k provozování kolektivního systému zaniklo, převést ve lhůtě do 90 dnů provozovateli kolektivního systému, který plnění povinností výrobců převzal. Jestliže výrobci ze zanikajícího kolektivního systému „přejdou“ k různým kolektivním systémům, rozdělí se převáděné peněžní prostředky mezi jejich provozovatele v poměru podle množství vybraných výrobků uvedených na trh jednotlivými výrobci. Pro vyloučení pochybností jsou výslovně uvedeny i prostředky tvořící finanční rezervu, přestože i ta je vytvářena z peněžních prostředků vybraných na příspěvcích výrobců.

Uvedeným způsobem nemohou být převedeny peněžní prostředky připadající na výrobce, který s žádným provozovatelem kolektivního systému neuzavřel novou smlouvu o kolektivním plnění (např. se rozhodne plnit nadále své povinnosti podle tohoto zákona v individuálním systému nebo přestane být výrobcem ve smyslu tohoto zákona). Zákon v takovém případě nepřipouští vyplacení odpovídající částky výrobcí, neboť zde neexistuje záruka, že by tyto prostředky byly skutečně využity na zajištění zpětného odběru a zpracování výrobků s ukončenou životností. Namísto toho je navrhováno, aby tyto peněžní prostředky byly převedeny do Státního fondu životního prostředí České republiky s tím, že smějí být použity pouze za účelem zlepšení systémů zpětného odběru a zpracování výrobků s ukončenou životností toho druhu, pro který bylo zaniklé oprávnění k provozování kolektivního systému vydáno. Tím budou současně výrobci nepřímo motivováni k tomu, aby v případě zániku jejich kolektivního systému preferovali pokračování v plnění jejich povinností opět v kolektivním systému, což lze z hlediska záruk řádného plnění zejména povinností zpětného odběru považovat za žádoucí.

Podle § 185 občanského zákoníku zaniká právnická osoba zapsaná do veřejného rejstříku dnem výmazu z tohoto rejstříku, a pokud nepodléhá zápisu do veřejného rejstříku, zaniká podle § 186 téhož zákona skončením likvidace. Jestliže oprávnění k provozování kolektivního systému zaniklo z důvodu skutečnosti uvedené v § 59 odst. 1 písm. a) nebo c) navrhovaného zákona, která zároveň bude mít za následek zánik právnické osoby, je nezbytné převést peněžní prostředky postupem podle § 60 před samotným zánikem bývalého provozovatele kolektivního systému. Zákon proto stanoví, že zánik právnické osoby nemůže nastat dříve, než budou splněny povinnosti stanovené v § 60 odst. 1 a 3. Do splnění těchto povinností tedy příslušný orgán nesmí právnickou osobu vymazat z veřejného rejstříku, resp. nesmí být skončena likvidace, jde-li o právnickou osobu nezapsanou ve veřejném rejstříku.

K § 61

Navrhovaný zákon nově umožňuje vytvořit kolektivní systém rovněž provozovatelům solárních elektráren, jejichž součástí jsou solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013 (historické solární panely). Přestože jde o podstatnou koncepční odchylku od standardního modelu, kdy kolektivní systémy vytvářejí výrobci, je toto řešení opodstatněné vzhledem ke skutečnosti, že pro historické solární panely podle dosavadní i navrhované právní úpravy není povinnou osobou výrobce, ale právě provozovatel solární elektrárny, jejíž jsou takové solární panely součástí. Provozovatelé solárních elektráren museli dosud plnit své zákonné povinnosti pro historické solární panely prostřednictvím provozovatelů kolektivních systémů výrobců elektrozařízení, avšak nemohli se stát jejich společníky a podílet na jejich řízení a kontrole

hospodaření s peněžními prostředky, které do systému vložili. Navrhovaný zákon i nadále umožňuje provozovatelům solárních elektráren plnit své povinnosti pro historické solární panely v kolektivních systémech výrobců elektrozařízení, avšak nově jim dává také možnost založit a provozovat svůj kolektivní systém, specializovaný výhradně na zajišťování plnění povinností k těmto solárním panelům.

Společníky provozovatele kolektivního systému podle tohoto ustanovení § 61 („provozovatel kolektivního systému pro solární panely“) mohou být pouze provozovatelé solárních elektráren, jejichž součástí jsou historické solární panely. Smíšené kolektivní systémy výrobců a provozovatelů solárních elektráren zákon podle tohoto ustanovení neumožňuje vytvářet. Kolektivní systémy založené výrobcem nicméně budou oprávněny zajišťovat plnění povinností také pro jednotlivé provozovatele solárních elektráren provozujících solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013. K vydání oprávnění k provozování kolektivního systému podle § 61 musí být splněna podmínka, v podobě minimálního instalovaného výkonu solární elektrárny přinejmenším jednoho provozovatele, který je společníkem žadatele. To má za cíl zamezit zakládání kolektivních systémů provozovateli malých solárních elektráren, které nemohou být zárukou stabilního a dlouhodobého fungování systému. Jako hranice byla zvolena minimální instalovaná kapacita solárních panelů 10 MWp. Z ročních zpráv kolektivních systémů za rok 2015 vyplynulo, že v České republice je provozováno celkem 10 solárních elektráren s výkonem nad 10MWp. Provozovatelé těchto solárních elektráren plní své povinnosti v rámci 6 kolektivních systémů (ze stávajících 12, kteří plní povinnosti provozovatelů solárních elektráren s menším výkonem). Při snížení výkonu solárních elektráren společníků kolektivních systémů by hrozilo reálné riziko účelového zakládání kolektivních systémů s cílem obcházení plnění povinností provozovatelů solárních elektráren.

Logicky se zde pro společníky kolektivního systému neuplatní podmínky stanovené v § 36 odst. 2 písm. b) a k), podle kterých společníky žadatele mohou být pouze výrobci, kteří uvedli na trh stanovené minimální množství vybraných výrobků. Dále se neuplatní podmínky stanovené v § 36 odst. 2 písm. c), d) a i) a to z toho důvodu, aby bylo umožněno provozovat kolektivní systém též provozovatelům solárních elektráren s významným instalovaným výkonem tak, aby podíly na hlasovacích právech jednotlivých společníků takového provozovatele mohly odpovídat výši finančních prostředků vložených do kolektivního systému ze strany jednotlivých společníků.

Provozovatel kolektivního systému pro solární panely smí zajišťovat pouze plnění povinností provozovatelů solárních elektráren, jejichž součástí jsou historické solární panely. Nemusí přitom jít pouze o ty provozovatele solárních elektráren, kteří jsou jeho společníky. Smlouvu podle § 74 odst. 1 může provozovatel kolektivního systému uzavřít i s kterýmkoliv jiným provozovatelem solární elektrárny s historickými solárními panely.

Odstavec 4 vyjmenovává ustanovení navrhovaného zákona, která se v případě provozovatele kolektivního systému pro solární panely použijí obdobně s tím, že obsah pojmů týkajících se kolektivního plnění povinností výrobců je třeba nahradit odpovídajícími pojmy vztahujícími

se k plnění povinností provozovatelů solárních elektráren, pokud jde o historické solární panely. Ostatní, zde neuvedená ustanovení zákona o kolektivních systémech se aplikují v celém rozsahu.

Na základě odstavce 5 je provozovatel kolektivního systému pro solární panely povinen zajistit ve vztahu k odpadním solárním panelům, pro které uzavřel smlouvu podle § 74 odst. 1, zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění, a to za podmínek, které zákon stanoví výrobci elektrozařízení, resp. provozovateli kolektivního systému výrobců elektrozařízení (zejména § 67 až 70).

Provozovatel kolektivního systému pro solární panely z logiky věci nezpracovává roční zprávu o výrobcích s ukončenou životností. Namísto toho je povinen zpracovat a ve stejném termínu (do 31. března následujícího roku) zaslat ministerstvu pravdivou a úplnou roční zprávu o plnění povinností provozovatelů solárních elektráren podle § 74 odst. 1 za uplynulý kalendářní rok, v níž jsou obsaženy údaje z evidencí § 53 odst. 1.

K § 62

Rozsah působnosti hlavy III dílu 1 návrhu zákona je vymezen v souladu se směrnicí 2012/19/EU. Od 15. srpna 2018 dochází v návaznosti na tuto směrnici k otevření rozsahu působnosti, tedy aplikaci zákona na širší okruh elektrozařízení vymezených pozitivně definicí v § 3 odst. 1 písm. a) a negativně výjimkami uvedenými v § 62 odst. 3 a 4. Zatímco do 14. srpna 2018 tedy bude rozsah působnosti dílu 1 zahrnovat pouze ta elektrozařízení, která lze zařadit do některé ze skupin uvedených v příloze č. 1 části I (s výjimkou zařízení uvedených v § 62 odst. 3), od 15. srpna 2018 se bude vztahovat na všechna elektrozařízení, která se vždy zařadí do některé z šesti nových skupin elektrozařízení uvedených v příloze č. 1 části II, nebude-li se jednat o zařízení uvedená v § 62 odst. 3 a 4. Skupiny elektrozařízení vymezené v části I i části II přílohy č. 1 budou dále konkretizovány prostřednictvím podskupin, které spadají do těchto skupin. Tyto podskupiny stanoví ministerstvo vyhláškou. Podskupiny budou v návaznosti na směrnici 2012/19/EU kopírovat současný Seznam elektrozařízení stanovený v příloze č. 1 k vyhlášce o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady.

Na základě § 62 odst. 3 písm. b) se zákon v souladu se směrnicí 2012/19/EU nevztahuje na zařízení navržená a nainstalovaná jako část jiného zařízení, které nespadá do oblasti působnosti tohoto zákona, jestliže mohou plnit svou funkci pouze jako součást tohoto zařízení. Této výjimky však bylo v praxi zneužíváno s cílem vyhnout se plnění povinností výrobce elektrozařízení zejména v případech solárních panelů a světelných zdrojů s odůvodněním, že tyto výrobky uváděné na trh budou sloužit výhradně jako nedílná součást jiných zařízení (např. solární panely umístěné na stavebách apod.). Předmětná výjimka, i s ohledem na výkladovou praxi Evropské komise [srov. interpretační příručka Frequently Asked Questions on Directive 2012/19/EU on Waste Electrical and Electronic Equipment (WEEE)] a Soudního dvora EU (srov. rozsudek ve věci C-369/14 *Sommer Antriebs- und*

Funktechnik), by však neměla být vykládána takto extenzivně, neboť jak solární panely, tak světelné zdroje mohou plnit svou funkci i bez zabudování například do konstrukce stavby nebo mohou být kdykoli odmontovány a opět namontovány. Za účelem vyloučení pochybností proto navrhovaný zákon omezuje použití výjimky podle § 62 odst. 3 písm. b) tak, že z ní výslovně vyjímá tato elektrozařízení.

K § 63

Ustanovení vymezující další pojmy používané v dílu 1 definují v první řadě elektrozařízení z pohledu způsobu jeho použití, protože na výrobce elektrozařízení určených k použití v domácnostech se vztahují ve vybraných případech odlišné povinnosti, na rozdíl od výrobců elektrozařízení určených k použití mimo domácnosti. Dále je vymezen pojem elektrozařízení pocházející z domácností, který vychází přímo z článku 3 směrnice 2012/19/EU. Definice úrovně zpětného odběru se zavádí v souvislosti s povinností výrobce dosáhnout minimální úrovně zpětného odběru odpadních elektrozařízení a v souladu se směrnicí 2012/19/EU určuje, jak má být tato úroveň počítána; na rozdíl od směrnice, která vztahuje sběrné cíle na členské státy, je však třeba řešit i případ nových výrobců, kteří začali uvádět elektrozařízení na trh až v daném kalendářním roce (tzn., že v předchozích třech letech neuvedli na trh žádná elektrozařízení).

Níže jsou uvedeny příklady výpočtu úrovně zpětného odběru elektrozařízení, kde „U“ vyjadřuje množství elektrozařízení uvedených na trh a „ZO“ množství zpětně odebraných elektrozařízení. Úroveň zpětného odběru (UZO) je zde příkladově počítána vždy pro rok 2018. Způsoby provedení výpočtů v konkrétních situacích jsou potom následující:

a) výrobce uváděl na trh elektrozařízení pouze v roce 2018:

$$UZO_{2018} = \frac{ZO_{2018}}{U_{2018}} * 100$$

b) výrobce uváděl na trh elektrozařízení jak v roce 2017, tak v roce 2018:

$$UZO_{2018} = \frac{ZO_{2018} * 1}{U_{2017}} * 100$$

c) výrobce uváděl na trh elektrozařízení v roce 2016, 2017, 2018:

$$UZO_{2018} = \frac{ZO_{2018} * 2}{U_{2016} + U_{2017}} * 100$$

d) výrobce uváděl na trh elektrozařízení v roce 2014, 2015, 2016, 2017, 2018:

$$UZO_{2018} = \frac{ZO_{2018} * 3}{U_{2015} + U_{2016} + U_{2017}} * 100$$

Pojmem zpracovatel je jasně definován subjekt zpracovávající odpadní elektrozařízení s tím, že tato činnost je prováděna výhradně v zařízení určeném pro nakládání s tímto druhem odpadu podle zákona o odpadech. V současném zákoně o odpadech tento pojem není definován, což způsobuje v praxi mnohdy problémy. Dále jsou pak vymezeny pojmy jako fotovoltaický článek, solární panel, odpadní solární panel, solární elektrárna, provozovatel solární elektrárny, a to obdobně jako v dosavadním zákoně o odpadech, ve vazbě na úpravu povinností zpětného odběru, zpracování, využití a odstranění odpadních solárních panelů. Pojmy velké stacionární průmyslové soustrojí, velká pevná instalace a nesilniční pojízdný stroj vycházejí přímo ze směrnice 2012/19/EU, která je definuje s cílem vyloučení těchto zařízení z její působnosti.

K § 64

V souladu se směrnicí 2012/19/EU spadají pod pojem výrobce elektrozařízení také zahraniční internetoví prodejci, tj. osoby, které prodávají elektrozařízení prostřednictvím prostředků komunikace na dálku přímo konečným uživatelům do České republiky z jiného státu, kde jsou usazeny. U jiných osob, které se považují za výrobce elektrozařízení, je výslovně stanoveno, že tyto osoby musí být usazeny v České republice. V návaznosti na článek 17 směrnice 2012/19/EU navrhovaný zákon stanoví, že výrobce elektrozařízení, který je zahraničním internetovým prodejcem, musí mít za účelem plnění povinností stanovených tímto zákonem určeného svého pověřeného zástupce. Odstavcem 3 je pak provedena povinnost České republiky podle citovaného ustanovení směrnice recipročně zajistit, aby čeští „internetoví prodejci“ ustanovili pověřené zástupce (resp. zplnomocněné zástupce dle dikce směrnice) v členských státech, kam dodávají nová elektrozařízení. Směrnice 2012/19/EU tímto způsobem řeší na unijní úrovni problematiku free-ridingu zahraničních internetových prodejců ve vztahu k povinnostem zpětného odběru, zpracování, využití a odstranění odpadních elektrozařízení.

Požadavky na pověřeného zástupce, způsob jeho určení a podmínky jeho odpovědnosti jsou stanoveny v § 10.

Navrhovaný zákon rovněž v souladu s článkem 17 směrnice 2012/19/EU upravuje možnost určit si pověřeného zástupce osobě usazené v jiném členském státě, která není současně usazena v České republice, a prostřednictvím jiných dodavatelů uvádí na tuzemský trh elektrozařízení. Taková osoba není výrobcem elektrozařízení, neboť není usazena v ČR a ani zde přímo neuvádí elektrozařízení na trh. Výrobcem je v tomto případě „dovozce“, který elektrozařízení pocházející od této osoby do ČR dodal (uvedl na trh). Využije-li však uvedená osoba možnosti určit si za podmínek podle § 10 pověřeného zástupce, odpovídá takto určený pověřený zástupce za plnění povinností výrobce namísto všech „dovozců“ daných výrobků. Z toho důvodu navrhovaný zákon stanoví, že osoba, která si takto pověřeného zástupce určí, je povinna o tomto kroku, jakož i o změně a odvolání pověřeného zástupce, informovat své

odběratele. Možnost určit si „fakultativního“ pověřeného zástupce může být využívána např. zahraničními výrobci elektrozařízení (ve smyslu faktickém), kteří chtějí zajistit jednotné plnění povinností zpětného odběru a zpracování v jiných členských státech EU, pokud jde o jejich výrobky, prostřednictvím autorizovaných prodejců apod.

K § 65

Pro účely informování konečných uživatelů o tom, že odpadní elektrozařízení nemají být odkládána jako směsný komunální odpad, navrhovaný zákon stanoví výrobcům povinnost označovat elektrozařízení grafickým symbolem, jehož vzor stanoví vyhláška ministerstva. Jedná se o tzv. přeškrtnutou popelnicí, která se v současné době již používá k označování všech elektrozařízení. Z důvodu odlišného režimu financování zpětného odběru a nakládání s odpadními elektrozařízeními, která byla uvedena na trh do dne 13. srpna 2005 (historická elektrozařízení), požaduje zákon také, aby z označení elektrozařízení bylo patrné, že elektrozařízení bylo uvedeno na trh po 13. srpnu 2005.

K § 66

Aby bylo dosaženo vysoké úrovně zpětného odběru a naplněny cíle právní úpravy, pokud jde o zajištění ochrany životního prostředí, musí výrobce plnit povinnosti informování konečných uživatelů o zpětném odběru výrobků s ukončenou životností, které uvádí na trh. Výrobce tyto povinnosti plní prostřednictvím posledních prodejců, tedy při koupi výrobku, a to písemně a na vlastní náklady. Informační povinnosti výrobců jsou upraveny zvlášť pro jednotlivé druhy vybraných výrobků, jelikož konkrétní požadavky nejsou zcela totožné (v případě elektrozařízení a baterií a akumulátorů vycházejí z příslušných evropských směrnic).

Konečný uživatel musí být informován o tom, že odpadní elektrozařízení se odkládají mimo netříděný komunální odpad a že je možné je odevzdat na místa k tomu určená. Dále by měl obdržet informace o škodlivých vlivech a nebezpečných látkách obsažených v elektrozařízení na životní prostředí a lidské zdraví. Elektrozařízení mohou totiž obsahovat řadu nebezpečných látek, jako je rtuť a další těžké kovy, které se sice při běžném používání zpravidla do okolí neuvolňují, avšak při rozbití či demontáži elektrozařízení může dojít k jejich uvolnění. Konečnému uživateli by měla být též poskytnuta informace o významu grafického symbolu pro zpětný odběr.

K § 67

V odstavci 1 jsou konkretizovány povinnosti výrobce elektrozařízení týkající se zpětného odběru odpadních elektrozařízení, které vycházejí především ze směrnice 2012/19/EU. Výrobcům elektrozařízení zákon nově ukládá dosáhnout v každém kalendářním roce minimální úrovně zpětného odběru v souladu s čl. 7 odst. 1 směrnice 2012/19/EU, který stanoví, že na základě uplatnění zásady odpovědnosti výrobce má být každoročně dosažena minimální úroveň sběru odpadních elektrozařízení.

K úrovni zpětného odběru odpadních elektrozařízení je třeba uvést, že tato za rok 2014 dosahovala v České republice cca 33 %. Směrnice 2012/19/EU zavazuje Českou republiku

dosáhnout do roku 2016 úrovně sběru odpadních elektrozařízení vyšší než 40 % a do roku 2021 nejméně 65 %. Česká republika může v souladu se směrnicí od roku 2019 stanovit cíl sběru na základě výpočtu vyprodukovaného elektroodpadu, který je směrnicí stanoven ve výši 85 % hmotnosti produkce odpadních elektrozařízení v daném členském státě. S ohledem na relevantnost, dostupnost a kontrolovatelnost dat o množství elektrozařízení uvedených na trh, kdy pro tento výpočet může existovat několik různých matematických modelů, se navrhuje pro roky 2018 a následující stanovení minimální úrovně sběru ve vazbě na elektrozařízení uvedená výrobci na trh v přecházejících třech kalendářních letech.

V platném zákoně o odpadech nejsou výrobcům stanoveny závazné cíle zpětného odběru odpadních elektrozařízení. Reálně tak v současné době hrozí, že Česká republika pro rok 2016 nesplní požadovanou úroveň zpětného odběru ve výši více než 40 %, což může mít za následek zahájení řízení o porušení Smlouvy, eventuálně riziko finančního postihu ze strany EU. Z toho důvodu navrhovaný zákon přenáší cíle sběru přímo na jednotlivé výrobce elektrozařízení tak, aby tito měli povinnost zajistit směrnicí požadovanou minimální úroveň zpětného odběru odpadních elektrozařízení a Česká republika nebyla vystavena riziku nesplnění svého závazného cíle.

Výjimka pro dosahování minimální úrovně sběru je stanovena pro ty výrobce nebo kolektivní systémy, které plní povinnosti výhradně pro solární panely. Toto je navrhováno z důvodu významně delší životnosti solárních panelů (cca 20 – 30 let) oproti výrobkům z ostatních skupin elektrozařízení. Kolektivní systém či individuální výrobce tak reálně nemůže zajistit v horizontu příštích až 30 let míru sběru solárních panelů v míře, která je požadována pro ostatní skupiny elektrozařízení (v řádech desítek procent ročně). Pokud by tato výjimka neexistovala, znamenalo by to nemožnost existence kolektivních systémů, které se zabývají výhradně touto skupinou elektrozařízení, resp. byla by možná existence pouze kolektivních systémů, které zajišťují sběr všech skupin elektrozařízení, a které by nízkou úroveň sběru solárních panelů kompenzovaly sběrem elektroodpadů z jiných skupin.

Za účelem řádného fungování systému zpětného odběru a splnění požadovaných cílů sběru se navrhuje stanovit výrobcům povinnost zřizovat veřejná místa zpětného odběru minimálně v požadovaném rozsahu s cílem zabezpečit dostatečně hustou síť míst zpětného odběru a minimalizovat tak riziko odkládání odpadních elektrozařízení do netříděného komunálního odpadu. Výrobcům elektrozařízení určených k použití v domácnostech je stanovena povinnost vytvořit nejméně jedno veřejné místo zpětného odběru v každé obci, městském obvodu nebo městské části s počtem více než 2000 obyvatel.. Kromě toho musí výrobce elektrozařízení určených k použití v domácnostech zřídít veřejné místo zpětného odběru v každé obci, která o jeho zřízení projeví zájem, a to za podmínek obdobných jako pro ostatní obce. Nově se navrhuje nevázat povinnost zřizovat místa zpětného odběru na prodej nových elektrozařízení, která výrobce uvádí na trh, v dané obci. Důvodem je, že odpadní elektrozařízení vznikají na celém území České republiky, nikoliv jen tam, kde jsou skutečně prodávána nebo dodávána. Výrobce elektrozařízení určených k použití v domácnostech je dále povinen zřídít veřejné místo zpětného odběru u každého posledního prodejce, který elektrozařízení jím uváděná na

trh prodává, pokud o to poslední prodejce projeví zájem, a to za podmínek obdobných jako u ostatních posledních prodejců.

K § 68

Role posledních prodejců je při provádění zpětného odběru považována za velmi důležitou. Zákon v návaznosti na čl. 5 směrnice 2012/19/EU stanovuje posledním prodejcům povinnost zajistit, aby konečný uživatel měl při nákupu elektrozařízení možnost bezplatně odevzdat ke zpětnému odběru odpadní elektrozařízení v místě prodeje nebo dodávky nového elektrozařízení, a to ve stejném počtu kusů prodávaného elektrozařízení podobného typu a použití (tzv. kus za kus). Uvedené platí i pro internetové prodejce elektrozařízení, kteří jsou povinni při dodávce elektrozařízení odebrat elektrozařízení podobného typu a použití. Zákon tuto povinnost stanovuje jak posledním prodejcům elektrozařízení určených k použití v domácnostech, tak posledním prodejcům elektrozařízení určených k použití mimo domácnosti, kteří tuto povinnost doposud neměli, protože sběr těchto elektrozařízení probíhal v odpadovém režimu (odděleném sběru) a poslední prodejce by tak prakticky neměl možnost tuto povinnost splnit (musel by být oprávněnou osobou pro nakládání s odpady).

Poslednímu prodejci elektrozařízení určených k použití v domácnosti zákon dále stanovuje povinnost zajistit, aby konečný uživatel měl možnost odevzdat bezplatně ke zpětnému odběru odpadní elektrozařízení pocházející z domácností, u něhož žádný z vnějších rozměrů nepřesahuje 25 cm, bez ohledu na výrobní značku a bez vázání na nákup zboží, v místě prodeje nového elektrozařízení nebo v jeho bezprostřední blízkosti po celou provozní dobu, jestliže velikost prodejní plochy určené k prodeji elektrozařízení je alespoň 400 m². Poslední prodejci mají zároveň na základě § 67 odst. 2 písm. c) možnost oslovit výrobce, aby u nich zřídil místo zpětného odběru a odpadní elektrozařízení následně odebíral (tím se poslední prodejce stává provozovatelem místa zpětného odběru v systému výrobce).

Zákon dále stanovuje povinnost posledního prodejce písemně informovat konečné uživatele o shora uvedených možnostech zpětného odběru. Posledním prodejcům elektrozařízení určeným k použití v domácnosti, u nichž výrobce nezřídil místo zpětného odběru a nemají ani povinnost odebírat odpadní elektrozařízení od konečných uživatelů na základě § 68 odst. 1 nebo 2, zákon ukládá povinnost umístit viditelně a čitelně ve svém prodejním místě informaci o tom, kde lze odpadní elektrozařízení bezplatně odevzdat. V případě, že tak poslední prodejce neučiní, je povinen odebírat odpadní elektrozařízení přímo ve své provozovně bez nároku na úplatu, po celou provozní dobu a bez vázání na nákup zboží (§ 16 odst. 3).

K § 69

V § 69 zákon stanoví výrobci povinnost umožnit oddělené soustředování zpětně odebraných odpadních elektrozařízení za účelem jejich přípravy k opětovnému použití, a to alespoň v jednom jím zřízeném místě zpětného odběru v každém kraji, pokud na jeho území místo

zpětného odběru zřídil. Konečnému uživateli tak bude umožněno ve vybraných místech zpětného odběru odkládat funkční elektrozařízení odděleně od ostatních odpadních elektrozařízení za účelem opětovného použití. Výrobci zároveň navržené ustanovení dává možnost stanovit konkrétní podmínky a kritéria pro určení, zda zpětně odebrané odpadní elektrozařízení bude určeno k přípravě k opětovnému použití, či nikoliv.

Zákon dále stanoví podmínky, za nichž může být takto zpětně odebrané odpadní elektrozařízení předáno k opětovnému použití. Vychází přitom z předpokladu, že elektrozařízení, kterého se konečný uživatel zbavuje předáním ke zpětnému odběru v rámci systému výrobce, je odpadním elektrozařízením (odpadem), přestože je v tomto případě soustřeďováno odděleně od ostatních odpadních elektrozařízení. Z toho důvodu je nutné podrobit nejprve odpadní elektrozařízení procesu přípravy k opětovnému použití, který zahrnuje dle potřeby například čištění a opravu, vždy však musí být jeho součástí ověření funkčnosti a bezpečnosti elektrozařízení. Následně může být odpadní elektrozařízení předáno jiné osobě k opětovnému použití, jestliže jsou splněny podmínky stanovené zákonem o odpadech, za nichž odpad přestává být odpadem. Elektrozařízení, které bylo zpětně odebráno jako odpad, je tedy po splnění uvedených podmínek předáváno k opětovnému použití opět jako výrobek. Prováděcí právní předpis stanoví konkrétní postup provedení zkoušky funkčnosti a bezpečnosti elektrozařízení.

Proběhne-li příprava k opětovnému použití a jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky pro předání zpětně odebraného odpadního elektrozařízení k opětovnému použití, měl by výrobce opětovné použití elektrozařízení přednostně zajistit, tzn. předat takové elektrozařízení k opětovnému použití. Pokud by to však z hlediska hierarchie odpadového hospodářství, stanovené zákonem o odpadech, nebylo vhodné, může výrobce s odpadním elektrozařízením, které je v takovém případě stále odpadem, naložit jiným způsobem, resp. může zajistit jiné využití nebo odstranění odpadního elektrozařízení v souladu s tímto zákonem. Dokonce je povinen tak učinit, nedošlo-li k předání odpadního elektrozařízení k opětovnému použití do 1 roku od provedení přípravy k opětovnému použití. Při tom by měl upřednostnit přípravu k opětovnému použití komponentů, konstrukčních dílů nebo spotřebních dílů v případě, kdy je to vhodné z hlediska zásad stanovených zákonem o odpadech pro uplatnění hierarchie odpadového hospodářství.

Navrhovanou právní úpravou není dotčena možnost přímého opětovného použití elektrozařízení, kdy se použité elektrozařízení vůbec nestává odpadem (například při vykupování a následném prodeji v bazarech apod.). Rozdíl je v tom, že při předání funkčního elektrozařízení obchodníkovi s použitými výrobky nebo jiné osobě za účelem přímého opětovného použití nejde o zbavení se věci ve smyslu zákona o odpadech, neboť původní účelové určení věci nezaniklo a konečný uživatel ji postupuje novému majiteli proto, aby tomuto účelu dále sloužila, a to zpravidla za úplatu (věc má pro konečného uživatele zpravidla stále pozitivní hodnotu, a to nikoliv jen v podobě použitého materiálu). Naproti tomu odevzdání použitého elektrozařízení v místě zpětného odběru by mělo být považováno vždy za zbavení se věci ve smyslu zákona o odpadech, i když jde o stále funkční elektrozařízení, které může sloužit svému původnímu účelu. Místa zpětného odběru slouží k odkládání

výrobků s ukončenou životností (odpadů) a není zřejmé, zda odevzdané funkční elektrozařízení bude skutečně opětovně použito, nebo bude zpracováno jako odpad. S možností přebírat v místě zpětného odběru výrobky v neodpadovém režimu by rovněž bylo spojeno riziko směšování odpadového a neodpadového toku, které by bylo možné jen obtížně odhalovat.

Vyšší nároky na zajištění opětovného použití elektrozařízení stanoveným postupem přes odpadový režim na druhou stranu umožní výrobcům zahrnout proces přípravy k opětovnému použití do množství využitých odpadních elektrozařízení za účelem plnění povinnosti podle § 70 odst. 1 písm. c). V souladu se směrnicí 2012/19/EU totiž nemůže být do plnění této povinnosti započítáváno přímé opětovné použití elektrozařízení. Proces přípravy k opětovnému použití, jehož součástí je i ověření bezpečnosti použití elektrozařízení, rovněž dává výrobcí větší záruku, že může převzít odpovědnost za bezpečnost předávaných výrobků k opětovnému použití.

K § 70

Ustanovení upravuje povinnosti výrobců elektrozařízení, pokud jde o zajištění zpracování, využití nebo odstranění zpětně odebraných odpadních elektrozařízení. Výrobce musí zajistit, aby zpracování odpadních elektrozařízení probíhalo v zařízeních používajících tzv. nejlepší dostupné techniky tak, jak jsou definovány zákonem o integrované prevenci. Cílem je, aby odpadní elektrozařízení byla zpracovávána na vysoké technologické úrovni zaručující maximální účinnost v případě procesů recyklace a minimální negativní dopady na životní prostředí. Konečné využití nebo odstranění odpadních elektrozařízení je výrobce povinen zajistit nejpozději do konce kalendářního roku následujícího po roce, v němž byla odebrána. Tím má být zamezeno nadměrnému kumulování odpadních elektrozařízení, s nímž mohou být spojena rizika pro životní prostředí. Navrhovaný zákon dále stanoví výrobcí povinnost zajistit využití odpadních elektrozařízení minimálně v rozsahu stanoveném přílohou č. 3. Ta stanovuje závazné cíle pro využití, recyklaci a přípravu k opětovnému použití pro jednotlivé skupiny elektrozařízení. Tyto cíle vycházejí z přílohy V směrnice 2012/19/EU.

Výrobci elektrozařízení je dále nově stanovena povinnost zajistit znovuzískávání fluorovaných skleníkových plynů a jejich recyklaci, regeneraci nebo zneškodnění za podmínek stanovených nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 517/2014/EU o fluorovaných skleníkových plynech, jsou-li tyto látky v elektrozařízení obsaženy. Stanovením této povinnosti je v rozsahu věcné působnosti navrhovaného zákona implementován článek 9 citovaného nařízení.

K § 71

Povinnosti zpracovatelů odpadních elektrozařízení vycházejí ze směrnice 2012/19/EU. Tyto povinnosti se vztahují na všechny zpracovatele odpadních elektrozařízení. Uplatní se tedy i tehdy, pokud by výjimečně zpracovával odpadní elektrozařízení zpracovatel, který není součástí systému výrobce. Zpracovávat odpadní elektrozařízení je možné pouze v zařízení určeném pro nakládání s tímto druhem odpadu na základě povolení příslušného krajského

úřadu podle zákona o odpadech. V případě zpracovatelských zařízení, která budou provádět výhradně přípravu k opětovnému použití odpadních elektrozařízení, není vzhledem k charakteru těchto operací vyžadováno k jejich provozu uvedené povolení.

Navrhovaný zákon stanoví specifické povinnosti pro zpracovatele odpadních elektrozařízení nad rámec obecných povinností provozovatele zařízení určeného pro nakládání s odpady a povinností při úpravě, využití nebo odstranění odpadu stanovených zákonem o odpadech. Povinnost vést průběžnou evidenci o odpadech a způsobech nakládání s nimi a zasílat příslušnému správnímu úřadu hlášení o druzích a množství odpadů a o způsobech nakládání s nimi je zvláště zakotvena v navrhovaném zákoně, přestože je stanovena i zákonem o odpadech, a to z toho důvodu, že rozsah a způsob vedení průběžné evidence a ohlašování odpadů bude upraven pro zařízení zpracovávající odpadní elektrozařízení samostatně vyhláškou vydanou k provedení navrhovaného zákona (obdobně je tato problematika dnes součástí vyhlášky č. 352/2005 Sb., o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady).

K § 72

Povinnost výrobce zajistit financování zpětného odběru a následného zpracování, využití a odstranění elektrozařízení pocházejících z domácností vychází přímo z čl. 12 směrnice 2012/19/EU, a to jak pro elektrozařízení uvedená na trh po dni 13. srpna 2005, tak pro tzv. historická elektrozařízení uvedená na trh do dne 13. srpna 2005. Pokud jde o historická elektrozařízení, připouští zákon, stejně jako dosavadní zákon o odpadech, plnění povinností výrobců pouze v rámci kolektivních systémů, do kterých tito výrobci budou přispívat dle poměru jejich podílu na trhu v dané skupině elektrozařízení. Zatímco tedy v případě elektrozařízení uvedených na trh po dni 13. srpna 2005 financuje výrobce nakládání s elektrozařízením pocházejícím z domácností, jehož je výrobcem, v případě historických elektrozařízení uvedených na trh před účinností právní úpravy, která odpovědnost výrobce za zpětný odběr elektrozařízení pocházejících z domácností zavedla (směrnice 2002/96/ES o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ) a zákon č. 7/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) je uplatněn princip sdílení nákladů podnikatelsky činných výrobců v okamžiku vzniku těchto nákladů, a to v poměru jejich podílu na trhu. Stejně jako dosud, výrobce, který plní své povinnosti k elektrozařízením určeným k použití v domácnostech uvedeným na trh po dni 13. srpna 2005, je povinen poskytnout záruku prokazující, že nakládání s odpadními elektrozařízeními bude finančně zajištěno (§ 31).

K § 73

Zákon stanovuje výrobcí elektrozařízení povinnost zajistit financování zpětného odběru a následného zpracování, využití a odstranění elektrozařízení nepocházejícího z domácností v souladu se směrnicí 2012/19/EU a stejným způsobem jako dosud platný zákon o odpadech. Pokud elektrozařízení bylo uvedeno na trh po dni 13. srpna 2005 a jde-li o elektrozařízení, jehož je výrobcem, zajistí financování sám na vlastní náklady. V případě, že elektrozařízení bylo uvedeno na trh do dne 13. srpna 2005 a je nahrazováno elektrozařízením stejného typu nebo elektrozařízením, které plní stejnou funkci, zajistí financování výrobce takového nového

elektrozařízení při jeho dodávce, nejvýše však v počtu kusů dodávaných elektrozařízení. V případě elektrozařízení uvedených na trh do dne 13. srpna 2005, která nejsou nahrazována elektrozařízeními stejného typu nebo elektrozařízeními, které plní stejnou funkci, zajistí financování konečný uživatel, který není spotřebitelem. Spotřebitel je definován zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, jako fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

V návaznosti na dosavadní právní úpravu umožňuje navrhovaný zákon dohodu o zajištění financování zpětného odběru, zpracování, využití a odstranění elektrozařízení nepocházejícího z domácností, na základě které se výrobce a konečný uživatel, který není spotřebitelem, mohou mezi sebou dohodnout na odchýlném způsobu zajištění financování, než jaký stanoví § 73 odst. 1 písm. a). Tato možnost vychází přímo z čl. 13 odst. 2 směrnice 2012/19/EU. Zákon požaduje písemnou formu takové dohody, na druhou stranu však není vyloučeno, aby taková dohoda byla součástí jiné smlouvy, typicky např. kupní. Dohodu je možné uzavřít nejpozději při dodání nového elektrozařízení konečnému uživateli. O uzavření takové dohody a základních dohodnutých podmínkách financování musí výrobce informovat ministerstvo v roční zprávě. V tomto směru postačí i informace obsahující souhrnné údaje, pokud výrobce například uzavírá větší počet identických dohod s jednotlivými odběrateli.

Na výrobce elektrozařízení určených k použití mimo domácnosti, kteří plní své povinnosti samostatně v rámci individuálního systému, se nevztahuje povinnost poskytnout před uvedením elektrozařízení na trh záruku prokazující, že nakládání s odpadním elektrozařízením bude finančně zajištěno (§ 31). Tato povinnost nicméně zůstává zachována pro výrobce solárních panelů plnící své povinnosti v individuálním systému.

Navrhovaný zákon již neupravuje zvlášť financování nakládání s odpadními solárními panely, s výjimkou solárních panelů uvedených na trh do dne 1. ledna 2013 (viz dále). To znamená, že se zde uplatní standardní režim financování nakládání s odpadním elektrozařízením. Jak bylo ale uvedeno, povinnost samostatně plnících výrobců poskytovat finanční záruku při uvádění solárních panelů na trh zůstává zachována.

K § 74

Pokud jde o solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013 („historické solární panely“), zachovává navrhovaný zákon kontinuitu s dosavadní právní úpravou v zákoně o odpadech, podle které není povinnou osobou výrobce, ale provozovatel solární elektrárny, jejíž jsou takové solární panely součástí, tedy v podstatě konečný uživatel. Ten je povinen zajistit financování předání ke zpracování, využití a odstranění odpadních solárních panelů uvedených na trh do dne 1. ledna 2013, včetně plnění těchto povinností, a to prostřednictvím provozovatele kolektivního systému, který musí být k zajišťování plnění těchto povinností oprávněn. Půjde tedy buď o kolektivní systém výrobců elektrozařízení s oprávněním uděleným rovněž pro historické solární panely, anebo o speciální kolektivní systém založený provozovateli solárních elektráren s historickými solárními panely, což zákon nově umožňuje v § 61.

Ke splnění uvedených povinností musí provozovatel solární elektrárny uzavřít s provozovatelem kolektivního systému smlouvu, jejímž předmětem je na jedné straně závazek provozovatele kolektivního systému splnění těchto povinností zajistit a na straně druhé povinnost provozovatele solární elektrárny financovat tuto činnost v podobě rovnoměrných dílčích plateb příspěvků, poskytovaných minimálně s roční periodicitou tak, aby financování bylo plně zajištěno nejpozději do 1. ledna 2019. Na rozdíl od dosud platného znění § 37p odst. 2 zákona o odpadech, podle kterého bylo kritériem pro určení příspěvku hmotnost a složení solárních panelů, stanoví navrhovaný zákon, že provozovatel kolektivního systému určí příspěvky na předání ke zpracování, využití a odstranění odpadních solárních panelů zejména v závislosti na jejich výkonu. Tento způsob stanovení výše příspěvků odráží úpravu ve vyhlášce č. 352/2005 Sb., ve znění vyhlášky č. 178/2013 Sb., podle které je hmotnost solárních panelů pro účely stanovení výše příspěvku odvozována od jejich výkonu. Uvedený mechanismus především významně usnadňuje kontrolu ze strany státu, i jednotlivých kolektivních systémů, kdy instalovaný výkon solární elektrárny je vždy jednoznačný a snadno kontrolovatelný údaj ve vztahu k výši odvedených příspěvků ze strany provozovatelů solárních elektráren.

Jelikož stávající zákon o odpadech uložil provozovatelům solárních elektráren povinnost uzavřít smlouvy s provozovatelem kolektivních systémů do 30. června 2013 a povinnost poskytovat každoročně uvedené platby příspěvků počínaje 1. ledna 2014, nestanoví navrhovaný zákon žádnou lhůtu pro uzavření těchto smluv, ani počátek vzniku povinnosti platit příspěvky.

Dosavadní právní úprava byla v minulosti často kritizována zejména z toho důvodu, že zákon o odpadech neupravoval dostatečně problematiku hospodaření s vybranými finančními prostředky v rámci kolektivních systémů zajišťujících povinnosti provozovatelů solárních elektráren. Navrhovaný zákon tento nedostatek řeší jednak prostřednictvím zvláštního ustanovení odstavce 5 a rovněž společnou úpravou fungování kolektivních systémů v hlavě II dílu 5 oddílu 3. Vzhledem k tomu, že řada ustanovení tohoto dílu zákona hovoří o zajišťování kolektivního plnění povinností výrobců, avšak v případě historických solárních panelů nejde o plnění povinností výrobců, navrhuje se v odstavci 4 stanovit, že tato ustanovení se použijí přiměřeně.

V případě solárních panelů uvedených na trh do dne 1. ledna 2013 přebírá tedy provozovatel kolektivního systému na základě smlouvy s provozovatelem solární elektrárny podle odstavce 1 plnou odpovědnost za zajištění veškerých povinností vyplývajících z tohoto zákona ve vztahu k solárním panelům v elektrárně tohoto provozovatele v okamžiku, kdy se z těchto solárních panelů stane odpad. Počet licencovaných provozovatelů solárních elektráren, na které se výše uvedená povinnost vztahuje, čítá cca 22 000 osob, celkové instalované hmotnostní množství panelů se pohybuje kolem 160 tisíc tun. S ohledem na zásadní časový nesoulad okamžiku výběru příspěvku a jeho použití je nutné, aby byly vybrány peněžní prostředky v dostatečné výši, tj. i s ohledem na možné budoucí výkyvy na trhu s druhotnými surovinami, aby s těmito peněžními prostředky bylo hospodařeno odděleně a byla zajištěna dostatečná kontrola nakládání s nimi. Zákon váže použití těchto peněžních prostředků včetně

výnosů z nich výhradně na zajištění financování předání ke zpracování, využití a odstranění těchto odpadních solárních panelů, na které byly určeny.

Zároveň by měl zákon chránit tyto peněžní prostředky z hlediska jejich bezpečného uložení. Tyto prostředky včetně výnosů z nich proto musejí být uloženy na zvláštní účet vedený v bance se sídlem na území České republiky nebo pobočce zahraniční banky na území České republiky a s ohledem na předpokládaný výhled jejich přímého použití v řádu 10 a více let bude umožněno jejich dočasné investování pouze do konzervativních investičních nástrojů, taxativně stanovených prováděcí vyhláškou, tak aby nedošlo ke ztrátě jejich hodnoty.

Konkrétní způsob výpočtu příspěvků na financování nakládání s odpadními solárními panely uvedenými na trh do dne 1. ledna 2013 včetně stanovení jejich minimální výše budou předmětem úpravy ve vyhlášce ministerstva.

Nová právní úprava zachovává také institut zúčtování mezi provozovateli solárních elektráren a provozovateli kolektivních systémů po částečném i úplném zajištění splnění povinností zpětného odběru, zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních panelů tak, aby se eliminovaly zásadní výkyvy ve financování oběma směry, včetně případných neadekvátních přebytků na straně provozovatelů kolektivních systémů. Vzhledem k časovému horizontu 10–30 let se předpokládají možné odchylky jednotlivých relevantních faktorů i v řádu desítek procent. Jelikož úpravu této problematiky prováděcím právním předpisem, jako je tomu nyní, nelze považovat za optimální, je navrhováno její včlenění do zákona.

K § 75

Zákon stanovuje pro výrobce, distributory a poslední prodejce povinnost uvádět při prodeji nového elektrozařízení náklady na zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění odpadního elektrozařízení odděleně. V současné době má výrobce na výběr, zda tyto náklady bude uvádět odděleně či nikoliv. V praxi tak může docházet k tomu, že u stejných výrobků je tzv. recyklační příspěvek viditelný a u dalších nikoliv (dále případy prodeje přes různé výrobce, kdy jeden se rozhodl příspěvek zobrazovat, druhý nikoliv). U spotřebitelů může také tento stav v mnohých případech evokovat dojem, že u některých výrobků se na zpětný odběr recyklační příspěvek nevybírání. Oddělené uvádění příspěvků také může sloužit jako kontrolní mechanismus při plnění povinností výrobců elektrozařízení.

V souladu s požadavkem směrnice 2012/19/EU zákon rovněž stanoví, že uvedené náklady nesmějí převýšit náklady známé výrobcí elektrozařízení v okamžiku uvedení nového elektrozařízení na trh, nebo prokazatelný odhad předpokládaných nákladů v případě, že náklady výrobcí elektrozařízení vzniknou až po tomto okamžiku. Při plnění povinností výrobce elektrozařízení v rámci kolektivního systému se určí náklady známé výrobcí elektrozařízení v okamžiku uvedení nového elektrozařízení na trh podle výše příspěvku hrazeného provozovateli kolektivního systému.

Navrhovaným ustanovením nejsou dotčeny povinnosti posledního prodejce podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, který ukládá prodávajícímu informovat spotřebitele o konečné nabídkové ceně, jež zahrnuje všechny daně, cla a poplatky.

K § 76

Na základě čl. 23 odst. 2 a přílohy VI směrnice 2012/19/EU a v návaznosti na dosavadní právní úpravu v zákoně o odpadech upravuje navrhovaný zákon přeshraniční přepravu použitých elektrozařízení, resp. přepravu těchto elektrozařízení do České republiky, z ní nebo přes ni. Smyslem této právní úpravy je zamezit přeshraniční přepravě použitých elektrozařízení, která nejsou přepravována jako odpad, ale ve skutečnosti jím jsou. Návrh zákona v první řadě stanoví základní povinnost držitele přepravovaných použitých elektrozařízení prokázat na požádání celního úřadu nebo ČIŽP, že tato elektrozařízení nejsou odpadem. K prokázání této skutečnosti slouží dokumenty uvedené v navrhovaném ustanovení, které musí být při přepravě k dispozici celním úřadům a ČIŽP. Jedná se o kopii daňového dokladu podle zákona o dani z přidané hodnoty a kopii příslušné smlouvy (typicky kupní), v níž musí být uvedeno, že elektrozařízení jsou určena k přímému opětovnému použití a že jsou plně funkční, dále dokumentaci o každém jednotlivém kusu přepravovaného elektrozařízení, která prokazuje, že byla ověřena jeho funkčnost a zjištěna přítomnost nebezpečných látek, a prohlášení držitele, že přepravovaná elektrozařízení nejsou odpadem. Požadavek na zjištění přítomnosti nebezpečných látek může být splněn např. i přiložením průvodní technické dokumentace k výrobku poskytovaná výrobcem, pokud obsahuje požadované údaje. Způsob ověřování a prokazování funkčnosti použitých elektrozařízení a rozsah uvedené dokumentace budou stanoveny vyhláškou ministerstva, stejně jako seznam dalších dokladů přikládaných k nákladu přepravovaných použitých elektrozařízení a výčet elektrozařízení s obsahem nebezpečných látek, která nesmějí být přepravována jako použitá.

Navrhované ustanovení rovněž v souladu s bodem 2 přílohy VI směrnice 2012/19/EU upravuje výjimky z povinnosti mít při přepravě k dispozici uvedené dokumenty v souvislosti se zasiláním použitých elektrozařízení za stanovených podmínek k opravě nebo renovaci mezi podnikajícími subjekty. Z povinnosti prokazovat na základě uvedených dokumentů, že přepravovaná elektrozařízení nejsou odpadem, se jeví potřebné vyjmout též přepravu elektrozařízení výhradně k soukromému nebo osobnímu použití. Dikce odstavce 3 vychází z definice tzv. zboží neobchodní povahy uvedené v čl. 1 odst. 6 nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.

Dalším požadavkem, který navrhovaná právní úprava klade na přeshraniční přepravu použitých elektrozařízení, je zajištění ochrany elektrozařízení před poškozením v průběhu přepravy, nakládky a vykládky, zejména prostřednictvím dostatečných obalů a vhodného uspořádání nákladu. Jestliže tento požadavek není splněn, stejně jako v případě, že držitel přepravovaných použitých elektrozařízení stanoveným způsobem neprokáže, že přepravovaná elektrozařízení nejsou odpadem, uplatní se nevyvratitelná právní domněnka, že tato elektrozařízení jsou odpadními elektrozařízeními a jejich přeprava je nedovolenou přepravou

odpadů podle přímo použitelného právního předpisu EU o přepravě odpadů [nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů].

K § 77 a 78

Vymezení rozsahu věcné působnosti a definice dalších pojmů, které se bezprostředně vztahují k dílu 2 hlavy III, vycházejí ze směrnice 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech.

Kategorie, do nichž se rozdělují baterie a akumulátory – přenosné, automobilové a průmyslové, jsou označeny jako skupiny. Jde tedy o stejnou úroveň členění jako v případě elektrozařízení (např. pro účely informací o výrobci při zápisu do Seznamu výrobců, rozsahu projektu zajišťování kolektivního plnění atd.).

K § 79 a 80

Podmínky pro uvádění baterií a akumulátorů na trh nebo do oběhu jsou upraveny v souladu se směrnicí 2006/66/ES, ve znění směrnice 2013/56/EU. Zákon stanoví zákaz uvádět na trh nebo do oběhu baterie a akumulátory, které obsahují určité množství rtuti nebo kadmia, a dále konkrétní výjimky z tohoto zákazu. V případě baterií a akumulátorů s vyšším než povoleným obsahem kadmia se zákaz nevztahuje na přenosné baterie a akumulátory používané v nouzových nebo poplašných systémech či zdravotnických přístrojích.

Článek 6 odst. 2 směrnice 2006/66/ES, ve znění směrnice 2013/56/EU, stanoví, že baterie a akumulátory, které nesplňují požadavky této směrnice, avšak které byly uvedeny na trh v souladu s právními předpisy přede dnem použitelnosti příslušných zákonů podle článku 4, mohou být prodávány až do vyčerpání zásob. Navrhovaný zákon proto nařizuje stažení z trhu pouze takových nevyhovujících baterií a akumulátorů, které byly uvedeny na trh po 26. září 2008, což je datum stanovené pro implementaci směrnice 2006/66/ES. Z této povinnosti jsou stanoveny výjimky, které odpovídají časově omezeným výjimkám ze zákazu uvádět na trh nebo do oběhu některé baterie a akumulátory podle směrnice 2013/56/EU. Jinými slovy, povinnost zajistit stažení z trhu se bude vztahovat až na nevyhovující baterie a akumulátory uvedené na trh po stanovených termínech.

Prokazování splnění podmínek uvádění baterií a akumulátorů na trh nebo do oběhu je upraveno stejným způsobem jako ve stávajícím zákoně o odpadech. Výrobce, distributor nebo dovozce jsou povinni předkládat na požádání kontrolních orgánů technickou dokumentaci, která prokazuje, že baterie a akumulátory splňují podmínky tohoto zákona, pokud jde o obsah těžkých kovů.

K § 81

Úprava označování baterií a akumulátorů vychází z článku 21 směrnice 2006/66/ES, ve znění směrnice 2013/56/EU. Součástí značení jsou vedle grafického symbolu pro zpětný odběr také údaje o kapacitě baterií nebo akumulátorů a obsahu těžkých kovů. Povinnosti označovat baterie a akumulátory budou konkretizovány vyhláškou ministerstva (např. vzor grafického symbolu, chemické symboly obsažených těžkých kovů a způsoby jejich uvedení na výrobku

atd.). Zmocnění ke stanovení výjimek z požadavků na označování baterií a akumulátorů je formulováno pouze jako možnost prováděcí právní předpis vydat, neboť toto zmocnění je vázáno na přijetí delegovaného aktu Komise podle čl. 21 odst. 7 směrnice 2006/66/ES, ve znění směrnice 2013/56/EU.

K § 82

Ustanovením se provádí požadavek článku 11 směrnice 2006/66/ES, ve znění směrnice 2013/56/EU, pokud jde o snadnou a bezpečnou vyjímatelnost baterií a akumulátorů zabudovaných v elektrozařízeních nebo v jiných výrobcích. Takové výrobky musejí být již navrženy s ohledem na snadnou a bezpečnou vyjímatelnost baterií nebo akumulátorů konečným uživatelem či kvalifikovaným profesionálem nezávislým na výrobci a je nutné přiložit k nim návod na bezpečné vyjmutí zabudovaných baterií nebo akumulátorů. Z těchto požadavků zákon stanoví některé výjimky.

K § 83

Výrobcům ukládá navrhovaný zákon povinnost informovat konečné uživatele o zpětném odběru odpadních baterií nebo akumulátorů, aby bylo dosaženo vysoké úrovně zpětného odběru a naplněny cíle právní úpravy, pokud jde o zajištění ochrany životního prostředí. Tyto povinnosti plní výrobce prostřednictvím posledních prodejců, tedy při koupi výrobku, a to písemně a na vlastní náklady.

Výrobce zajistí informování konečných uživatelů o požadavku, aby odpadní baterie a akumulátory nebyly odstraňovány jako netříděný komunální odpad, ale byly předávány na místa zpětného odběru, dále o způsobu zajištění zpětného odběru, úloze konečných uživatelů v recyklaci odpadních baterií a akumulátorů, možných negativních účincích látek obsažených v bateriích a akumulátorech na lidské zdraví a životní prostředí a o významu grafického symbolu pro zpětný odběr a chemických symbolů pro těžké kovy obsažené v baterii nebo akumulátoru.

K § 84

V případě, že jsou baterie a akumulátory uváděny na trh spolu s elektrozařízením (zabudované či přiložené), přejímá výrobce tohoto elektrozařízení povinnosti výrobce baterií a akumulátorů (resp. je současně výrobcem elektrozařízení a výrobcem baterií nebo akumulátorů). Aby nedocházelo ke dvojímu plnění povinností výrobců ke stejným bateriím nebo akumulátorům, stanoví navrhovaný zákon, že povinnosti výrobce nemá ten, kdo baterie nebo akumulátory uvedl na trh samostatně, jestliže po jejich následném zabudování nebo přiložení k elektrozařízení uvedenému na trh má tyto povinnosti výrobce elektrozařízení.

Praktickým důsledkem toho, že některé baterie a akumulátory jsou zabudovány do elektrozařízení nebo k nim přiloženy, je skutečnost, že tyto baterie a akumulátory pak bývají konečnými uživateli odevzdávány v rámci systémů zpětného odběru odpadních elektrozařízení spolu s vysloužilým elektrozařízením. Proto je nutné, aby zákon upravil pravidla vzájemné kooperace systémů zpětného odběru výrobců baterií a akumulátorů

a výrobců elektrozařízení. Tato spolupráce přitom může reálně fungovat pouze mezi kolektivními systémy, neboť výrobci plní své povinnosti v individuálních systémech by museli navzájem uzavírat velké množství smluv a kontrola řádného plnění jejich povinností ve vztahu ke zpětnému odběru by byla značně ztížena. V případě přenosných baterií a akumulátorů zabudovaných do elektrozařízení nebo k nim přiložených proto zákon stanoví, že jejich výrobce musí své povinnosti ve vztahu k nim plnit pouze prostřednictvím provozovatele kolektivního systému (pro baterie a akumulátory). Provozovatelé kolektivních systémů pro baterie a akumulátory mají povinnost uzavřít smlouvy o spolupráci při zajišťování zpětného odběru, zpracování a recyklace zabudovaných či přiložených (nejen přenosných) baterií a akumulátorů s provozovatelem kolektivních systémů výrobců elektrozařízení.

Uvedená smlouva o spolupráci je předpokladem k tomu, aby v rámci zpětného odběru elektrozařízení mohly kolektivní systémy výrobců elektrozařízení zpětně odebírat odpadní baterie a akumulátory zabudované do elektrozařízení nebo k nim přiložené. Pouze v případě zabudovaných nebo přiložených automobilových a průmyslových baterií a akumulátorů, pro které lze povinnosti stanovené tímto zákonem plnit i v individuálním systému, je umožněn jejich zpětný odběr v rámci individuálního systému výrobce elektrozařízení, který je zároveň na základě odstavce 1 výrobcem těchto baterií nebo akumulátorů.

Odpadní baterie zabudované do elektrozařízení nebo k nim přiložené, které byly zpětně odebrány v rámci zpětného odběru odpadních elektrozařízení, musejí být předány ke zpracování pouze zpracovateli určenému výrobcem baterií nebo akumulátorů.

K § 85

V souladu se směrnicí 2006/66/ES ukládá navrhovaný zákon výrobcům přenosných baterií nebo akumulátorů povinnost zajistit na vlastní náklady zpětný odběr odpadních přenosných baterií a akumulátorů od konečných uživatelů, a to bez ohledu na výrobní značku, bez ohledu na datum uvedení na trh, bez vazby na koupi nového výrobku a bez nároku na úplatu.

Povinnost dosáhnout minimální úrovně zpětného odběru odpadních přenosných baterií a akumulátorů má za cíl motivovat výrobce k zavedení funkčních systémů zpětného odběru a zajistit splnění závazného cíle sběru odpadních přenosných baterií a akumulátorů, který pro Českou republiku vyplývá z článku 10 odst. 2 směrnice 2006/66/ES. Minimální úroveň zpětného odběru je v příloze č. 2 k navrhovanému zákonu stanovena pro odpadní přenosné baterie a akumulátory ve výši odpovídající tomuto cíli (45 %).

Minimální požadavky a kritéria na vytvoření dostatečně husté sítě veřejných míst zpětného odběru výrobcem jsou stanoveny tak, aby byly splněny požadavky na systémy sběru podle článku 8 odst. 1 směrnice 2006/66/ES. Tyto parametry návrhu se neodlišují od dosavadní právní úpravy v zákoně o odpadech. Nově se pouze navrhuje nevázat povinnost zřizovat místa zpětného odběru na prodej nových přenosných baterií nebo akumulátorů, která výrobce uvádí na trh, v dané obci. Důvodem je, že odpadní baterie a akumulátory vznikají na celém území České republiky, nikoliv jen tam, kde jsou skutečně prodávány nebo dodávány.

Podmínka dostupnosti veřejných míst zpětného odběru pro konečného uživatele je dle písmene a) definována podle územních celků a optimalizována dle velikosti obcí v rámci ČR. Záměrem je koncentrovat obligatorně zřizovaná místa zpětného odběru do míst, kde tento odběr bude skutečně efektivní a bude dosahovat určité minimální výtěžnosti.

Ustanovení písmene b) představuje faktickou podporu obcí nesplňujících kritéria podle písmene a) v podobě možnosti žádat výrobce o zřízení veřejného místa zpětného odběru na jejím území. V kombinaci s možností zajištění zpětného odběru prostřednictvím obecního systému nakládání s komunálním odpadem (§ 14) lze docílit úspory nákladů z obecního rozpočtu na zpětný odběr a nakládání s odpadními přenosnými bateriemi a akumulátory.

Ustanovením písmene c) je transponován požadavek zpětně odebírat přenosné baterie a akumulátory jejich posledními prodejci, stanovený článkem 8 odst. 1 písm. b) směrnice 2006/66/ES a optimalizovaný tak, aby byla vyloučena zejména místa posledního prodeje, kde není účelné, efektivní nebo environmentálně příznivé místo zpětného odběru vytvářet (např. stánkové prodeje, restaurace, hotely). Seznam prodejních míst, kde povinnost zřídit místo zpětného odběru vzniká po vyzvání posledním prodejcem, je stanoven dle klasifikace odvětvových činností CZ-NACE a uveden v příloze č. 4 k navrhovanému zákonu, přičemž u vybraných kódů je navíc specifikace v podobě velikosti prodejní plochy, čímž se výsledný počet míst zpětného odběru výrazně omezí.

Povinně zřizovaná síť míst zpětného odběru v prodejních místech může být dle navrhované úpravy v případě iniciativy posledních prodejců rozšířena o ta prodejní místa, která sice neodpovídají příloze č. 4, ale dle písmene d) jsou v nich uváděna do oběhu významná množství baterií a akumulátorů.

V souladu s požadavkem stanoveným v článku 16 odst. 4 směrnice 2006/66/ES zakazuje zákon uvádět při prodeji nových přenosných baterií nebo akumulátorů odděleně náklady na zpětný odběr, zpracování a recyklaci odpadních přenosných baterií a akumulátorů. Na rozdíl od elektrozařízení a pneumatik tedy navrhovaný zákon stanoví v případě přenosných baterií a akumulátorů zákaz uvádění tzv. viditelného recyklačního příspěvku, neboť právo EU členským státům zavedení tohoto opatření nedovoluje.

K § 86 a 87

V souladu se směrnicí 2006/66/ES ukládá navrhovaný zákon výrobcům povinnost zajistit na vlastní náklady zpětný odběr odpadních automobilových baterií nebo akumulátorů bez nároku na úplatu, bez ohledu na výrobní značku, bez ohledu na datum uvedení na trh a bez vazby na koupi nového výrobku. Jde-li však o baterie nebo akumulátory z vozidel, která jsou používána k podnikatelským účelům, nemusí výrobce nést náklady na zpětný odběr, dohodne-li se s konečným uživatelem na jiném způsobu financování. Stejný princip platí, pokud jde o zpětný odběr odpadních průmyslových baterií nebo akumulátorů (zde se použití k podnikatelským účelům předpokládá automaticky). Zpětný odběr je výrobce povinen zajistit pro odpadní průmyslové baterie a akumulátory stejného typu a určení, jaké uvedl na trh, a to

bez ohledu na jejich chemické složení, bez ohledu na datum jejich uvedení na trh a bez vazby na koupi nového výrobku.

V případě odpadních automobilových baterií nebo akumulátorů předpokládá navrhovaný zákon možnost zpětného odběru také od provozovatele zařízení ke zpracování vozidel s ukončenou životností, neboť automobilové baterie nebo akumulátory mohou být sbírány také v rámci sběru vozidel s ukončenou životností a je žádoucí, aby tyto baterie a akumulátory mohly být následně zpracovány v rámci systémů výrobců. Jde o výjimku z principu, že zpětný odběr výrobků s ukončenou životností zajišťuje výrobce pro konečné uživatele. Uvedená možnost ovšem nevylučuje odevzdání odpadní automobilové baterie nebo akumulátoru místo do systému zpětného odběru přímo osobě oprávněné k jejich převzetí podle zákona o odpadech, což výslovně umožňuje odstavec 4.

Na rozdíl od přenosných baterií a akumulátorů nejsou pro automobilové a průmyslové baterie a akumulátory stanoveny závazné cíle zpětného odběru, z tohoto důvodu jsou zde stanoveny menší nároky na hustotu sítě míst zpětného odběru a tyto odpadní baterie a akumulátory je možné odevzdat kromě místa zpětného odběru i osobě oprávněné k jejich převzetí podle zákona o odpadech. Stanovením povinnosti výrobce zřídit veřejné místo zpětného odběru v každé obci s pověřeným obecním úřadem a v případě územně členěných statutárních měst v každém městském obvodu nebo městské části dochází ke zmírnění požadavků oproti dosavadní právní úpravě v zákoně o odpadech, kdy výrobce musel zřídit místo zpětného odběru pro odpadní automobilové baterie nebo akumulátory v každé obci, městském obvodu nebo městské části, kde byly automobilové baterie a akumulátory, které uváděl na trh, prodávány. To znamenalo povinné zřízení místa zpětného odběru v podstatě v každé obci v ČR, což se nejeví pro účely zpětného odběru automobilových baterií a akumulátorů jako potřebné a přiměřené. V případě průmyslových baterií a akumulátorů nestanoví zákon dokonce žádné požadavky na hustotu sběrné sítě.

Z obdobných důvodů není zákonem ani vyžadováno, aby výrobce plnil své povinnosti v individuálním nebo solidárním systému poskytoval při uvedení automobilové nebo průmyslové baterie nebo akumulátoru na trh kauci podle § 31 jako v případě přenosných baterií a akumulátorů. Pro zavedení této výjimky je významná i skutečnost, že automobilové a průmyslové baterie a akumulátory mají jako odpad obvykle ekonomicky významnou hodnotu, a ze strany zpracovatelů odpadů je o ně zájem.

K § 88

S cílem zaručit pro konečné uživatele dostatečně hustou sběrnou síť pro přenosné baterie a akumulátory a v souladu s článkem 8 odst. 1 písm. b) směrnice 2006/66/ES je povinnost výrobců zřizovat místa zpětného odběru u posledních prodejců doplněna povinností posledních prodejců zpětně odebírat odpadní přenosné baterie a akumulátory od konečného uživatele v určitých případech i tehdy, pokud u nich výrobce místo zpětného odběru nezřídil. Poslední prodejce je povinen zpětně odebírat odpadní přenosné baterie a akumulátory bez nároku na úplatu, bez ohledu na výrobní značku, bez ohledu na datum uvedení na trh a bez vazby na koupi nového výrobku, a to v případě, že se jedná o posledního prodejce, jehož

ekonomická činnost je uvedena v příloze č. 4, nebo pokud umožní odevzdání odpadních přenosných baterií a akumulátorů. Poslední prodejci podle přílohy č. 4 musejí tedy vždy zpětně odebrat odpadní přenosné baterie a akumulátory s tím, že případně mohou po výrobci požadovat, aby u nich zřídil místo zpětného odběru [§ 85 odst. 2 písm. c)].

Navrhovaný zákon dále stanoví povinnosti při informování konečných uživatelů o možnostech odevzdání odpadních baterií a akumulátorů, a to posledním prodejcům jakýchkoliv baterií nebo akumulátorů, nejen přenosných. Zřídil-li výrobce u posledního prodejce místo zpětného odběru, má informační povinnost podle § 15 odst. 2 písm. g).

K § 89

Ustanovení upravuje povinnosti výrobců baterií a akumulátorů, pokud jde o zajištění zpracování, využití nebo odstranění zpětně odebraných odpadních baterií a akumulátorů. Výrobce musí zajistit, aby zpracování odpadních baterií a akumulátorů probíhalo v zařízeních používajících tzv. nejlepší dostupné techniky tak, jak jsou definovány zákonem o integrované prevenci. Cílem je, aby odpadní baterie a akumulátory byly zpracovávány na vysoké technologické úrovni zaručující maximální účinnost v případě procesů recyklace a minimální negativní dopady na životní prostředí. V souladu se směrnicí 2006/66/ES navrhovaný zákon přímo stanoví, jaké minimální recyklační účinnosti procesů recyklace musí zařízení zpracovávající odpadní baterie a akumulátory dosahovat (tyto požadavky stanovuje příloha č. 5). Pravidla pro výpočet recyklační účinnosti procesů recyklace odpadních baterií a akumulátorů stanoví přímo použitelný předpis EU – nařízení Komise (EU) č. 493/2012, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro výpočet recyklační účinnosti procesů recyklace odpadních baterií a akumulátorů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/66/ES.

Konečné využití či odstranění odpadních baterií a akumulátorů je výrobce povinen zajistit nejpozději do konce kalendářního roku následujícího po roce, v němž byly zpětně odebrány. Tím má být zamezeno nadměrnému kumulování odpadních baterií a akumulátorů, s nímž mohou být spojena rizika pro životní prostředí.

V souladu s článkem 14 směrnice 2006/66/ES stanovuje zákon zákaz skládkování a spalování všech odpadních baterií a akumulátorů s některými výjimkami pro odpadní přenosné baterie a akumulátory a pro odpad, který vznikl zpracováním a recyklací odpadních baterií nebo akumulátorů.

K § 90

Povinnosti zpracovatelů odpadních baterií a akumulátorů vycházejí ze směrnice 2006/66/ES. Tyto povinnosti se vztahují na všechny zpracovatele odpadních baterií a akumulátorů, tedy nejen na ty, kteří jsou součástí systémů výrobců. Zpracovávat odpadní baterie a akumulátory je možné pouze v zařízení určených pro nakládání s tímto druhem odpadu na základě

povolení krajského úřadu podle zákona o odpadech. Nad rámec obecných povinností podle zákona o odpadech musí zpracovatel odpadních baterií a akumulátorů dodržovat další podmínky – dosáhnout minimální recyklační úrovně procesů recyklace, plnit požadavky na soustředování a skladování odpadních baterií a akumulátorů a vyjmout z odpadních baterií a akumulátorů všechny kapaliny a kyseliny. V případě využití výjimky pro spalování odpadních přenosných baterií nebo akumulátorů musí zpracovatel průkazně doložit důvody pro takový postup. Za průkazné doložení nezbytnosti důvodů pro použití výjimky se považuje písemný doklad od původce odpadních baterií a akumulátorů (např. kolektivního systému či výrobce, který provedl zpětný odběr případně zařízení na třídění odpadních baterií a akumulátorů) o tom, že před jejich zpracováním nebylo možné vizuálně určit jejich elektrochemický typ, jejich značku nebo obsahují kovové lithium. Dále je možné předložit doklad od orgánu Celní správy ČR o stažení z trhu na základě jiného právního předpisu.

K § 91 a 92

Navrhovaný zákon přináší v hlavě III dílu 3 ve srovnání s dosavadními ustanoveními zákona o odpadech (§ 38a a násl.) ucelenou právní úpravu zpětného odběru odpadních pneumatik. Na tom nic nemění skutečnost, že oproti dílům 1 a 2 věnovaným elektrozařízením a bateriím a akumulátorům jde o méně obsáhlou úpravu, neboť oblast zpětného odběru pneumatik není harmonizována na úrovni EU a okruh vztahů vyžadujících zákonnou regulaci je v tomto případě užší.

Navrhovaná právní úprava se vztahuje na všechny pneumatiky tak, jak jsou vymezeny v § 3 odst. 1 písm. e), a to bez ohledu na jejich rozměry a použití (osobní či nákladní automobily, pracovní stroje atd.) a bez ohledu na to, zda jsou na trh uváděny samostatně nebo jako součást či příslušenství vozidel nebo jiných funkčních celků. Zákon se vztahuje rovněž na protektorované pneumatiky, což jsou použité pneumatiky, které jsou pomocí metody protektorování (studené či teplé) renovovány tak, že na obroušenou pneumatiku (kostru) je nanesen nový kaučukový materiál. Na protektorovanou pneumatiku, přestože jde o použitý výrobek, je v navrhovaném zákoně nahlíženo jako na nový vybraný výrobek, jehož výrobce má povinnosti stanovené tímto zákonem. V souvislosti s tím je pro účely tohoto dílu, resp. zvláštní povinnosti podle § 107 odst. 2, definován pojem výrobce protektorovaných pneumatik, jímž se rozumí podnikatel, který v České republice provádí protektorování pneumatik a bez ohledu na způsob prodeje, včetně použití prostředků komunikace na dálku, uvádí protektorované pneumatiky na trh. Jsou-li na trh v České republice uváděny protektorované pneumatiky vyrobené v zahraničí, je jejich výrobcem osoba podle § 3 odst. 1 písm. l), tedy podnikatel, který je na tuzemský trh v rámci své podnikatelské činnosti uvedl.

Úroveň zpětného odběru je podle dosavadní právní úpravy v zákoně o odpadech počítána ve vztahu k množství pneumatik uvedených povinnou osobou (výrobcem) na trh v témže kalendářním roce, za který je bráno množství zpětně odebraných pneumatik. Tento způsob výpočtu však povinným osobám komplikuje plánování výdajů na plnění povinností zpětného odběru a zpracování odpadních pneumatik na následující období. Z toho důvodu je navrhováno, aby se úroveň zpětného odběru počítala stejným způsobem jako v případě baterií

a akumulátorů, tedy ve vztahu k průměrné roční hmotnosti pneumatik uvedených na trh v posledních třech kalendářních letech.

K § 93

Protektorování pneumatik je z hlediska hierarchie odpadového hospodářství žádoucím postupem, neboť díky němu mohou být pneumatiky opětovně použity. Jsou-li tímto způsobem obnovovány pneumatiky, které byly před tím zpětně odebrány nebo sebrány jako odpad, jde vlastně o přípravu k opětovnému použití jako jeden z možných ekologických způsobů využití odpadu. Protektorovaná pneumatika je poté opětovně použita a po ukončení její (prodloužené, resp. obnovené) životnosti je třeba zajistit její zpětný odběr a využití v souladu s tímto zákonem. Vzhledem k tomu, že k protektorování jsou zpravidla využívány pneumatiky, které byly zpětně odebrány a pro které tedy již jejich původní výrobce splnil své povinnosti stanovené zákonem, měl by jejich další zpětný odběr a využití zajistit ten, kdo je vyrobil a uvedl na trh za účelem jejich dalšího, opětovného použití.

Podle navrhované právní úpravy tedy bude mít výrobce protektorovaných pneumatik stejné povinnosti jako výrobce nových pneumatik, tedy zejména povinnost zajistit pro tyto pneumatiky po ukončení jejich životnosti zpětný odběr a následné využití. Na rozdíl od doposud zastávaného výkladu zákona o odpadech má povinnosti výrobce, dle navrhovaného ustanovení, výrobce protektorovaných pneumatik ve vztahu ke všem protektorům vyrobeným a uvedeným na tuzemský trh a nikoliv pouze ve vztahu k protektorovaným pneumatikám na kostrách dovezených nebo dodaných k protektorování ze zahraničí. Toto rozlišování se jeví jako neopodstatněné. Navíc při uvedeném výkladu vznikaly nesrovnalosti v evidenci v případě protektorovaných pneumatik vyrobených z koster nabytých v tuzemsku, za něž odpovídala původní povinná osoba. Tyto pneumatiky totiž byly již jednou započítány do úrovně zpětného odběru jako zpětně odebrané a následně, po protektorování, aniž by byly zaneseny v evidenci na straně druhé – uvedeno na trh, jsou opět zpětně odebírány, což fakticky zkrseluje plnění cílů zpětného odběru.

Nad rámec obecných povinností výrobce pneumatik stanoví navrhovaný zákon výrobcům protektorovaných pneumatik povinnost vést evidenci podle § 26 odst. 1 písm. a) pro protektorované pneumatiky zvlášť, jestliže zároveň uvádějí na trh i nové pneumatiky.

Nicméně v případě protektorů na kostrách sebraných v ČR v rámci zpětného odběru, kde byl poplatek na sběr a zpracování již uhrazen primárním výrobcem pneumatiky, byly náklady na sběr využity. Tuto část poplatku je proto nutné uhradit při dalším uvedení protektorované pneumatiky na trh opětovně. Není nutné hradit v rámci příspěvku též náklady na zpracování, neboť tyto dosud spotřebovány nebyly. Z tohoto důvodu je možné pro tuto skupinu výrobců, v případě, že plní své povinnosti v rámci kolektivního systému, stanovit specifické podmínky oproti běžným výrobcům. Tyto podmínky však musí být pro celou skupinu daných osob jednotné. Je například možné nastavit nižší poplatek za uvedení protektorované pneumatiky vyrobené na kostře sebrané v ČR na trh, umožnit odběr použitelných pneumatik ze systému sběru kolektivního systému a to jak přímo, tak výkupem.

Navrhovaná právní úprava nedopadá na pneumatiky, které byly předány zákazníkem přímo výrobcí protektorů a tomuto zákazníkovi jsou opět po provedení protektorování vráceny. V tomto případě se na protektorování nahlíží jako na službu prováděnou na cizí věci, kdy nedochází k uvedení protektorované pneumatiky na trh. Tyto pneumatiky jsou před protektorováním mimo evidenci zpětného odběru.

K § 94

Výrobcům ukládá navrhovaný zákon povinnosti informovat konečné uživatele o zpětném odběru odpadních pneumatik, aby bylo dosaženo vysoké úrovně zpětného odběru a naplněny cíle právní úpravy, pokud jde o zajištění ochrany životního prostředí. Tyto povinnosti plní výrobce prostřednictvím posledních prodejců, tedy při koupi výrobku, a to písemně a na vlastní náklady.

Na výrobce pneumatik jsou kladeny menší nároky, pokud jde o informování konečného uživatele o zpětném odběru, než na výrobce elektrozařízení a výrobce baterií nebo akumulátorů. Výrobce pneumatik zajistí informování konečných uživatelů o požadavku, aby odpadní pneumatiky nebyly odstraňovány jako netříděný komunální odpad, ale byly předávány na místech k tomu určených, a dále o způsobu zajištění zpětného odběru.

K § 95

Zákon ukládá výrobcům pneumatik povinnost zajistit na vlastní náklady zpětný odběr odpadních pneumatik od konečných uživatelů, a to bez ohledu na výrobní značku, bez ohledu na datum uvedení na trh, bez vazby na koupi nového výrobku a bez nároku na úplatu. Výrobce má dále povinnost dosáhnout minimální úrovně zpětného odběru stanovené v příloze č. 2. Jedině tak lze motivovat výrobce k zavedení funkčních systémů zpětného odběru. Bylo zvoleno postupné zvyšování minimální úrovně zpětného odběru ze současných 35 % až k cílovým 80 %. Cílový stav by měl zabezpečit téměř úplný zpětný odběr odpadních pneumatik, jelikož opotřebením pneumatik v průběhu životnosti je cca 10 – 15 % hmotnosti. Cílový stav lze považovat za dosažitelný, protože v současné době, kdy je zavedena povinná minimální úroveň zpětného odběru pouze 35 %, se v rámci celé ČR celková úroveň zpětného odběru pohybuje okolo 70 %.

Navrhovaný zákon stanoví nově pro zpětný odběr odpadních pneumatik minimální požadavky a kritéria pro vytvoření dostatečně husté sítě míst zpětného odběru zřizované výrobcem.

Podmínka dostupnosti míst zpětného odběru pro konečného uživatele je dle odstavce 2 písm. a) definována podle územních celků a optimalizována dle velikosti obcí v rámci ČR. Záměrem je koncentrovat obligatorně zřizovaná veřejná místa zpětného odběru do míst, kde zpětný odběr bude skutečně efektivní a bude dosahovat určité minimální výtěžnosti. Výrobce pneumatik bude povinen zřídit veřejné místo zpětného odběru v každé obci s pověřeným obecním úřadem a v případě územně členěných statutárních měst v každém městském obvodu nebo městské části.

Ustanovení odstavce 2 písm. b) představuje faktickou podporu obcí nesplňujících kritéria podle písmene a) v podobě možnosti žádat výrobce o zřízení veřejného místa zpětného odběru na jejich území. V kombinaci s možností zajištění zpětného odběru prostřednictvím obecního systému nakládání s komunálním odpadem (§ 14) lze docílit úspory nákladů z obecního rozpočtu na zpětný odběr a nakládání s odpadními pneumatikami. Vzhledem k vysokým nákladům na zpětný odběr odpadních pneumatik však navrhovaný zákon umožňuje výrobcí požadavek obce na zřízení místa zpětného odběru odmítnout v případě, že ve vzdálenosti do 10 km výrobce zřídil jiné veřejné místo zpětného odběru. Bez této výjimky by stanovený požadavek představoval pro výrobce nadměrnou ekonomickou zátěž při stejné výtěžnosti zpětného odběru.

V případě, že v obci nebude zřízeno místo zpětného odběru, umožní navrhovaný zákon obci sbírat odpadní pneumatiky v rámci svého systému nakládání s komunálním odpadem a dále s nimi nakládat jako s odpadem (v tomto případě se nejedná o zpětný odběr). Obec však musí nejprve marně výrobce žádat, aby na jejím území místo zpětného odběru zřídil, pokud výrobce takovou povinnost podle odstavce 2 má. Jde o určité nouzové řešení pro obce, aby mohly předcházet nelegálnímu odkládání odpadních pneumatik v případech, kdy výrobce zpětný odběr odpadních pneumatik na jejich území nezajistí.

Odpadní pneumatiky smí konečný uživatel předat pouze na místo zpětného odběru, provozovateli zařízení ke sběru nebo zpracování vozidel s ukončenou životností nebo na místo určené obcí, pokud v souladu s tímto zákonem takové místo určila.

K § 96

Ustanovení § 96 stanovuje povinnosti výrobců a zpracovatelů ve vztahu ke zpracování a využití odpadních pneumatik. Základní povinností výrobce je zajistit na vlastní náklady využití všech odpadních pneumatik, které zpětně odebral. Vzhledem k dostupnosti technologií materiálového využití odpadních pneumatik navrhovaný zákon v souladu s hierarchií odpadového hospodářství nedovoluje odstraňování odpadních pneumatik spalováním, ani ukládáním na skládky všech skupin. Konečné využití odpadních pneumatik je výrobce povinen zajistit nejpozději do konce kalendářního roku následujícího po roce, v němž byly zpětně odebrány. Tím má být zamezeno nadměrnému kumulování odpadních pneumatik, s nímž mohou být spojena rizika pro životní prostředí.

Zpracovávat odpadní pneumatiky je možné pouze v zařízení určeném pro nakládání s tímto druhem odpadu na základě povolení krajského úřadu podle zákona o odpadech.

K § 97

Navrhovaný zákon, obdobně jako současný zákon o odpadech, stanoví, že výrobce, distributor a poslední prodejce jsou povinni uvádět při prodeji pneumatik odděleně náklady na zpětný odběr, zpracování a využití odpadních pneumatik (tzv. viditelný recyklační příspěvek na účetním dokladu). Oproti dosavadní právní úpravě se však doplňuje omezení pro výši odděleně uváděných nákladů, které nesmějí převyšovat náklady známé výrobcí při uvedení

pneumatiky na trh. V případě, že výrobce plní své povinnosti v kolektivním systému, určují se tyto náklady dle příspěvku odváděného provozovateli kolektivního systému. Dále je výslovně stanoveno, že tyto náklady musí být uváděny v konkrétní výši připadající na 1 kus prodávané pneumatiky.

Smyslem uvedeného opatření je informování konečného uživatele o tom, že má nárok na bezplatný zpětný odběr na konci životnosti výrobku. Konečný uživatel bude mít také povědomí o tom, že tuto službu uhradil, a bude ji od výrobců a posledních prodejců vyžadovat. Toto opatření by mělo mimo jiné přispět ke snížení množství odpadních pneumatik odkládaných mimo místa zpětného odběru.

K § 98

Navrhovaný zákon nově řeší problematiku přeshraniční přepravy použitých pneumatik, a to obdobně jako v případě elektrozařízení s tím rozdílem, že u pneumatik odpadá nutnost úpravy ověřování funkčnosti a bezpečnosti použití. Smyslem této právní úpravy je zamezit přeshraniční přepravě použitých pneumatik, které nejsou přepravovány jako odpad, ale ve skutečnosti jím jsou. Odpadní pneumatiky jsou takto nejčastěji nelegálně vyváženy z Evropy do rozvojových zemí, kde je s nimi nakládáno způsoby nevyhovujícími evropským standardům ochrany životního prostředí.

Držitel je při přeshraniční přepravě použitých pneumatik povinen prokázat na požádání kontrolním orgánům, že přepravované pneumatiky nejsou odpadem. K tomu slouží především předepsané dokumenty, které musí být při přepravě k dispozici celním úřadům a ČIŽP. Jedná se o kopii daňového dokladu podle zákona o dani z přidané hodnoty a kopii příslušné smlouvy (typicky kupní), v níž musí být uvedeno, že pneumatiky jsou určeny k přímému opětovnému použití, a prohlášení držitele, že přepravované pneumatiky nejsou odpadem. Dalším požadavkem, který navrhovaná právní úprava klade na přeshraniční přepravu použitých pneumatik, je zajištění a uspořádání nákladu tak, aby nedošlo ke znehodnocení pneumatik pro přímé opětovné použití. Ze způsobu uložení pneumatik lze dovozovat, zda mohou být určeny k opětovnému použití, či zda je jejich opětovné použití v důsledku jejich znehodnocení vyloučeno (např. pneumatiky vpasované do sebe).

Navrhovaný zákon dále stanoví kritérium míry opotřebení pneumatik, podle kterého se posoudí, zda v případě přeshraniční přepravy mohou pneumatiky sloužit k přímému opětovnému použití. Opotřebení pneumatik může dosahovat pouze takové míry, aby pneumatiky splňovaly požadavky stanovené na výbavu vozidla při provozu na pozemních komunikacích v České republice vyhláškou č. 341/2014 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích. Toto kritérium ovšem platí pouze pro účely tohoto zákona a nejsou jím dotčeny podmínky provozu na pozemních komunikacích stanovené zvláštními právními předpisy.

Jestliže nejsou stanovené požadavky splněny, uplatní se nevyvratitelná právní domněnka, že přepravované pneumatiky jsou odpadními pneumatikami a jejich přeprava je nedovolenou

přepravou odpadů podle přímo použitelného právního předpisu EU o přepravě odpadů [nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů].

Podmínka nezbytnosti předložení výše uvedených dokladů pro realizaci přeshraniční přepravy použitých pneumatik je z hlediska principu volného pohybu zboží v tomto případě přiměřená a nezbytná.

K § 99 a 100

Vymezení rozsahu věcné působnosti a definice dalších pojmů, které se bezprostředně vztahují k dílu 4 hlavy III, vycházejí jednak ze směrnice 2000/53/ES o vozidlech s ukončenou životností a dále z potřeby komplexní úpravy nakládání s vozidly s ukončenou životností. Nad rámec směrnice upravuje navrhovaný zákon především nakládání s tzv. ostatními vozidly s ukončenou životností. Rozsahu působnosti směrnice odpovídá vymezení pojmu vybrané vozidlo, zatímco ostatním vozidlem se rozumí jakékoliv jiné silniční motorové vozidlo podle právních předpisů upravujících podmínky provozu vozidel na pozemních komunikacích, které není vybraným vozidlem. Do kategorie vybraných vozidel spadají zejména běžné osobní automobily a nákladní automobily s maximální hmotností nepřevyšující 3,5 tuny.

Opuštěné vozidlo je vymezeno obdobně jako vrak podle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění zákona č. 268/2015 Sb., s tím rozdílem, že navrhovaným zákonem bude řešeno odstraňování takových vozidel nacházejících se mimo pozemní komunikace, pokud mohou poškodit nebo ohrozit životní prostředí nebo zdraví lidí nebo narušit estetický vzhled obce, přírody nebo krajiny. Vyňata jsou vozidla nacházející se na pozemních komunikacích, neboť při jejich odstranění se postupuje podle zákona o pozemních komunikacích.

Převážná část vybavení interiéru vozidla nejde z důvodu rozmanitosti vybavení jednotlivých vozidel blíže specifikovat, avšak pro potřeby tohoto zákona se převážnou částí rozumí větší část než polovina vybavení kabiny vozidla.

K § 101

V případě vozidel se rozšířená odpovědnost výrobce uplatní pouze v omezeném rozsahu. Výrobce má podle navrhovaného zákona pouze povinnosti, které pro něj vyplývají ze směrnice 2000/53/ES. Mezi tyto povinnosti patří zejména hrazení nákladů nebo jejich podstatné části nebo zajištění bezplatného odběru, pokud by převzetí vybraného vozidla s ukončenou životností bylo pro konečného uživatele zpoplatněno v důsledku toho, že má nulovou nebo zápornou tržní hodnotu. Pro tento případ je výrobce povinen zřídit přiměřeně dostupnou síť sběrných míst. Za přiměřeně dostupnou síť sběrných míst se pro účel tohoto zákona lze považovat takovou vzdálenost pro konečného uživatele, která by nepřesáhla přibližně 50 km od jeho bydliště. Toto by mělo zajistit rovnoměrné rozmístění sběrných míst v rámci celé ČR.

Výrobce je dále povinen informovat zpracovatele o správném postupu demontáže a zpracování vybraných vozidel s ukončenou životností, které uvádí na trh. Některé informace

o vybraných vozidlech v souvislosti s ukončením jejich životnosti musí výrobce zpřístupnit také konečným uživatelům, a to ve formě propagačních materiálů.

K § 102

Navrhovaný zákon stanovuje povinnosti při zbavování se vozidel s ukončenou životností a některé další povinnosti při držení a přechovávání vozidel s ukončenou životností a při nakládání s ostatními vozidly s ukončenou životností. Základní povinností každého, kdo se zbavuje vozidla s ukončenou životností nebo jeho části, je předat tyto pouze osobě oprávněné ke sběru vozidel s ukončenou životností. Tím není dotčena možnost odevzdat samostatně ty části vozidla s ukončenou životností, které jsou elektrozařizováním, baterií nebo akumulátorem nebo pneumatikou, ke zpětnému odběru v rámci příslušných systémů výrobců těchto vybraných výrobků. Naplňuje-li vozidlo ještě před předáním oprávněné osobě definiční kritéria odpadu podle zákona o odpadech, je vlastník takového vozidla s ukončenou životností povinen umístit je na místo, kde nepoškodí nebo neohrozí životní prostředí nebo zdraví lidí a nenaruší estetický vzhled obce, přírody nebo krajiny. Totéž platí i pro podstatné části vozidla s ukončenou životností. Na porušení této povinnosti navazuje právní úprava odstranění opuštěného vozidla v § 103.

Navrhovaný zákon dále stanoví, že nikdo nesmí bez povolení provozu zařízení ke sběru nebo zpracování vozidel s ukončenou životností držet nebo přechovávat více než tři vybraná vozidla s ukončenou životností, která nejsou evidována v registru silničních vozidel. Důvodem tohoto omezení je snaha zabránit obcházení či porušování tohoto zákona v případech, kdy dochází fakticky ke sběru či zpracování vozidel s ukončenou životností bez patřičného povolení. Výjimkou nejsou případy přechovávání zjevně nepojízdných vozidel na soukromých pozemcích a jejich nekvalifikované demontáže, s čímž jsou spojena značná rizika pro zdraví lidí a životní prostředí (např. v důsledku kontaminace půdy a podzemních vod unikajícími provozními kapalinami). Výjimku z tohoto zákazu tvoří osoby, které nabývají vozidla s ukončenou životností ze zákona nebo správním rozhodnutím. Takové osoby jsou například obce vykonávající odtahy opuštěných vozidel či vraků, hasiči, kteří shromažďují automobily pro nácvik, Policie ČR shromažďující na svých parkovištích auta z trestné činnosti nebo po dopravních nehodách, exekutoři shromažďující zabavená auta, orgány Celní správy České republiky shromažďující neproclená auta, soudy shromažďující auta v soudní úschově.

Výše uvedené však neplatí pro historická vozidla, vozidla testovaná na historickou původnost a vozidla starší 40 let, jejichž uchovávání je odůvodněno sběratelskými účely nebo mají díly z nich pocházející sloužit pro účely renovace vozidla, které bude registrováno jako historické. Smyslem této výjimky je umožnit sběratelům historických vozidel výkon jejich zájmové činnosti, aniž by docházelo k porušování právních předpisů.

Navrhovaný zákon umožňuje vlastníkům ostatních vozidel s ukončenou životností, aby tato vozidla sami zpracovali v souladu se zákonem o odpadech a zvláštními právními předpisy na ochranu životního prostředí a veřejného zdraví. Vlastník ostatního vozidla s ukončenou životností však v takovém případě musí mít povolení provozu zařízení pro nakládání s odpady

vydané příslušným krajským úřadem podle zákona o odpadech, neboť touto činností dochází ke zpracování odpadů. Této možnosti mohou využít například velcí provozovatelé autodopravy, zemědělské podniky atp. Nevyužije-li vlastník této možnosti, je povinen zbavit se ostatního vozidla s ukončenou životností jeho předáním osobě oprávněné ke sběru vozidel s ukončenou životností.

K § 103

Navrhovaným zákonem je upraven postup směřující k odstranění opuštěného vozidla – vozidla zjevně technicky nezpůsobilého k provozu na pozemních komunikacích, které se nachází mimo pozemní komunikaci na místě, kde může poškodit nebo ohrozit životní prostředí nebo zdraví lidí nebo kde narušuje estetický vzhled obce, přírody nebo krajiny. Tento postup spočívá v zásadě v umožnění vlastníkov, aby opuštěné vozidlo sám odstranil, a v případě jeho nečinnosti odstranění opuštěného vozidla příslušným obecním úřadem na náklady vlastníka jeho předáním ke zpracování jako vozidla s ukončenou životností. Vzhledem k tomu, že v některých případech není možná identifikace opuštěného vozidla nebo jeho vlastníka, postačí v takových případech zveřejnit výzvu k odstranění opuštěného vozidla na úřední desce obecního úřadu. Zákon umožní rovněž bezodkladné přemístění opuštěného vozidla na vybrané parkoviště, pokud takové vozidlo bezprostředně ohrožuje životní prostředí nebo zdraví lidí (např. v důsledku unikajících provozních kapalin).

K § 104 a 105

Ustanovením § 104 je stanoveno, kdo je oprávněn převzít vozidlo s ukončenou životností a kdo je oprávněn vozidlo s ukončenou životností zpracovat. Uvedené činnosti lze vykonávat pouze v zařízeních k tomu určených, která jsou provozována na základě povolení vydaného krajským úřadem podle zákona o odpadech.

Zákon rozlišuje mezi provozovateli zařízení, kteří mohou provádět pouze sběr vozidel s ukončenou životností, a zpracovateli, kteří jsou kromě zpracování vždy současně oprávněni ke sběru vozidel s ukončenou životností (resp. zařízení ke zpracování vozidel s ukončenou životností je vždy zároveň zařízením ke sběru vozidel s ukončenou životností). Toto rozlišování souvisí s vymezením povinností při sběru a při zpracování vozidel s ukončenou životností (§ 106 a 107).

Přestože navrhovaný zákon stanoví provozovatelům zařízení ke sběru nebo zpracování vozidel s ukončenou životností řadu specifických povinností, neupravuje samostatně vydávání povolení provozu těchto zařízení, neboť pro tyto účely lze využít obecnou právní úpravu v zákoně o odpadech pouze s některými odchylkami v § 105. Povolovací režim by měl být v případě vozidel s ukončenou životností a jiných odpadů pokud možno co nejvíce jednotný.

Jestliže žadatel žádá o vydání povolení provozu zařízení pouze ke sběru vozidel s ukončenou životností a není již současně zpracovatelem (provozovatelem jiného zařízení ke zpracování vozidel s ukončenou životností), musí k žádosti o vydání povolení přiložit smlouvu o přijímání vozidel s ukončenou životností se zpracovatelem. Smyslem tohoto požadavku je

zabezpečit, že všechna sebraná vozidla s ukončenou životností budou následně zpracována v souladu s tímto zákonem.

Specificky pro zařízení ke sběru vozidel s ukončenou životností a zařízení ke zpracování vozidel s ukončenou životností bude stanoven obsah provozního řádu, a to vyhláškou vydanou na základě tohoto zákona.

V případě, že zařízení slouží zároveň ke sběru nebo zpracování jiných odpadů než vozidel s ukončenou životností, musí být s těmito odpady nakládáno na oddělených plochách a musí být vedena oddělená evidence odpadů.

K § 106 a 107

V § 106 jsou stanoveny povinnosti provozovatele zařízení ke sběru vozidel s ukončenou životností nad rámec obecných povinností podle zákona o odpadech. Provozovatel zařízení ke sběru vozidel s ukončenou životností musí převzít veškerá vozidla s ukončenou životností a jejich části. Pokud vozidla s ukončenou životností obsahují všechny podstatné části a neobsahují jiný odpad, musí být převzetí pro konečného uživatele zdarma.

Provozovatel zařízení ke sběru vozidel s ukončenou životností musí dále po ověření shody v identifikačním čísle VIN vystavit bezplatně potvrzení o převzetí vozidla s ukončenou životností nebo neúplného vozidla. Toto potvrzení nelze vystavit v případě, že jsou předávány pouze takové části vozidla, které nelze označit alespoň za neúplné vozidlo tak, jak je vymezeno v § 100 písm. k).

Provozovatel zařízení ke sběru vozidel s ukončenou životností musí plnit i další povinnosti, jako například znehodnotit identifikační číslo VIN, soustřeďovat a skladovat vozidla s ukončenou životností v souladu s požadavky stanovenými prováděcím právním předpisem, pořizovat fotodokumentaci přijímaných vozidel s ukončenou životností atd. Provozovatel zařízení ke sběru vozidel s ukončenou životností musí po provedení příslušných operací a splnění stanovených povinností předat vozidlo s ukončenou životností pouze zpracovateli, pokud jím sám není. Provozovatel zařízení ke sběru vozidel s ukončenou životností nesmí provádět žádné demontážní práce vyjma odpojení baterie a znehodnocení VIN kódu.

Ustanovení § 107 stanoví povinnosti zpracovatele vozidel s ukončenou životností nad rámec obecných povinností podle zákona o odpadech při demontáži a zpracování vozidel s ukončenou životností. Tyto povinnosti vycházejí ze směrnice 2000/53/ES, přičemž konkrétní technické požadavky na demontáž a zpracování vozidel s ukončenou životností budou stanoveny prováděcím právním předpisem. Zpracovatel je rovněž v souladu s uvedenou směrnicí povinen zajistit v každém kalendářním roce splnění cílů pro opětovné použití, využití a recyklaci z průměrné hmotnosti všech převzatých vybraných vozidel s ukončenou životností.

Zpracovatel vozidla s ukončenou životností je nad rámec zákona o odpadech povinen provést alespoň demontáž podstatné části vozidla, s výjimkou demontáže karoserie, nebo vozidlo s ukončenou životností předat dalšímu zpracovateli. V případě, že zpracovatel předává dále vozidlo s ukončenou životností dále na drtící zařízení, není nutné demontovat kovové podstatné části, s výjimkou katalyzátoru, které budou odděleny během drcení.

V návaznosti na plnění stanovených cílů pro opětovné použití je zpracovatelům vozidel s ukončenou životností daná mimo jiné povinnost demontovat, soustřeďovat a skladovat opětovně použitelné díly tak, aby je bylo možné v maximální míře opětovně použít nebo za tímto účelem předat jiné osobě. Ustanovení vede k povinnosti provádět demontáž použitelných dílů, po kterých je na trhu poptávka, a jsou reálně opětovně použitelné tak, aby nedocházelo k jejich znehodnocení/poškození jak při demontáži, tak během procesu skladování.

Povinnost vést průběžnou evidenci o odpadech a způsobech nakládání s nimi a zasílat příslušnému správnímu úřadu hlášení o druzích a množství odpadů a o způsobech nakládání s nimi je zvláště zakotvena v navrhovaném zákoně, přestože je stanovena i zákonem o odpadech, a to z toho důvodu, že rozsah a způsob vedení průběžné evidence a ohlašování odpadů bude upraven pro zařízení ke sběru nebo zpracování vozidel s ukončenou životností samostatně vyhláškou vydanou k provedení navrhovaného zákona (obdobně je tato problematika dnes součástí vyhlášky č. 352/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s autovraky).

K § 108

Ke kontrole plnění požadavků tohoto zákona ve vztahu k vozidlům s ukončenou životností je nutné vytvořit informační systém, do kterého budou všechny zainteresované subjekty přistupovat a vkládat stanovené údaje: výrobci údaje nezbytné pro demontáž, krajské úřady údaje o vydaných povoleních provozu zařízení ke sběru nebo zpracování vozidel s ukončenou životností, provozovatelé zařízení ke sběru vozidel s ukončenou životností informace o převzatých vozidlech s ukončenou životností a o osobách, od kterých byla vozidla s ukončenou životností převzata, a zpracovatelé údaje o postupu zpracování, produkci opětovně použitelných dílů a odpadů vzniklých při zpracování vozidel s ukončenou životností, tak aby bylo zřejmé, zda byly splněny cíle stanovené směrnicí 2000/53/ES. Informační systém pro vedení informací o vozidlech s ukončenou životností vznikne rozšířením dosavadního informačního systému sledování toků vybraných autovrakov.

Informační systém bude částečně veřejně přístupný způsobem umožňujícím dálkový přístup, pokud jde o základní informace o zařízeních ke sběru nebo zpracování vozidel s ukončenou životností a jejich provozovatelích, ostatní údaje budou přístupné pouze správním úřadům vykonávajícím státní správu na úseku předcházení vzniku odpadů z vybraných výrobků a nakládání s výrobky s ukončenou životností a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností pro účely zápisu skutečností do registru silničních vozidel.

K § 109

Vzhledem k tomu, že návrh zákona neumožňuje, aby vozidlo s ukončenou životností mohlo být předáno jiné osobě než zpracovateli, je nutné stanovit z tohoto pravidla výjimku, aby bylo možné legálně poskytovat vozidla s ukončenou životností subjektům, pro které jsou tato vozidla *de facto* jedinou možnou pomůckou pro nácvik či výuku jimi vykonávaných činností.

Vozidlo s ukončenou životností převzaté do zařízení ke zpracování vozidel s ukončenou životností a zbavené nebezpečných látek je možné na základě písemné smlouvy poskytnout k výcviku či výuce složkám integrovaného záchranného systému či školám v oborech souvisejících s konstrukcí a opravárenstvím automobilů. Vozidla s ukončenou životností musejí být po ukončení smluvených činností vrácena zpět zpracovateli.

K § 110

Navrhovaný zákon nově řeší problematiku přeshraniční přepravy použitých vozidel a jejich částí, a to obdobně jako v případě elektrozařízení s tím rozdílem, že u vozidel odpadá nutnost ověřování bezpečnosti použití, avšak je zde stále nutnost ověřování funkčnosti (technická prohlídka) a případná povinnost prokazovat opravitelnost vozidla. Smyslem této právní úpravy je zamezit přeshraniční přepravě použitých vozidel a jejich částí, které nejsou přepravovány jako odpad, ale ve skutečnosti jím jsou. Použitá vozidla a jejich části jsou takto nejčastěji nelegálně vyváženy z Evropy do rozvojových zemí, kde je s nimi nakládáno způsoby nevyhovujícími evropským standardům ochrany životního prostředí, a také je ohrožována bezpečnost silničního provozu.

Držitel je při přeshraniční přepravě použitých vozidel a jejich částí povinen prokázat na požádání kontrolním orgánům, že přepravované vozidlo či části vozidla nejsou odpadem. K tomu slouží především předepsané dokumenty, které musí být při přepravě k dispozici orgánům Celní správy České republiky a ČIŽP. Jedná se o technický průkaz s vyznačenou platnou technickou prohlídkou, kopii daňového dokladu podle zákona o dani z přidané hodnoty a kopii příslušné smlouvy (typicky kupní), v níž musí být uvedeno, že vozidlo je určeno k provozu na pozemních komunikacích a přepravované části jsou plně funkční, a také prohlášení držitele, že vozidlo nebo jeho části vozidla nejsou odpadem. Dalším požadavkem, který navrhovaná právní úprava klade na přeshraniční přepravu použitých vozidel a jejich částí, je zajištění a uspořádání nákladu tak, aby nedošlo ke znehodnocení přepravovaného zboží nebo aby nedošlo k únikům nebezpečných látek.

Jestliže nejsou stanovené požadavky splněny, či je vozidlo přepravováno jako „soubor náhradních dílů“, uplatní se nevyvratitelná právní domněnka, že přepravované použité vozidlo je vozidlem s ukončenou životností a jeho přeprava je nedovolenou přepravou odpadů podle přímo použitelného právního předpisu EU o přepravě odpadů [nařízení (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů].

Podmínka nezbytnosti předložení výše uvedených dokladů pro realizaci přeshraniční přepravy použitých pneumatik je z hlediska principu volného pohybu zboží v tomto případě přiměřená a nezbytná.

Prováděcí právní předpis stanoví náležitosti dokladu o opravitelnosti vozidla a o funkčnosti částí vozidla a kritéria pro posouzení opravitelnosti vozidla.

K § 111 - 117

Navržená úprava ponechává poplatek ve stejné výši jako je nastavena v současně platném zákoně o odpadech. Jsou tedy zpoplatněna vozidla neplnící ani emisní normu EURO 1 a to částkou 10 000 Kč, vozidla plnící alespoň normu EURO 1 částkou 5 000 Kč a vozidla EURO 2 částkou 3 000 Kč. Dle usnesení vlády ze dne 9. listopadu 2011 č. 819 se výše poplatku měla zvyšovat a uplatnit také na vozidla plnící emisní normu EURO 3. Z ekonomicko-sociálních důvodů nebylo nicméně usnesení vlády naplněno. Poplatek byl zaveden v roce 2009 a představuje nástroj ekonomické stimulace, kdy ekologicky šetrnější chování občana je od poplatku osvobozeno nebo je zatíženo poplatkem s nižší nominální hodnotou. Cílem tohoto poplatku je mimo jiné snížit dovoz ojetých vozidel do ČR a přeprodě starých vozidel, s jejichž provozem je spojena vyšší zátěž pro životní prostředí, a zároveň napomoci omlazování vozového parku u nás.

Poplatek se již nebude nadále nazývat poplatkem „na podporu sběru a zpracování autovraků“, neboť tento název často mátl konečné uživatele, kteří se domnívali, že mají nárok získat přinejmenším část poplatku zpět od zpracovatelů při předání vozidla, ačkoliv zpracovatelům nikdy žádný příjem z těchto poplatků nenáležel. Byla proto zvolena změna názvu, kdy nový název poplatku vhodněji vystihuje jeho podstatu.

Zvláštní důvod osvobození od placení poplatku oproti dosavadní právní úpravě je stanoven pro případ, kdy stát nabývá vozidla propadlá nebo zabraná v trestním, přestupkovém nebo jiném obdobném řízení. Jde především o případy, kdy je soudem uložen trest propadnutí věci podle § 70 trestního zákoníku, nebo kdy se vozidlo stane předmětem propadnutí nebo zabrání zboží podle § 295 nebo § 296 celního zákona. Za těchto okolností připadá vozidlo do vlastnictví státu automaticky, bez možnosti přijetí vozidla odmítnout, a proto se zaplacení poplatku jeví jako neopodstatněné, resp. poplatek zde nemůže plnit svůj účel uvedený výše.

Vybrané finanční prostředky z poplatku budou i nadále příjmem Státního fondu životního prostředí ČR a budou použity v souladu se zákonem o Státním fondu životního prostředí České republiky, což odpovídá současnému stavu v kontextu aktuálně platného zákona o odpadech.

K § 118 až 120

Vzhledem předpokládanému datu nabytí účinnosti zákona byla ustanovení o správních deliktech zpracována s ohledem na nový zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky

a řízení o nich. Tento zákon sjednocuje pod pojmem přestupek jak přestupky fyzických osob podle současného zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, tak jiné správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob a především obsahuje ucelenou obecnou úpravu zahrnující rovněž podmínky odpovědnosti za přestupek i ve vztahu k dosavadním jiným správním deliktům právnických osob a podnikajících fyzických osob, která je dosud (nejednotně) upravována ve zvláštních zákonech.

Ustanovení § 118 vymezuje skutkové podstaty přestupků (nepodnikajících) fyzických osob na úseku nakládání s výrobky s ukončenou životností. Nejčastějším protiprávním jednáním, kterého se může dopustit fyzická osoba je, že se zbaví výrobku s ukončenou životností nebo jeho části v rozporu s tímto zákonem. Dále jsou upraveny zvláštní skutkové podstaty přestupků fyzických osob týkajících se neoprávněného nakládání s vozidly s ukončenou životností.

Ustanovení § 119 vymezuje skutkové podstaty přestupků právnických a podnikajících fyzických osob. Značný počet skutkových podstat je dán velkým množstvím povinností stanovených tímto zákonem, které vzhledem ke svému významu musejí být vynutitelné, a současně požadavky na určité, přesné a jasné vyjádření skutkových podstat přestupků vyplývajících z obecné zásady *nullum crimen, nulla poena sine lege*.

Subjektem přestupků podle odstavce 1 a 2 jsou obecně právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, nicméně v případě některých skutkových podstat je subjekt konkretizován (např. provozovatel místa zpětného odběru nebo zpracovatel odpadních baterií nebo akumulátorů). Skutkové podstaty podle odstavce 1 písm. b) a d) se shodují se skutkovými podstatami přestupků fyzických osob obsažených v § 118 odst. 1 písm. a) a b). Oproti obdobným přestupkům fyzických osob jsou stanoveny vyšší sankce s ohledem na vyšší potenciální závažnost těchto protiprávních jednání v případě právnických a podnikajících fyzických osob.

Odstavec 3 upravuje skutkové podstaty přestupků, kterých se může jako zvláštní subjekt dopustit výrobce, pověřený zástupce nebo za podmínek stanovených v § 25 distributor porušením či nesplněním některé z povinností, které náležejí do velké skupiny povinností stanovených tímto zákonem výrobcí (např. označování vybraných výrobků, informování konečných uživatelů, zajištění zpětného odběru a zpracování výrobků s ukončenou životností atd.). V odstavci 4 jsou stanoveny skutkové podstaty přestupků, jejichž subjektem je poslední prodejce.

Odstavec 5 upravuje skutkové podstaty přestupků, jejichž subjektem je provozovatel kolektivního systému. Podle tohoto odstavce písm. g) tak bude postihováno nesplnění některé z povinností provozovatele kolektivního systému podle § 45. Tedy i porušení povinnosti zajišťovat kolektivní plnění povinností výrobců, se kterými uzavřel smlouvu o kolektivním plnění podle § 30 písm. b), v souladu s podmínkami stanovenými tímto zákonem a v rozhodnutí o vydání oprávnění k provozování kolektivního systému.

Ustanovení § 119 odstavec 6 stanoví za jednotlivé přestupky odpovídající sankce, které jsou diferencované se zřetelem na závažnost těchto protiprávních jednání. Za nejzávažnější protiprávní jednání spojená s provozováním kolektivního systému může být uložena pokuta až do výše 50 000 000 Kč. Jde o zajišťování nebo nabízení služeb kolektivního plnění povinností výrobců bez oprávnění k provozování kolektivního systému, vykonávání činností, která nesmí být předmětem činnosti provozovatele kolektivního systému či porušení omezení činnosti provozovatele. Patří sem též přestupek provozovatele kolektivního systému podle písmene e) spočívající ve sdělení informací třetí osobě o množství vybraných výrobků uvedených výrobcem na trh nebo o příspěvku hrazeném výrobcí, což lze považovat za společensky velmi nebezpečné jednání, které může značně poškodit konkrétního výrobce ve prospěch jeho konkurentů.

Společná ustanovení k přestupkům obsahují pouze úpravu těch otázek, které nejsou řešeny v zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, nebo je třeba je řešit v tomto zákoně odchylně. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich zakotvuje obecný liberační důvod, který je již v současnosti obsažen v řadě zvláštních zákonů, kdy se právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba zproští odpovědnosti za přestupek, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila. Předkládaný zákon v návaznosti na to stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že výrobce nebo pověřený zástupce vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránil, jestliže k nesplnění povinnosti došlo jednáním nebo opomenutím provozovatele kolektivního systému, s nímž má výrobce nebo pověřený zástupce uzavřenou smlouvu o kolektivním plnění. Podmínkou současně je, že výrobce nebo pověřený zástupce prokáže, že v uplynulém roce provozovateli kolektivního systému vykazoval pravdivé a úplné údaje o množství vybraných výrobků, které uvedl na trh, a řádně platil příspěvky na zajištění kolektivního plnění povinností. Umožnit v zákoně zproštění odpovědnosti za přestupek na straně výrobce, resp. pověřeného zástupce za uvedených podmínek je velmi důležité, neboť tyto osoby jsou stále nositeli příslušných povinností, avšak po svěření jejich plnění provozovateli kolektivního systému zpravidla nemají dostatečné možnosti dohlížet na to, zda za ně provozovatel kolektivního systému tyto povinnosti řádně plní. V důsledku uplatnění uvedeného liberačního důvodu bude tedy za přestupek odpovídat pouze provozovatel kolektivního systému, a to podle § 120 odst. 6. Obdobně je řešeno zproštění odpovědnosti za přestupek u provozovatele solární elektrárny, za něhož zajišťuje plnění povinností pro solární panely uvedené na trh do dne 1. ledna 2013 provozovatel kolektivního systému (§ 120 odst. 7).

Příslušnými správními úřady k projednání přestupků právnických a podnikajících fyzických osob v prvním stupni jsou Česká inspekce životního prostředí a Česká obchodní inspekce s tím, že rozdělení příslušnosti mezi tyto dva správní úřady odpovídá vymezení jejich kontrolních kompetencí (viz dále). Jinými slovy, k projednání přestupku je v prvním stupni příslušný ten správní úřad, který je oprávněn kontrolovat plnění povinností, o jejíž porušení jde. V případě několika povinností, jejichž plnění je oprávněna kontrolovat jak Česká inspekce životního prostředí, tak Česká obchodní inspekce, jsou příslušnými k projednání odpovídajících přestupků obě inspekce (§ 120 odst. 1). Přestupek v tomto případě projedná ten z příslušných správních úřadů, který jako první zahájil řízení, a informuje o této

skutečnosti druhý správní úřad. Příslušnost k projednávání přestupků fyzických osob v prvním stupni se bude řídit obecným právním předpisem, kterým bude zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (podle návrhu tohoto zákona bude příslušným správním úřadem obecní úřad obce s rozšířenou působností).

Zákon dále upravuje rozpočtové určení příjmů z uložených pokut. Ty jsou standardně příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost správního úřadu, který pokutu uložil. To však neplatí v případě pokut uložených Českou inspekcí životního prostředí, které jsou příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky, a byla-li pokuta uložena za porušení povinnosti při činnosti vykonávané v katastrálním území obce, náleží 50 % z příjmu z takové pokuty rozpočtu této obce (§ 120 odst. 4). Činností vykonávanou v katastrálním území obce ve smyslu navrhovaného ustanovení je třeba rozumět takovou činností, která reálně probíhá na území jedné konkrétní obce, např. provozování místa zpětného odběru. Naproti tomu například porušení povinnosti provozovatele kolektivního systému vytvářet finanční rezervu nelze tímto způsobem „lokalizovat“, a proto příjmy z pokut uložených za porušení takové povinnosti budou příjmem pouze Státního fondu životního prostředí.

K § 121 až 130

Správními úřady, které vykonávají státní správu na úseku předcházení vzniku odpadů z vybraných výrobků a nakládání s výrobky s ukončenou životností, jsou Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Česká inspekce životního prostředí, Česká obchodní inspekce, celní úřady, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Ministerstvo životního prostředí je na úseku upraveném navrhovaným zákonem ústředním správním úřadem a přísluší mu vykonávat vrchní dozor, v rámci něhož je oprávněno kontrolovat, jak ostatní správní úřady vykonávající státní správu na tomto úseku dodržují ustanovení tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení.

Na rozhodování Ministerstva životního prostředí ve věcech oprávnění k provozování kolektivního systému, jakož i souhlasu k přeměně provozovatele kolektivního systému fúzí nebo rozdělením, při nichž nedochází k jeho zrušení, se podílí Ministerstvo průmyslu a obchodu tak, že v řízeních v těchto věcech podává vyjádření.

Kontrolním orgánem, kterému je obecně svěřena působnost kontrolovat dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí správních úřadů ve všech oblastech působnosti tohoto zákona, je Česká inspekce životního prostředí. Působnost ke kontrole ve vybraných oblastech upravených tímto zákonem je svěřena České obchodní inspekci. V souladu s vymezením kontrolních funkcí tohoto inspekčního orgánu zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, jde zejména o kontrolu plnění požadavků na označování elektrozařízení a baterií a akumulátorů při jejich uvádění na trh, zvláštních požadavků stanovených pro uvádění baterií a akumulátorů na trh a do oběhu, odděleného uvádění nákladů na zpětný odběr a nakládání s výrobky s ukončenou životností a kontrolu povinností posledních prodejců stanovených pro zpětný odběr výrobků s ukončenou

životností a informování konečných uživatelů. Pokud jde o oddělené uvádění nákladů na zpětný odběr a nakládání s odpadními elektrozařizeními nebo odpadními pneumatikami, ČOI kontroluje pouze to, zda jsou tyto náklady v souladu se zákonem při prodeji výrobku odděleně uváděny či nikoliv. Posouzení souladu výše těchto nákladů s požadavky zákona by překračovalo působnost ČOI, a je proto svěřeno ČIŽP. Aby nedocházelo k překrývání působnosti a dublování kontrol s ČOI, stanoví zákon, že ČIŽP není příslušná ke kontrole v oblastech kontrolovaných ČOI s výjimkou případů, kdy jsou ke kontrole příslušné obě inspekce. To se týká kontrol plnění povinností posledních prodejců stanovených pro zpětný odběr výrobků s ukončenou životností a informování konečných uživatelů. Tyto povinnosti souvisejí jak s prodejem vybraných výrobků konečnému uživateli, tak s jejich zbavováním se po ukončení jejich životnosti zákonem stanoveným způsobem (předáním ke zpětnému odběru) včetně dopadů nakládání s nimi na životní prostředí. V těchto případech se tedy jeví jako vhodné řešení sdílená kontrolní působnost obou inspekcí, což může přispět k vyšší míře informování široké veřejnosti o zpětném odběru výrobků s ukončenou životností a zlepšení plnění cílů zpětného odběru.

Specifickou oblastí je činnost provozovatele kolektivního systému a s tím související povinnosti a podmínky stanovené zákonem společníkům provozovatele kolektivního systému, kde je na základě § 60 k výkonu dohledu příslušné Ministerstvo životního prostředí. Tato oblast není vyloučena z působnosti provádění kontrol ČIŽP z důvodu, aby ministerstvo v případech, kdy je zapotřebí specializované inspekce, mohlo z pozice ústředního správního úřadu na tomto úseku pověřit provedením kontroly plnění určitých povinností v rámci dohledu nad činností provozovatele kolektivního systému ČIŽP (např. v případě kontroly správnosti a úplnosti vedení evidencí).

Celním úřadům je svěřena působnost kontrolovat plnění některých požadavků a podmínek stanovených tímto zákonem při dovozu vybraných výrobků do České republiky a při přeshraniční přepravě použitých elektrozařízení nebo pneumatik. Pokud jde o kontrolu, zda dovážené vybrané výrobky jsou označeny údaji v souladu s požadavky tohoto zákona a zda dovážené baterie a akumulátory splňují stanovené podmínky pro obsah těžkých kovů, mají celní úřady v rukou efektivní nástroj v podobě nepropuštění zboží do navrženého celního režimu, jestliže dovážené výrobky uvedené požadavky nesplňují. Tento postup mohou celní úřady využít i v případě zjištění, že pro dovážené vybrané výrobky (s výjimkou vozidel) není v Seznamu zapsána osoba, která odpovídá za plnění povinností výrobce stanovených tímto zákonem. Zde ale alternativně může celní úřad zboží propustit do navrženého celního režimu a současně podat ČIŽP podnět ke kontrole plnění povinností výrobce. Obligaturní nepropuštění zboží do navrženého celního režimu by mohlo být nepřiměřeně tvrdým opatřením vůči dovozcům, z jejichž strany se nejedná o opakované a cílené vyhýbání se povinností stanovených tímto zákonem, a kromě toho by takový postup neúměrně zatížil činnost celních úřadů. Celní úřady při kontrolách podle tohoto zákona spolupracují s ČIŽP, která jim pro tyto účely poskytuje odbornou pomoc. Kontrolu při přeshraniční přepravě použitých elektrozařízení nebo pneumatik vykonávají inspektoři ČIŽP v doprovodu celních úřadů, neboť sami nejsou oprávněni zastavovat vozidla za účelem provedení takové kontroly.

V oblasti sběru a zpracování vozidel s ukončenou životností je kontrola plnění povinností stanovených tímto zákonem svěřena krajským úřadům, neboť uvedené činnosti jsou předmětem provozování zařízení ke sběru nebo zpracování vozidel s ukončenou životností, která podléhají povolení vydávaným krajskými úřady podle zákona o odpadech.

Obecním úřadům obcí s rozšířenou působností přísluší vybírat poplatek za registraci vozidla dle plnění emisních norem a provádět záznam o zaplacení poplatku za registraci vozidla dle plnění emisních norem a jeho výši do registru silničních vozidel.

Při výkonu kontrolní činnosti podle tohoto zákona se inspektoři a pověřeni zaměstnanci dalších správních úřadů prokazují průkazem vydaným příslušným kontrolním orgánem, který slouží jako doklad o jejich pověření ke kontrole ve smyslu § 4 odst. 3 písm. b) kontrolního řádu. To znamená, že k provedení kontroly nebude v těchto případech zapotřebí písemné pověření k jednotlivé kontrole.

Kontrolním orgánům dává zákon možnost ukládat osobám v případě zjištění porušení povinností opatření a lhůty pro zjednání nápravy.

Zákon dále upravuje poskytování údajů ze základních registrů správním úřadům vykonávajícím státní správu na úseku předcházení vzniku odpadů z vybraných výrobků a nakládání s výrobky s ukončenou životností za účelem plnění jejich úkolů podle tohoto zákona.

K § 131 až § 133

Společná ustanovení upravují v první řadě zasílání ročních zpráv o výrobcích s ukončenou životností některých dalších hlášení podle tohoto zákona prostřednictvím integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí (ISPOP) nebo datové schránky ministerstva určené k plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí (zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

Jelikož v některých případech je parametrem požadavků na hustotu sítě míst zpětného odběru počet obyvatel v obcích, stanoví zákon, že pro účely plnění těchto povinností se počet obyvatel posuzuje na základě bilance počtu obyvatel České republiky zpracované Českým statistickým úřadem k 1. lednu kalendářního roku.

K § 134

Přechodným ustanovením v odstavci 1 jsou řešeny situace, kdy výrobce uváděl na trh vybrané výrobky přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, k nimž mu podle dosavadních právních předpisů vznikly určité povinnosti (zejména zajistit zpětný odběr, zpracování a využití nebo odstranění těchto výrobků po ukončení jejich životnosti), které k uvedenému dni dosud nesplnil. Tyto povinnosti výrobce tedy na základě navrhovaného přechodného ustanovení

trvají, resp. považují se za povinnosti podle tohoto zákona, a to v rozsahu, v jakém jsou tímto zákonem stanoveny.

Přechodné ustanovení v odstavci 1 řeší transformaci finančních záruk samostatně plnících výrobců, vytvořených na základě dosavadních ustanovení zákona o odpadech (§ 31g odst. 1 písm. c), § 37n odst. 2 a § 37p odst. 1), ve finanční záruku podle navrhovaného zákona (§ 31). Stávající zákon sice umožňuje, aby záruka podle § 31g odst. 1 písm. c) nebo § 37n odst. 2 měla formu pojištění, což nový zákon již neumožní, avšak v praxi žádná ze záruk výrobců formu pojištění nemá, mimo jiné i z toho důvodu, že takový pojistný produkt není pojišťovny nabízen. Požadavky stanovené tímto zákonem musí finanční záruka splňovat nejpozději do 60 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Obdobně jako navrhovaný zákon, stanoví rovněž stávající zákon o odpadech výrobcům elektrozařízení, výrobcům baterií nebo akumulátorů a výrobcům pneumatik (resp. dle stávající právní úpravy povinným osobám v oblasti zpětného odběru pneumatik) povinnost zpracovat roční zprávu o zpětném odběru a tuto zprávu zaslat ministerstvu do 31. března následujícího kalendářního roku. Vzhledem k tomu, že dnem 1. ledna 2018 by měl vstoupit v účinnost navrhovaný zákon a k témuž dni by měl být stávající zákon o odpadech zrušen novým zákonem o odpadech, je třeba přechodným ustanovením stanovit, že uvedená povinnost se bude aplikovat i po zrušení stávajícího zákona o odpadech, pokud jde o roční zprávu za rok 2017. Povinné osoby tedy budou muset zaslat ministerstvu roční zprávu za uvedený rok do 31. března 2018, čímž bude zaručena kontinuita plnění této povinnosti při přechodu na nový zákon. Ustanovení nového zákona o zpracování a zasílání ročních zpráv se budou aplikovat až na zprávy zpracovávány za rok 2018.

K § 135

Navržená přechodná ustanovení řeší přeměnu a přizpůsobení informačních systémů veřejné správy zřízených v oblasti výrobků s ukončenou životností na základě ustanovení dosavadního zákona o odpadech tak, aby mohly být využity, včetně údajů v nich obsažených, jako informační systémy veřejné správy, jejichž zřízení a fungování předpokládá navrhovaný zákon. Týká se to konkrétně registru míst zpětného odběru, Seznamu výrobců elektrozařízení, Seznamu výrobců baterií a akumulátorů, Seznamu povinných osob v oblasti zpětného odběru pneumatik a informačního systému sledování toků vybraných autovraků.

Registr míst zpětného odběru byl zřízen na základě § 37s stávajícího zákona o odpadech pro vedení údajů o místech zpětného odběru elektrozařízení pocházejících z domácností. Navrhovaným zákonem bude tento registr rozšířen tak, že v něm budou vedeny údaje o místech zpětného odběru všech odpadních elektrozařízení, odpadních baterií a akumulátorů a odpadních pneumatik. Rovněž informační systém sledování toků vybraných autovraků bude novým zákonem rozšířen, pokud jde o rozsah údajů v něm vedených, a bude se nově nazývat informační systém pro vedení informací o vozidlech s ukončenou životností. Přechodné ustanovení v případě obou těchto informačních systémů veřejné správy stanoví, že se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona považují za příslušné informační systémy veřejné správy podle tohoto zákona.

Pokud jde o uvedené seznamy výrobců, resp. povinných osob, navrhovaný zákon počítá se sjednocením pravidel jejich vedení s tím, že se bude jednat o jeden informační systém veřejné správy – Seznam výrobců, který bude zahrnovat tři oddělené databáze – Seznam výrobců elektrozařízení, Seznam výrobců baterií nebo akumulátorů a Seznam výrobců pneumatik. Přejídné ustanovení je tedy formulováno obdobně, tedy že dosavadní seznamy výrobců, resp. povinných osob, se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona považují za příslušné seznamy výrobců podle tohoto zákona. Jelikož podle dosavadní právní úpravy se do Seznamu výrobců elektrozařízení zapisují rovněž provozovatelé kolektivních systémů, což již podle navrhovaného zákona nebude platit, je přeměna tohoto seznamu na základě přejídného ustanovení limitována v tom směru, že jde o Seznam výrobců elektrozařízení pouze v rozsahu, v němž nezahrnuje údaje o provozovatelích kolektivních systémů.

Vzhledem k tomu, že rozsah údajů není zcela shodný, je přejídným ustanovením dále stanoveno, že výrobci, povinné osoby a pověřeni zástupci zapsaní v dosavadních seznamech výrobců, resp. povinných osob ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona jsou povinni postupem stanoveným navrhovaným zákonem pro změny údajů zapsaných v Seznamu ve lhůtě 90 dnů přizpůsobit zapsaný stav stavu požadovanému tímto zákonem. Změny či doplnění údajů tedy zapsané osoby provedou podle § 21 samy dálkovým přístupem nebo oznámením ministerstvu.

Přejídné ustanovení rovněž řeší postup v případě návrhů na zápis do dosavadních seznamů výrobců, resp. povinných osob, které byly podány přede dnem nabytí účinnosti navrhovaného zákona a o nichž nebylo do uvedeného dne pravomocně rozhodnuto. Tyto návrhy se považují za žádosti o zápis do Seznamu podle tohoto zákona s tím, že žadatel je povinen ve lhůtě 15 dnů svoji žádost doplnit dle požadavků tohoto zákona, podle něhož se řízení dokončí. Výjimkou jsou pravomocně neskončená řízení o návrhu na zápis do Seznamu výrobců elektrozařízení podaném provozovatelem kolektivního systému, která se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona zastavují, neboť jak bylo uvedeno výše, provozovatelé kolektivních systémů již nebudou zapisováni do Seznamu výrobců.

K § 136

Vzhledem k tomu, že navrhovaný zákon klade ve srovnání s dosavadní právní úpravou v zákoně o odpadech na provozovatele kolektivních systémů podstatně vyšší nároky, pokud jde o podmínky pro udělení oprávnění k provozování kolektivního systému, měly by tyto podmínky splňovat všichni provozovatelé kolektivních systémů, aby nedošlo ke zvýhodnění těch stávajících. Zákon tedy vyžaduje, aby stávající provozovatelé kolektivních systémů, chtějí-li kolektivní systém i nadále provozovat, požádali o vydání nového oprávnění k provozování kolektivního systému podle tohoto zákona. Na druhou stranu, přizpůsobení se novým podmínkám bude pro stávající provozovatele kolektivních systémů znamenat časově i finančně náročný proces, proto je přejídným ustanovením těmto osobám poskytnuto přejídné období v délce 18 měsíců, během něhož jsou oprávněny provozovat kolektivní systém na základě jejich dosavadního oprávnění a které mohou využít k přizpůsobení se novým požadavkům a zpracování a předložení žádosti o vydání nového oprávnění. Přitom postačí, je-li žádost podána v uvedené lhůtě – dočasné oprávnění provozovat kolektivní systém pak skončí až nabytím právní moci rozhodnutí o této žádosti.

Dočasná oprávnění provozovat kolektivní systém podle odstavce 1 by měla být ministerstvem evidována, proto je přechodným ustanovením stanoveno, že tato oprávnění ministerstvo vede v seznamu podle § 40 odst. 1 obdobně jako nová oprávnění k provozování kolektivního systému.

Přechodným ustanovením je dále stanoveno, která z ustanovení se ve vztahu k provozovateli kolektivního systému nepoužijí po dobu, po kterou platí jeho dočasné oprávnění provozovat kolektivní systém. Jde logicky o ustanovení související s plněním podmínek pro vydání oprávnění k provozování kolektivního systému po dobu jeho platnosti a dále nad rámec toho ustanovení o minimálním podílu výrobků uvedených na trh společníky provozovatele kolektivního systému a ustanovení upravující povinnost vytvářet finanční rezervu. V těchto případech jde o povinnosti, resp. podmínky, které by měly být vyžadovány až v po vydání nového oprávnění k provozování kolektivního systému. Naopak všechny ostatní povinnosti, omezení a podmínky, které zákon stanoví provozovateli kolektivního systému a jeho společníkům, se budou vztahovat již ode dne nabytí účinnosti zákona i na stávající provozovatele kolektivních systémů (např. omezení předmětu činnosti, povinnosti při hospodaření s příspěvky výrobců, povinnosti při zajišťování zpracování výrobků s ukončenou životností, povinné provádění auditů atd.).

Dočasné oprávnění provozovat kolektivní systém by nemělo být nezrušitelné, na druhou stranu ale nelze aplikovat ustanovení navrhovaného zákona umožňující zrušení oprávnění k provozování kolektivního systému z důvodu neplnění podmínek stanovených tímto zákonem pro jeho vydání. Přechodné ustanovení proto stanoví, jak v takovém případě postupovat s tím, že namísto podmínek pro vydání oprávnění stanovených tímto zákonem je posuzováno plnění podmínek pro vydání oprávnění stanovených stávajícím zákonem o odpadech.

K § 137

Přechodné ustanovení řeší problematiku zařízení, která mají povolení již podle zákona o odpadech z roku 2001. Tato zařízení, chtějí-li dále pokračovat v předmětné činnosti, si musí o povolení podle tohoto zákona požádat do doby, než pozbyde souhlas k provozování zařízení podle dosavadního zákona o odpadech platnosti, nejdéle však do jednoho roku po nabytí účinnosti tohoto zákona.

Přechodné ustanovení dále také stanoví, že byl-li poplatek za registraci vozidla dle plnění emisních norem zaplacen již podle stávajícího zákona o odpadech, pak nevzniká povinnost opětovně platit tento poplatek dle zákona o výrobcích s ukončenou životností.

K § 138

Ustanovení se týká oznámení návrhu zákona v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti.

K § 139

Nabytí účinnosti zákona je s ohledem na předpokládaný průběh legislativního procesu a dostatečnou legisvakanční dobu navrhováno dnem 1. ledna 2018.

K příloze č. 1

Vzhledem k tomu, že směrnice 2012/19/EU mění skupiny elektrozařízení s účinností od 15. srpna 2018, obsahuje příloha č. 1 v návaznosti na § 62 odst. 1 a 2 dvě části – část I, která se použije do 14. srpna 2018, a část II, která se použije od 15. srpna 2018. Příloha č. 1 odpovídá dosud platné příloze č. 7 ke stávajícímu zákonu o odpadech.

K příloze č. 2

Minimální úroveň zpětného odběru pro odpadní elektrozařízení je nastavena tak, aby v letech 2018 až 2021 docházelo k postupnému navyšování až na 65 % v roce 2021, čímž bude splněn cíl sběru, který je pro Českou republiku závazný na základě směrnice 2012/19/EU. Kromě souhrnného cíle pro zpětný odběr odpadních elektrozařízení všech skupin stanoví zákon v příloze č. 2 pro skupiny elektrozařízení 1, 2 a 3 (dle klasifikace směrnice 2012/19/EU platné od 15. srpna 2018) specifické cíle sběru zejména z toho důvodu, že se jedná o elektrozařízení, která obsahují řadu nebezpečných či rizikových látek ve vztahu k životnímu prostředí (zejména rtuť, luminofory, teplotně odolná média), a musí jim být tedy věnována vyšší pozornost. Zpracování těchto odpadů je ve srovnání s odpadními elektrozařízeními jiných skupin technologicky náročnější, s čímž jsou spojeny vyšší náklady (negativní nebo jen mírně pozitivní hodnota zpětně odebraných odpadních elektrozařízení). U těchto odpadů je nicméně s ohledem na životní prostředí vysoce žádoucí, aby byly tříděny a nestávaly se součástí netříděného komunálního odpadu. Samostatné cíle sběru pro uvedené skupiny mají zajistit, aby výrobci elektrozařízení, resp. kolektivní systémy plnící povinnosti těchto výrobců, byli motivováni tato odpadní elektrozařízení zpětně odebírat a zajišťovat jejich zpracování a neupřednostňovali namísto nich zpětný odběr odpadních elektrozařízení jiných skupin, zejména těch „hmotnějších“ (např. skupina 4 – velká zařízení, jejichž kterýkoliv vnější rozměr přesáhne 50 cm), nebo těch, jejichž zpracování je jednodušší a tedy i finančně méně nákladné. Toto riziko vyplývá ze skutečnosti, že směrnice 2012/19/EU stanovuje cíl sběru odpadních elektrozařízení jako sumu sebraných elektroodpadů ze všech šesti skupin elektrozařízení.

Cíle sběru pro přenosné baterie a akumulátory jsou stanoveny v souladu s cíli stanovenými směrnicí 2006/66/ES. Směrnice stanovila dílčí cíl sběru pro rok 2012, který ČR již splnila, přičemž konečná úroveň sběru je stanovena na 45 % pro rok 2016. Vyšší cíle ve směrnici stanoveny nejsou. Návrh tedy nejde nad rámec požadavku plynoucího z evropské legislativy.

Cíle sběru pro odpadní pneumatiky nejsou v rámci evropské legislativy stanoveny, neboť problematika zpětného odběru odpadních pneumatik není upravena samostatnou směrnicí, jako je tomu u elektrozařízení a baterií a akumulátorů. Rámcová směrnice o odpadech nicméně členským státům stanoví cíle pro vybrané odpadové toky umožňuje. V současném zákoně o odpadech je od roku 2014 stanovena minimální úroveň zpětného odběru použitých pneumatik ve výši 35 %. Již nyní se ukazuje, že tato úroveň je zcela nedostatečná a neodráží

realitu zpětného odběru, který dosahuje vyšších hodnot. Zpětný odběr použitých pneumatik nicméně stále realizují především velké společnosti, které si vzhledem ke své velikosti nedovolí neplnit zákonné povinnosti. V novém zákoně je navrhováno postupné zvyšování cílů sběru. Pro rok 2018 je navrhována hodnota 65 % a konečná minimální úroveň zpětného odběru má činit 80 % od roku 2020. Zavedení cílů sběru by mělo ve spojení s pravidly pro fungování kolektivních systémů v oblasti zpětného odběru odpadních pneumatik snížit zátěž pro životní prostředí a zároveň přinést finanční úlevy obcím, které se se sběrem odpadních pneumatik neustále setkávají.

K příloze č. 3

V příloze č. 3 se stanovují procentuální cíle pro minimální úroveň využití odpadních elektrozařízení, které vycházejí z přílohy V směrnice 2012/19/EU. Sledovat se budou vedle cílů pro jakékoliv využití odpadních elektrozařízení také zvlášť cíle pro recyklaci společně s přípravou k opětovnému použití.

K příloze č. 4

Příloha č. 4 omezuje prostřednictvím klasifikace odvětvových činností CZ – NACE množství posledních prodejců baterií a akumulátorů, kteří jsou povinni zpětně odebírat odpadní přenosné baterie a akumulátory. Děje se tak v souladu s požadavkem bodu 17 preambule směrnice 2006/66/ES na optimalizaci systémů sběru baterií a akumulátorů. Mělo by tak dojít k vyloučení míst posledního prodeje, kde není účelné, efektivní a environmentálně příznivé místo zpětného odběru vytvářet (např. stánkové prodeje, restaurace, hotely apod.).

K příloze č. 5

Přílohou č. 5 je implementován požadavek na dosažení minimální účinnosti procesů recyklace odpadních baterií a akumulátorů kladený na veškeré procesy recyklace využití uvedené v příloze III části B směrnice 2006/66/ES. Požadavky na dosažení minimální recyklační účinnosti procesů recyklace musí splnit každý zpracovatel bez ohledu na to, zda jde o odpadní baterie a akumulátory zpětně odebrané, nebo sebrané jiným způsobem v souladu se zákonem.